

CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA AD, PODGORICA,
MEMBER OF OTP GROUP

KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠAVA
31. DECEMBRA 2021. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

SADRŽAJ	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1 –5
KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	
Konsolidovani bilans uspjeha	6
Konsolidovani bilans stanja	7
Konsolidovani izvještaj o promjenama na kapitalu	8
Konsolidovani izvještaj o novčanim tokovima	9
Napomene uz konsolidovane finansijske izvještaje	10 – 95
Prilog 1: Godišnji konsolidovani izvještaj menadžmenta o poslovanju za godinu koja se završava 31. decembra 2021. godine	

Izveštaj nezavisnog revizora

Akcionarima akcionarskog društva Crnogorska komercijalna banka A.D., Podgorica

Mišljenje

Izvršili smo reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja Crnogorske komercijalne banke A.D., Podgorica i njenog zavisnog lica (u daljem tekstu: „Grupe”), koji obuhvataju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembar 2021. godine, konsolidovani bilans uspjeha, konsolidovani iskaz o promjenama na kapitalu i konsolidovani iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, i napomene uz konsolidovane finansijske izvještaje koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi konsolidovani finansijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju finansijsko stanje Grupe na dan 31. decembar 2021. godine, rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju nezavisnog revizora u sekciji o odgovornostima revizora za reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja. Nezavisni smo u odnosu na Grupu u skladu sa Međunarodnim kodeksom etike za profesionalne računovođe (uključujući Međunarodne standarde nezavisnosti) (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja u Crnoj Gori i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji konsolidovanih finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije konsolidovanih finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima. Za pitanja u nastavku, opis načina na koji je naša revizija riješila pitanja dat je u tom kontekstu.

Ispunili smo odgovornosti definisane u dijelu revizorskog mišljenja *Odgovornost revizora za reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja*, uključujući ključna revizijska pitanja. Kao rezultat toga, usluge revizije su obuhvatile određene procedure koje imaju za cilj da odgovore našoj procjeni rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u konsolidovanim finansijskim izvještajima. Rezultati revizorskih procedura, uključujući i procedure sprovedene u cilju rješavanja pitanja ispod, pružaju osnovu za naše revizorsko mišljenje na prateće konsolidovane finansijske izvještaje.

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Ispravka vrijednosti za kreditne gubitke

Na dan 31. decembra 2021. godine vrijednost kredita i potraživanja od klijenata je iznosila EUR 927.939 hiljada što predstavlja 67% ukupne aktive Grupe. Kako je opisano u napomeni 3.6. Finansijski instrumenti, očekivani kreditni gubici se obračunjavaju u skladu sa MSFI 9.

Ovo je ključno revizijsko pitanje jer određivanje očekivanih kreditnih gubitaka, kako na individualnoj tako i na kolektivnoj osnovi, zahtijeva značajna prosuđivanja.

Ključna područja procjene uključuju tumačenje zahtjeva za određivanje iznosa obezvrjeđenja u skladu sa MSFI 9, što se odražava na model očekivanih kreditnih gubitaka Grupe, identifikaciju izloženosti kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika, pretpostavke koje se koriste u modelu očekivanih kreditnih gubitaka, kao koje je finansijsko stanje druge ugovorne strane, očekivani budući novčani tokovi i makroekonomski faktori, (npr. stope nezaposlenosti, rast bruto domaćeg proizvoda, cijene nekretnina), kao i procjene i pretpostavke korišćene za moguće ishode za individualno procijenjene plasmane, kako je objelodanjeno u Napomeni 4.2 – Kreditni rizik. Mogući ishodi za individualno procijenjene plasmane su zasnovani na diskontovanim novčanim tokovima i uključuju oblasti procjene kao što su identifikacija indikatora obezvrjeđenja, vjerovatnoće relevantnih scenarija za projekcije novčanih tokova i same projekcije novčanih tokova, uključujući i realizaciju kolaterala.

Uzimajući u obzir ukupan iznos izloženosti, koji je predmet kalkulacije obračuna ispravke vrijednosti, složenost kalkulacije i činjenicu da su potrebna značajna rasuđivanja i procjene rukovodstva, ovo područje smo ocijenili kao ključno revizijsko pitanje.

Stekli smo razumijevanje procesa i relevantnih kontrola u obračunu ispravke vrijednosti na kolektivnoj i individualnoj osnovi, i ocijenili njihov dizajn i testirali operativnu efikasnost kontrola vezanih za obračun ispravke na kolektivnoj osnovi.

Angažovali smo eksperte za modeliranje kreditnog rizika za pregled metodologije primijenjene za obračun očekivanih kreditnih gubitaka što uključuje ocjenu same metodologije za kalkulaciju očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa MSFI 9, kao i ocjenu razumnosti i adekvatnosti pretpostavki korišćenih u MSFI 9 modelima, uključujući modele vjerovatnoće neispunjenja obaveza (PD), gubitaka zbog neispunjenja obaveza (LGD) i izloženost u slučaju neizvršenja obaveza (EAD), kao i korišćenje informacija okrentuih ka budućnosti u modelu.

Angažovali smo eksperte za procjenu kako bi pregledali i ocijenili procjene kolaterala eksternih procjenitelja, na odabranom uzorku, te procijenili jesu li u skladu s vrijednošću na tržištu.

Izvršili smo procjenu kriterijuma koji se koriste za identifikovanje indikatora obezvrjeđenja, kao i kriterijuma koji se koriste za identifikaciju promjena u kreditnom riziku. Testirali smo uzorak kvalitetnih plasmana kako bi identifikovali karakteristike koje bi mogle značiti da je došlo do umanjena vrijednosti i kako bismo procijenili da li je rukovodstvo adekvatno identifikovao indikatore obezvrjeđenja. Naše procedure uključivale su ponovnu procjenu kreditne sposobnosti klijenata i pregled ulaznih parametara kao što su PD, dani kašnjenja, prisustvo klijenta u evidencijama za praćenje ili restrukturiranje, kao i uticaj COVID-19 na te parametre.

Za plasmane za koje se ispravka vrijednosti računa na individualnoj osnovi, naše procedure na bazi uzorka su uključivale procjenu identifikovanih indikatora za obezvrjeđenje i testiranje pretpostavki korišćenih u modelima za obračun. Na uzorku individualno procijenjenih plasmana smo stekli razumijevanje značajnih događaja (kao što su: uvođenje bankrota, pokretanje proizvodnje, parnice u vezi sa kolateralima itd.) i procijenili da li procjene i pretpostavke rukovodstva korišćene prilikom obračuna reflektuju ovedogađaje.

Takođe, izvršili smo rekalkulaciju ispravke vrijednosti na istom uzorku, te procijenili ključne pretpostavke korišćene s naglaskom na očekivani novčani tok uključujući iznos novčanih tokova koji proizlaze iz realizacije kolaterala, dužinu perioda realizacije, korišćene haircut-ove i diskontne stope. Osim toga, provjerili smo da li su procjene kolaterala ažurne i u skladu s politikama Grupe i regulatornim zahtjevima.

Ocijenili smo adekvatnost objelodanjivanja u Napomeni 3.6 – Finansijski instrumenti, Napomeni 4.2 – Kreditni rizici, Napomeni 17 - Krediti i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti iz priloženih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Identifikovana kršenja internih procedura

Na dan 31. decembra 2021. godine, Grupa je priznala rezervisanja za moguću štetu u iznosu od EUR 23.544 hiljade koja je nastala kao posledica identifikovanih zloupotreba i kršenja internih procedura od strane dijela zaposlenih Grupe.

Zloupotrebe su identifikovane kroz opsežne istrage i kontrole operacija od strane Grupe i dovele su do ugrožavanja interesa određenog broja fizičkih lica koji su klijenti Grupe.

Na osnovu rezultata i informacija dobijenih istragom i procedurama sprovedenim kao odgovor na identifikovane zloupotrebe, Grupe je procijenila iznos rezervisanja u skladu sa zahtjevima MRS 37. Zbog prirode identifikovanih zloupotreba, procjene u vezi iznosa potrebnih rezervisanja uključuju značajna rasuđivanja rukovodstva koja su inherentno neizvjesna.

Uzimajući u obzir iznos rezervisanja i njihovu materijalnu značajnost, kao i značajna rasuđivanja rukovodstva koja su bila neophodna za određivanje iznosa i dovoljnosti rezervisanja, ocijenili smo ovo pitanje kao ključno revizijsko pitanje.

Stekli smo razumijevanje relevantnih aspekata identifikovanih zloupotreba i kršenja internih procedura.

Angažovali smo eksperte za forenziku kako bi procijenili dizajn procesa istrage, adekvatnost istražnih timova i njihovu kompetentnost i nezavisnost, kao i kako bi procijenili procedure koje su sprovedene tokom procesa kao i nalaze i rezultate istrage.

Dodatno, eksperti za forenziku su ispratili istragu Grupe („shadow investigation“), koja je uključivala korišćenje alata za analizu podataka, sa ciljem da se ocijeni kompletnost i preciznost identifikovanih mogućih gubitaka. Na osnovu korišćenih alata za analizu podataka, analizu reklamacija klijenata i druge relevantne dokumentacije, eksperti za forenziku su procijenili da li postoje indikatori drugih sistemskih problema ili šablona ponašanja koji bi ukazivali na mogućnosti daljih zloupotreba.

Tokom procesa istrage, komunicirali smo sa rukovodstvom, istražnim timovima i odjeljenjem za bezbjednost Grupe i čitali zapisnike sa sastanaka ključnih upravljačkih tijela.

Na osnovu sprovedenih procedura i uzimajući u obzir inherentnu neizvjesnost vezanu za rasuđivanja na kojima su rezervisanja zasnovana, ispitali smo njihovu kompletnost i dovoljnost.

Pregledali smo komunikaciju Grupe sa Centralnom Bankom Crne Gore i razmatrali zaključke sastanaka i rezultate sprovedenih kontrola.

Ocijenili smo da li je Grupa usaglašena sa zahtjevima za izvještavanje prema trećim stranama o identifikovanim zloupotrebama.

Takođe, ocijenili smo adekvatnost objelodanjivanja u napomeni 36 a) Istraga u vezi sa kršenjem internih propisa. Napomeni 12b) Troškovi rezervisanja i napomeni 26) Rezerve.

Ostala pitanja

Konsolidovani finansijski izvještaji Grupe na dan i za godinu završenu 31. decembra 2020. godine, su bili predmet revizije drugog revizora, koji je izrazio nemodifikovano mišljenje u svom izvještaju od 19. marta 2021. godine.

Ostale informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta Grupe

Ostale informacije se odnose na informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta, ali ne uključuje konsolidovane finansijske izvještaje i izvještaj revizora o njima. Rukovodstvo Grupe je odgovorno za pripremu ostalih informacija u skladu sa propisima Crne Gore.

Naše mišljenje o konsolidovanim finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije. U vezi sa revizijom konsolidovanih finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije i time razmotrimo da li su ostale informacije usklađene u svim materijalno značajnim aspektima sa konsolidovanim finansijskim izvještajima, sa našim saznanjima stečenim u toku revizije ili se na drugi način čine materijalno pogrešnim. Pored toga, izvršili smo procjenu da li su ostale informacije pripremljene, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, posebno da li su ostale informacije u formalnom smislu u skladu sa zahtjevima i postupcima za pripremu ostalih informacija Zakona o računovodstvu Crne Gore u kontekstu materijalnosti, odnosno da li bi neko nepoštovanje ovih zahtjeva moglo uticati na prosuđivanja donijeta na osnovu ovih ostalih informacija.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da ih ocijenimo, izvještavamo da:

1. ostale informacije koje opisuju činjenice koje su takođe prikazane u konsolidovanim finansijskim izvještajima su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa konsolidovanim finansijskim izvještajima; i
2. ostale informacije su pripremljene u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore.

Pored toga, naša odgovornost je da, na osnovu saznanja i razumijevanja Grupe stečenih u reviziji, izvijestimo da li ostale informacije sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Na osnovu postupaka koje smo izvršili u vezi sa dobijenim ostalim informacijama, nijesmo utvrdili materijalno značajne pogrešne iskaze.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za konsolidovane finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju konsolidovanih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu konsolidovanih finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške.

Pri sastavljanju konsolidovanih finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Grupe da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Grupu ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Grupe.

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da konsolidovani finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu uslijed prevarne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Odgovornost revizora za reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu uslijed prevarne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja. Kao dio revizije u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u konsolidovanim finansijskim izvještajima, nastalih uslijed prevarne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizorskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevarne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale uslijed greške, zato što prevarna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizorskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizorskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezana objelodanjivanja u konsolidovanim finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizorskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja konsolidovanih finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u konsolidovanim finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.
- Pribavljamo dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza u vezi sa finansijskim izvještajima entiteta ili poslovnih aktivnosti u okviru Grupe kako bi izrazili mišljenje o konsolidovanim finansijskim izvještajima. Mi smo odgovorni za usmjeravanje, nadzor i izvršenje revizije Grupe. Takođe, mi smo isključivo odgovorni za naše revizorsko mišljenje.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizorske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji konsolidovanih finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Rukovodeći Partner zadužen za reviziju koja je rezultirala Izvještajem Nezavisnog revizora je Nikola Ribar.

Podgorica, 21. april 2022. godine

Nikola Ribar,
Ovlašćeni revizor
Ernst & Young Montenegro d.o.o.

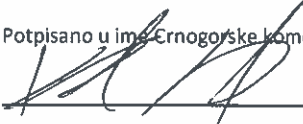
KONSOLIDOVANI BILANS USPJEHA
Za godinu koja se završava 31. decembra 2021. godine
(U hiljadama EUR)

	Napomena	2021.	2020.
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1,5	47.025	27.597
Prihodi na obezvrjedjene plasmane		1.323	611
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.1,6	(1.176)	(301)
Neto prihodi od kamata		47.172	27.907
Prihodi od naknada i provizija	3.1,7a	25.791	15.382
Rashodi naknada i provizija	3.1,7b	(15.787)	(8.595)
Neto prihodi od naknada i provizija		10.004	6.787
Neto dobiti od kursnih razlika	3.2,8	1.108	762
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		254	(67)
Ostali prihodi	9	1.990	2.101
Troškovi zaposlenih	10	(15.503)	(13.703)
Troškovi amortizacije	3.9,3,11	(5.288)	(4.337)
Opšti i administrativni troškovi	11	(9.905)	(8.600)
Neto dobiti/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata		1	-
Neto (rashodi)/prihodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	3.6,12a,c	(500)	(7.639)
Troškovi rezervisanja	12,c	(23.659)	(248)
Ostali rashodi	3.11, 13	(136)	(114)
OPERATIVNI PROFIT		5.538	2.849
Porez na dobit	3.4, 14	(2.244)	(278)
NETO PROFIT		3.294	2.571

Napomene na narednim stranama (10 do 95)
čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 20. april 2022. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Ratka Glumac

Ratka Glumac

Rukovodilac Odjeljenja za
izvještavanje

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA
Na dan 31. decembar 2021. godine
(U hiljadama EUR)

	Napomena	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.5,3.6, 15	231.096	253.884
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti			
Vrijednosti	3.6,16	121.662	62.113
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti			
Vrijednosti	3.6,17	927.939	922.844
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	3.6,18	69.341	27.282
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	23	1.924	1.769
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	3.6,19	2.542	2.043
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.3, 3.9, 20	22.936	23.622
Nematerijalna sredstva	3.9, 21	7.330	6.870
Tekuća poreska sredstva	3.4, 14c	9	8
Odložena poreska sredstva	3.4, 14d	369	807
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	22	-	10
Ostala sredstva	23	5.343	5.643
UKUPNA SREDSTVA		1.390.491	1.306.895
OBAVEZE			
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	3.6,24	1.389	1.145
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti			
Vrijednosti	3.6,24	1.048.109	889.955
Kreditni banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	3.6,25	36.792	138.675
Kreditni klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	3.6,25	31.081	31.101
Rezerve	26	30.993	6.629
Tekuće poreske obaveze	3.4, 14c	2.217	536
Odložene poreske obaveze	3.4, 14d	341	611
Ostale obaveze	27	27.276	30.475
Ukupne obaveze		1.178.198	1.099.127
KAPITAL			
Akcijski kapital	28	181.875	181.875
Neraspoređena dobit/(gubitak)		24.390	21.288
Dobit tekuće godine		3.294	2.571
Revalorizacione reserve		196	(259)
Ostale reserve		2.538	2.293
Ukupan capital		212.293	207.768
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		1.390.491	1.306.895

Napomene na narednim stranama (10 do 95)

čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 20. april 2022. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Ratka Glumac

Rukovodilac Odjeljenja za izvještavanje

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
Za godinu koja se završava 31. decembra 2021. godine (U hiljadama EUR)

	Aksijski kapital	Revalorizacione rezerve	Ostale rezerve	Neraspoređena dobit	Dobit tekuće godine	Ukupno
Stanje, na dan 01. decembar 2020. godine	181.875	-	17.993	(35.942)	33.759	197.685
Prenosi/ ostale rezerve	-	-	(15.520)	49.279	+33.759)	-
Neto umanjnje fer vrijednosti hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	(259)	-	-	-	(259)
Aktuarski dobitak	-	-	(117)	-	-	(117)
Efekti primjene MSFI 16	-	-	(63)	-	-	(63)
Neto profit tekuće godine	-	-	-	-	2.571	2.571
Ostali efekti pripajanja Podgoričke banke na dan 11. decembar 2020. godine	-	-	-	1.712	-	1.712
Neto profit Podgoričke banke za period 01. januar 2020.godine – 11.decembar 2020 godine	-	-	-	6.239	-	6.239
Stanje, 31. decembra 2020. godine	181.875	(259)	2.293	21.288	2.571	207.768
Stanje, na dan 01. januar 2021. godine	181.875	(259)	2.293	21.288	2.571	207.768
Prenosi/ ostale rezerve	-	-	-	2.571	(2.571)	-
Neto povećanje fer vrijednosti hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	455	-	-	-	455
Aktuarski dobitak	-	-	245	-	-	245
Dobitak od prodaje hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	531	-	531
Neto profit tekuće godine	-	-	-	-	3.294	3.294
Stanje, 31. decembra 2021. godine	181.875	196	2.538	24.390	3.294	212.293

Napomene na narednim stranama (10 do 95)
čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

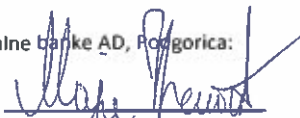
Podgorica, 20. april 2022. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

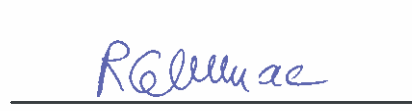
Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Ratka Glumac

Rukovodilac Odjeljenja za izvještavanje

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA
Za godinu koja se završava 31. decembra 2021. godine
(U hiljadama EUR)

Napomena	2021.	2020.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	50.890	29.271
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(1.042)	(419)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	25.228	14.649
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(15.769)	(8.567)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(29.295)	(23.403)
Odlivi po osnovu povećanja kredita i ostale aktive	(12.790)	(36.137)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	161.753	856
Odlivi po osnovu plaćenih poreza	(1.692)	(2.334)
Ostali prilivi	2.461	1.173
Neto odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	179.744	(24.911)
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(3.155)	(2.219)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(2.018)	(938)
Odlivi/(prilivi) od državnih zapisa i ostalih hartija od vrijednosti	(44.268)	51.279
Neto priliv gotovine i gotovinski ekvivalenata iz Podgoričke banke na dan pripajanja 11. decembra 2020. godine	-	9.592
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	1.118	-
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz aktivnosti investiranja	(48.323)	57.714
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti		
Smanjenje/(povećanje) pozajmljenih sredstava	(102.009)	6.395
Neto prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(102.009)	6.395
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske Ekvivalente	963	896
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	30.375	40.094
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	266.494	226.400
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju Perioda	296.869	266.494

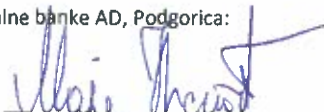
Napomene na narednim stranama (10 do 95)
čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 20. april 2022. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi
Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić
Član Upravnog odbora

Ratka Glumac
Rukovodilac Odjelenja za izvještavanje

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE GRUPE

Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“) je osnovana kao nezavisna banka i registrovana je kod Privrednog suda u Podgorici 15. januara 1997. godine. OTP Bank Plc Budimpešta ima 100% učešća u kapitalu Banke.

Banka je matično pravno lice koja ima 100% vlasništva u zavisnom pravnom licu OTP Debt Collection DOO, Podgorica, koji zajedno čine Grupu (31. decembar 2020. godine: 100% vlasništva u zavisnim pravnim licu OTP Debt Collection DOO, Podgorica; u daljem tekstu: „ODC“). Kao vlasnik ODC, Banka je zvanično registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata mdana 17. decembra 2018 godine.

Matično pravno lice je registrovano kao akcionarsko društvo. Registarski broj matičnog društva u Centralnom registru privrednih subjekata je 4-0001633. U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, matično društvo obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun. Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Sjedište matičnog društva je na adresi Bulevar revolucije br.17, Podgorica.

Matično društvo je od Centralne Banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. decembra 2002. godine, dobila odobrenje za rad. Matično društvo je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001. godine).

ODC je društvo registrovano kod Centralnog registra privrednog suda u Podgorici, rješenjem broj 5-0582519/001, od 25. juna 2010. godine. Društvo je registrovano za poslove ostalih nepomenutih finansijskih usluga. Registrovano sjedište Društva je u Podgorici, ulica Studentska bb, City kvart, zgrada Bemax, III sprat. Matični broj Društva je 02795043.

Na dan 30. marta 2015. godine ODC je osnovalo entitet pod nazivom South Invest Montenegro DOO, Podgorica, kao 100% vlasnik. Osnivački kapital South Invest Montenegro DOO, Podgorica iznosio je EUR 5 hiljada. Osnovna djelatnost South Invest Montenegro DOO, Podgorica su bile konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem. Matični broj South Invest Montenegro DOO, Podgorica je bio 03041824. Dana 18. juna 2019. skracenim postupkom dobrovoljne likvidacije South Invest Montenegro DOO, Podgorica je izbrisano iz Centralnog registra privrednih subjekata. U toku svog postojanja South Invest Montenegro DOO, Podgorica nije ostvarivalo prihode od svoje osnovne djelatnosti.

Banka je 16. jula 2019. godine postala vlasnik 90,56% akcionarskog kapitala Societe Generale Montenegro AD Podgorica, crnogorske podružnice Societe Generale Group. Kupovinom preostalih 9.44% akcija, Banka 20. decembra 2019 godine, postaje 100% vlasnik Podgoričke banke AD, Podgorica. Postupak pripajanja Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group (u daljem tekstu „Podgorička banka“) Crnogorskoj komercijalnoj banci AD Podgorica okončan je dana 11.12.2020.godine, registraciom pripajanja Podgoričke banke CKB Banci u Centralnom registru privrednih subjekata (Rješenje br. 4-0001633-070 od 11.12.2020.godine).

Na dan 31. decembar 2021. godine Grupu čine centrala u Podgorici, 18 filijala i 15 ekspozitura i 1 šalter na teritoriji Crne Gore, kao i kancelarija ODC-a (31. decembra 2020. godine: Grupu čine centrala u Podgorici, 18 filijala, 15 ekspozitura i 1 šalter na teritoriji Crne Gore, kao i kancelarija ODC-a). Na dan 31. decembar 2021. godine Grupa ima 571 zaposlenih radnika (31. decembra 2020. godine: 554 zaposlena).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE GRUPE (nastavak)

Članovi Odbora direktora Banke na dan 31. decembar 2021. godine su:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Dr. Németh Miklós	Predsjednik
Nyitrai Győző József	Član
Kovács Pál József	Član
Krizsanovich Péter	Član
Olchvary Balazs	Član
Tamás Kamarási	Član
Balasz Letay	Član

Članovi Odbora za reviziju Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Peter Krizsanovich	Predsjednik
Attila Kozsik	Član
Tamas Bali	Član

Izvršni direktori Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Ključno područje</u>
G-din Tamás Kamarási	Glavni izvršni direktor
G-din Viktor Vorobej	Izvršni direktor za Sektor upravljanja rizicima
G-đa Branislava Maja Vukčević	Izvršni direktor za Sektor korporativnog upravljanja
G-din Ivan Vučinić	Izvršni direktor za Sektor IT-a i operacija
G-đa Sandra Kordić	Izvršni direktor za Sektor poslovanja sa fizičkim i pravnim licima
G-đa-Maja Krstić	Izvršni direktor za Sektor strategije i finansije

Na dan 31. decembar 2021. godine, rukovodilac odjeljenja za praćenje usaglašenosti je Dora Todorović. Na dan 31. decembar 2021. godine, Glavni interni revizor je Alenka Mugoša.

Od 1. januara 2022. godine na snagu stupa Zakona o kreditnim institucijama, kojom se uvodi dvodomni sistem upravljanja Bankom, i to: Nadzorni odbor, koji obavlja funkciju nadzora nad poslovanjem kreditne institucije i Upravni odbor, koji obavlja izvršnu funkciju i odgovoran je za upravljanje kreditnom institucijom na dnevnoj osnovi, kao i za njeno zastupanje. Nadzorni odbor imenuje Skupština akcionara. Nadzorni odbor Banke ima 5 članova, od čega su dva nezavisni članovi. Upravni odbor Banke čine predsjednik i dva člana Upravnog odbora.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju konsolidovanih finansijskih izvještaja

Grupa sastavlja konsolidovane finansijske izvještaje (u daljem tekstu „konsolidovani finansijski izvještaji“ ili „finansijski izvještaji“) u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG“, br. 52/16) i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Priloženi konsolidovani finansijski izvještaji pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12, 18/13 i 24/18).

Prilikom sastavljanja ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja Grupa je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke i formatu prezentacije finansijskih izvještaja razlikuju od zahtjeva Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS“) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja („MSFI“) primjenljivih na dan 31. decembar 2021 godine. Dodatno, primjena MSFI 16 – Lizing je odložena za 01. januar 2020 godine, u skladu sa dopisom Centralne Banke Crne Gore broj 03-105-1/2019 od 09. januara 2019. godine. Ovim standardom se uvodi novi računovodstveni tretman ugovora o zakupu koji je u primjeni od 01. januara 2020. godine (Napomena 3.3).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju konsolidovanih finansijskih izvještaja (nastavak)

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevodi su objavljeni za dio MRS koji su u primjeni od 1. januara 2009. godine, odnosno dio MSFI u primjeni od 1. januara 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine nisu prevedeni niti objavljeni. Novi ili izmijenjeni MSFI i tumačenja standarda izdati nakon januara 2018. godine nisu primijenjeni prilikom sastavljanja priloženih finansijskih iskaza, sa izuzetkom MSFI 16-Lizing i IFRIC 22 – Transakcije u stranim valutama i avansna plaćanja, koji su prevedeni i u zvaničnoj primjeni su od 01. januara 2021. godine. Zvanična primjena MSFI 9 i MSFI 15 se odlaže. Ranija primjena ostalih MRS/MSFI čija se zvanična primjena odlaže je dozvoljena. Izuzetno od navedenog, u skladu sa regulativom CBCG, primjena MSFI 9 Finansijski instrumenti je obavezna za banke od 01. januara 2018. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju konsolidovanih finansijskih izvještaja Grupe, priloženi konsolidovani finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski izvještaji sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Na osnovu Zakona o računovodstvu privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI.

Po osnovu učešća u zavisnim društvima stekli su se uslovi za sastavljanje konsolidacije i pripreme konsolidovanih finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI. Grupa izrađuje konsolidovane finansijske izvještaje primjenom metoda potpune konsolidacije s obzirom da posjeduje kontrolu nad ovim licima u skladu sa MSFI 10 Konsolidovani finansijski izvještaji. Grupa je sastavila i objavila konsolidovane finansijske izvještaje na isti datum kad i pojedinačne finansijske izvještaje i u skladu sa MSFI. U skladu sa odredbama MSFI 10 Konsolidovani finansijski izvještaji, kontrola konsolidovanih zavisnih društava od strane Grupe se postiže ukoliko Grupa:

- 1) ima moć upravljanja nad subjektom,
- 2) je izložena, ili ima prava, na promjenljive prinose od svog učešća u subjektu,
- 3) ima mogućnost korišćenja svoje moći upravljanja subjektom da bi uticala na visinu svojih prinosa.

Grupa vrši ponovnu analizu da li zaista kontroliše zavisna društva ukoliko dođe do određenih činjenica i okolnosti koje daju naznaku da je bilo koji od prethodna tri elementa kontrole promijenjen. Konsolidacija zavisnog društva počinje od trenutka uspostavljanja kontrole Grupe nad zavisnim društvom, i prestaje kada Grupa izgubi tu kontrolu. Odnosno, prihodi i rashodi zavisnog društva se uključuju u konsolidovani izvještaj o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu od datuma kada je Grupa stekla kontrolu nad zavisnim društvom do datuma kada je Grupa izgubila kontrolu nad zavisnim društvom. Osnovne informacije o zavisnim pravnim licima matičnog društva navede su u tabeli koja slijedi:

Naziv zavisnog pravnog lica	Osnovna aktivnost	Datum sticanja	% učešća u kapitalu	
			2021.	2020.
OTP Debt Collection DOO, Podgorica	Ostale finansijske usluge	17. decembar 2018. godine	100%	100%
	Ostalo monetarno posredovanje	22. jul 2019. godine	n/a	n/a
Podgorička banka AD, Podgorica			n/a	n/a

Kako je objelodanjeno u Napomeni 1, Podgorička banka AD, Podgorica, je pripojena matičnom pravnom licu, CKB, na dan 11. decembar 2020. godine.

Konsolidovani finansijski izvještaji su sastavljeni na osnovu načela prvobitne (istorijske) vrijednosti, osim vrednovanja finansijskih instrumenata koji se vrijednuju po fer vrijednosti kroz ostali rezultat. Istorijski trošak je zasnovan na fer vrijednosti naknade plaćene u zamjenu za dobra i usluge.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju konsolidovanih finansijskih izvještaja (nastavak)

Fer vrijednost je cijena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji između učesnika na tržištu na datum odmjerenja, bez obzira na to da li je cijena direktno utvrđiva ili procijenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti sredstva ili obaveze, Grupa uzima u obzir karakteristike datog sredstva ili obaveze ukoliko bi i ostali učesnici na tržištu uzeli navedene karakteristike u obzir prilikom utvrđivanja cijene navedenog sredstva ili obaveze na datum odmjerenja. U priloženim konsolidovanim finansijskim izvještajima, za svrhe vrednovanja i/ili objelodanjivanja, fer vrijednost je utvrđena na način opisan u Napomeni 4.7.

Grupa je u sastavljanju ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

Konsolidovani finansijski izvještaji Grupe su iskazani u eurima (EUR), koja je funkcionalna valuta Grupe i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski izvještaji u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

Svi iznosi imovine, obaveza, kapitala, prihoda, rashoda i tokova gotovine koji su nastali iz međusobnih transakcija članica Grupe su u potpunosti eliminisani prilikom konsolidacije.

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Pripremanje konsolidovanih finansijskih izvještaja zahtijeva upotrebu procjena i pretpostavki koje utiču na efekte primjenjivanja politika, prikazane iznose aktive i pasive, i na prikazane iznose prihoda i rashoda tokom izvještajnog perioda. Procjene i prosuđivanja se donose na osnovu istorijskog iskustva i drugih činilaca, uključujući očekivanja u pogledu budućih događaja za koje se vjeruje da su u okvirima datih okolnosti razumna, gdje rezultati daju dobru osnovu za procjenu knjigovodstvene vrijednosti aktive i pasive koje se ne mogu jasno sagledati iz drugih izvora. Stvarni rezultati se mogu razlikovati od pomenutih procjena.

Procjene i prosuđivanja su predmet stalne procjene. Promjene računovodstvenih procjena se priznaju u periodu kada je došlo do izmjene, ako se izmjena odnosi samo na taj period odnosno, ako se izmjena odnosi na tekuće i buduće periode, priznaju se i u tom periodu i u budućim periodima. Posebna područja nesigurnosti procjenjivanja i kritičnih pretpostavki u primjeni računovodstvenih politika koje su od velikog značaja za iznose objelodanjene u konsolidovanim finansijskim izvještajima su:

(a) Gubitak usljed obezvređenja kredita i plasmana

Grupa vrši pregled svog kreditnog portfolija najmanje jednom mjesečno prilikom utvrđivanja da li gubitak usljed obezvređenja treba evidentirati u bilansu uspjeha, Grupa prosuđuje da li postoje bilo kakvi posmatrani podaci koji ukazuju na to da je u procijenjenim budućim novčanim tokovima kreditnog portfolija došlo do mjerljivog smanjenja, a prije nego što se takvo smanjenje može identifikovati za svaki pojedinačni kredit u okviru kreditnog portfolija. Takav dokaz može uključiti posmatrane podatke koji ukazuju na to da je došlo do promjena koje mogu imati štetnog uticaja, i to promjena u statusu dužnika u pogledu otplate kredita Grupi, odnosno u privrednim uslovima u državi koji su u direktnoj vezi sa uticajem koji neizmirene ugovorne obaveze plaćanja mogu imati na sredstva Grupe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.2. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

Rukovodstvo se oslanja na procjene koje se zasnivaju na istorijskim iskustvima u vezi gubitaka za sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika, kao i na objektivnim dokazima o postojanju umanjenja vrijednosti, slične pomenutim u kreditnom portfoliju prilikom procjene budućih tokova gotovine. Metodologija i pretpostavke koji se koriste pri procjeni iznosa budućih tokova gotovine i njihovog vremenskog usklađivanja predmet su stalne kontrole, a u cilju svođenja razlike između procijenjenog i stvarnog gubitka na najmanju moguću mjeru.

(b) Umanjenje vrijednosti hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultati i investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala

Grupa utvrđuje da je došlo do umanjenja vrijednosti u hartijama od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultati i investicije u zavisna društva onda kada dođe do značajnog ili produženog smanjenja njihove fer vrijednosti i to ispod njihove nabavne vrijednosti. Određivanje šta je značajno ili produženo zahtijeva rasuđivanje. Umanjenje vrijednosti može biti opravdano onda kada postoji dokaz da je došlo do pogoršanja u finansijskoj poziciji preduzeća u koje se ulaže, privrednoj grani ili sektoru, kao i u novčanim tokovima iz poslovanja i finansiranja.

(c) Otpremnine i ostale dugoročne naknade zaposlenima

Sadašnja vrijednost sredstava za otpremnine za odlazak u penziju i ostale dugoročne beneficije zavisi od niza faktora utvrđenih od strane nezavisnog ovlašćenog aktuaru upotrebom određenih pretpostavki. Bilo kakve promjene u ovim pretpostavkama uticale bi na sadašnju vrijednost ovih sredstava. Ključne pretpostavke za otpremnine i ostale dugoročne naknade zaposlenima prikazane su u napomeni 26.

(d) Rezervisanja

Rezervisanja se razmatraju na datum svakog bilansa stanja i prilagođavaju tako da odražavaju najbolju procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji predstavlja ekonomske koristi biti potreban za namirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha. Rezervisanje se priznaje u slučaju kada se očekuje da će Grupa, kao rezultat prošlih događaja imati sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu, koja se može pouzdano utvrditi i za čije izmirenje se očekuje da će doći do odliva resursa, koji predstavljaju ekonomsku korist za Grupu.

(e) Umanjenje vrijednosti nemonetarnih sredstava

Grupa analizira vrijednosti po kojima su prikazana nematerijalna ulaganja i nekretnine, postrojenja i oprema Grupe. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknadiv iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrijeđenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadiive vrijednosti. Razmatranje obezvrijeđenja zahtijeva od rukovodstva procjene u pogledu tokova gotovine, stopa rasta i diskontnih stopa za jedinice koje generišu tokove gotovine, a koje su predmet razmatranja.

(f) Koristan vijek trajanja nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja

Određivanje korisnog vijeka trajanja nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora (Napomena 3.9 i 3.10).

Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

(g) Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan bilansa stanja se bazira na kotiranim tržišnim cijenama. Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korišćenjem određenih tehnika procjene koji podrazumijevaju određeni stepen rasuđivanja u procjeni fer vrijednosti. Metode, pretpostavke i tehnike procjene koje se koriste za utvrđivanje fer vrijednosti detaljno su obrazložene u Napomeni 4.7.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.3. Načelo stalnosti poslovanja

Konsolidovani finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koji podrazumijeva da će Grupa nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

Na dan 31. decembar 2021. godine Grupa je ostvarila pozitivan rezultat u iznosu od EUR 3.294 hiljada (31. decembar 2020. godine: EUR 2.571 hiljada).

U svojim poslovnim planovima, Grupa i u narednim periodu planira ostvarenje pozitivnog rezultata. Tokom 2021. godine Grupe je održavala veoma snažnu poziciju kapitala, koja se ogleda u činjenici da se koeficijent solventnosti Grupe na dan 31. decembar 2021. godine 20,94% što je značajno iznad zakonski propisanog minimuma od 10%.

Dodatno, dnevni koeficijent likvidnosti na dan 31. decembar 2021. godine je 1,51 što je takođe iznad zakonski propisanog minimuma od 0,9.

2.4. Netiranje

Imovina i obaveze ili prihodi i rashodi ne smeju se netirati osim u slučaju kada postoji pravno izvršno pravo na netiranje i postoji namjera da se sredstvo realizuje i obaveza izmiri istovremeno ili na neto osnovi ili se to dozvoljava drugim MSFI. Sredstva i obaveze, i prihodi i rashodi Grupe, prikazani su zasebno, osim u slučajevima kada netiranje odražava suštinu transakcije ili drugog događaja.

2.5. Uporedni podaci

Za konsolidovane finansijske izvještaje, sastavljene na dan 31. decembar 2021. godine, kao uporedni podatak Grupa je iskazala podatke iz revidiranih konsolidovanih finansijskih izvještaja na 31. decembar 2020. godine.

2.6. Uticaj krize izazvane Covid-om 19 na poslovanje Grupe

Tokom 2020. godine, zbog negativnog uticaja pandemije Covid-19 na poslovanje privrede, Centralna Banka Crne Gore (u daljem tekstu „CBCG“) i Vlada Crne Gore su propisale set mjera za ublažavanje ovog negativnog uticaja. Donijeta je slijedeća odluka sa izmjenama kako slijedi:

- Odluka o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem ("Službeni list Crne Gore", br. 080/20),
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem ("Službeni list Crne Gore", br. 105/20),
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem ("Službeni list Crne Gore", br. 024/21),
- Odluka o izmjeni i dopunama Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem ("Službeni list Crne Gore", br. 033/21),
- Odluka o izmjenama Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem ("Službeni list Crne Gore", br. 045/21),
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem ("Službeni list Crne Gore", br. 053/21),

u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

Dopune su se odnosile uglavnom na pomjeranje krajnjeg datuma trajanja moratorijuma kao i na uslove koje klijent treba da zadovolji da bi mu bio odobren moratorijum ili restrukturiranje kredita. U skladu sa odlukom, i fizička i pravna lica imaju pravo da apliciraju za moratorijum na otplatu kreditnih zaduženja uz predaju zahtjeva. Moratorijum je moguće aktivirati za kredite odobrene prije 23. marta 2020. godine. Moratorijum na otplatu kreditnih obaveza je bilo moguće aktivirati na period od 3 mjeseca uz kapitalizaciju kamate, dok je kamata za period bila obračunata u skladu sa otplatnim planom i dodata glavnici na kraju moratorijuma.

Glavni preduslovi za apliciranje za moratorijume su bili sljedeći:

- Na dan 31. decembar 2019, dužnik nije u kašnjenju većem od 90 dana;
- Na dan 31. decembar 2019, kredit nije klasifikovan kao „non-performing“;
- Kredit na koji se moratorijum primjenjuje nije restrukturiran u toku 2020. godine.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.6. Uticaj krize izazvane Covid-om 19 na poslovanje Grupe (nastavak)

Naknadno je data mogućnost da komercijalne banke same definišu kriterijuma za klijente koji mogu aplicirati za moratorijum. Uslovi Banke su uglavnom bili vezani za klijente koji su izgubili posao zbog posljedica pandemije, ili im je zarada smanjena. Takodje, za moratorijum II su mogli aplicirati i moreplovci, uz predaju odgovarajuće dokumentacije.

U sklopu narednih mjera, klijenti iz sektora turizma, poljoprivrede, šumarstva i ribarstva su mogli aplicirati za moratorijum na otplatu kredita u periodu od 01. septembra 2020, do 31. avgusta 2021.

Sljedećim mjerama klijenti su mogli aplicirati za moratorijum u trajanju od 6 mjeseci ukoliko su u periodu poslije marta 2020. godine ostali bez posla zbog uticaja krize izazvane Covid-19 na ekonomski sistem, ili restrukturiranje kredita ukoliko im je zbog uticaja ove krize smanjen iznos zarade u istom periodu.

Krediti CKB banke koji su bili predmet moratorijuma su prikazani u narednoj tabeli (stanje kredita na dan 31. decembar 2021. godine):

CBCG	Ukupno		Pravna lica		Fizička lica i kartice		
	Klasifi- kacija	Bruto krediti	Moratorijum korišćen	Bruto krediti	Moratorijum korišćen	Bruto krediti	Moratorijum korišćen
A		875.299	9.402	446.243	3.856	429.056	5.546
B		70.150	7.618	64.760	7.253	5.390	365
C		2.593	108	938	45	1.655	63
D		966	3	175	0	791	3
E		11.726	20	4.612	0	7.114	20
Ukupno		960.734	17.151	516.728	11.154	444.006	5.997

Na dan 31. decembar 2021. godine, moratorijum je bio aktivan za kredite fizičkih lica u iznosu od EUR 34 hiljade.

Kreditni CKB banke koji su bili predmet moratorijuma su prikazani u narednoj tabeli (stanje kredita na dan 31. decembar 2020. godine):

CBCG	Ukupno			Pravna lica			Fizička lica i kartice			
	Klasifi- kacija	Bruto krediti	Moratorijum korišćen	Moratorijum aktivan	Bruto krediti	Moratorijum korišćen	Moratorijum aktivan	Bruto krediti	Moratorijum korišćen	Moratorijum aktivan
A		877.614	321.867	12.533	448.533	99.235	8.694	429.081	222.632	3.839
B		63.090	46.781	1.677	54.600	38.097	1.034	8.490	8.684	643
C		3.802	3.930	30	1.382	1.842	27	2.420	2.088	3
D		1.081	795	-	644	643	-	437	152	-
E		9.619	885	-	4.488	281	-	5.131	604	-
Ukupno		955.206	374.258	14.240	509.647	140.098	9.755	445.559	234.160	4.485

Radi saniranja posljedica izazvanih pandemijom Covid 19, Banka je sa Vladom Crne Gore – Ministarstvo finansija i socijalnog staranja i Ministarstvo ekonomskog razvoja, potpisala Ugovor o saradnji na sprovođenju mjera podrške privredi i građanima za II kvartal 2021. godine. Ministarstva će komercijalnim bankama obezbijediti besamatna sredstva koje će Banke plasirati MMSP(mikro, malim i srednjim preduzecima i preduzetnicima) shodno svojoj kreditnoj politici, ali sa preferencijalnim kamatnim stopama, a sve u cilju podrške privredi.

Kako bi minimizirala uticaj krize izazvane pandemijom Covid 19 na svoje poslovanje, Grupa je revidirala svoje procedure vezane za kreditiranje stanovništva i privrede. Takodje, pojačano je praćenje postojećeg portfolija i analiziranje podataka o klijentima sa stanovišta uticaja krize izazvane COVID 19.

Uticaj krize izazvane Covid-19 na likvidnost Grupe je procijenjena na sljedeći način: 1) potencijalni odliv depozita; 2) očekivana niža kreditna aktivnost; 3) projekcija dostupnosti izvora finansiranja; 4) efekti mjera CBCG vezanih za moratorijum na kredite. Zaključeno je da je, čak i uz visok nivo odliva depozita, Grupa u mogućnosti da održava visok nivo likvidnosti i održivo i stabilno poslovanje.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamate, uključujući zateznu kamatu i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati po načelu uzročnosti prihoda i rashoda i uslovima iz obligacionog odnosa koji su definisani ugovorom između Grupe i klijenta. Prihodi i rashodi od kamata priznaju se na bazi obračuna metodom efektivne kamatne stope perioda u kome su ostvareni, a unaprijed obračunate kamate razgraničavaju se na period trajanja ugovorne obaveze. Prihodi od kamata su uglavnom obračunati su na plasmane komitentima, depozite kod drugih finansijskih institucija, investicionih hartija od vrijednosti, a rashodi od kamata obračunati su na finansijske obaveze po depozitima i pozajmicama. Naknada za odobravanje kredita, koja čini dio efektivne kamatne stope, evidentira se u okviru prihoda i rashoda od naknada. Naknade za odobravanje kredita se obračunavaju i naplaćuju jednokratno i knjiže se kao odloženi prihod, a priznaju se u prihode perioda u srazmjeri sa proteklom vremenom korišćenja kredita. Prihodi i rashodi od naknada i provizija obuhvataju takođe naknade po osnovu izdavanja garancija i akreditiva od strane Grupe, domaćih i međunarodnih plaćanja i transakcija u stranim valutama, posredničkih i drugih usluga Grupe. Ostali prihodi i rashodi od naknada i provizija evidentiraju se u trenutku pružanja usluga.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu važećem na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu važećem na taj dan. Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika. Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu koji je važio na taj dan.

3.3. Lizing

Standardom MSFI 16 „Lizing“ se propisuju novi principi priznavanja, mjerenja, prezentacije i objelodanjivanja zakupa. Objavljeni standard, MSFI 16 „Lizing“, na snazi je za godišnje periode koji počinju na dan ili poslije 1. januara 2020. godine. Njime se ukida prethodni standard MRS 17 – Zakupi.

U skladu sa standardom, zakupci su u obavezi da osnovna sredstva sa pravom korišćenja dužim od 12 mjeseci priznaju kao osnovno sredstvo, uz istovremeno priznavanje obaveze po osnovu ovih zakupa. Izuzetak su kratkoročni zakupi i zakupi male vrijednosti.

a) Grupa kao zakupac

Nakon zaključenja ugovora, Grupa procenjuje da li ugovor o zakupu pruža pravo kontrole korišćenja zakupljene imovine na određeno vreme u zamenu za naknadu.

Na početku perioda zakupa, Grupa priznaje imovinu sa pravom korišćenja i obavezu po osnovu zakupa. Izuzetak su:

- Kratkoročni zakup i
- Zakupi, gde je osnovno sredstvo male vrednosti (pojedinačno sredstvo čija je vrednost USD 5 hiljada ili manje kada je novo).

Grupa priznaje rashod po osnovu zakupnine po linearnoj osnovi tokom trajanja zakupa ili na drugoj sistematskoj osnovi ako je ta osnova reprezentativnija.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Lizing (nastavak)

Na datum početka, sredstvo sa pravom korišćenja mjeri se po nabavnoj vrednosti.

Trošak prava korišćenja obuhvata:

- iznos početnog mjerenja obaveze po osnovu zakupa;
- sve isplate zakupa izvršene na ili prije datuma početka, umanjene za sve primljene podsticaje za zakup;
- sve početne direktne troškove koje je zakupac imao; i
- procena troškova koje će zakupac snositi pri demontaži i uklanjanju osnovnog sredstva, obnavljanju lokacije na kojoj se nalazi ili vraćanju osnovne imovine u stanje koje zahtevaju uslovi zakupa, osim ako ti troškovi ne nastanu za proizvodnju zaliha.

Na datum početka, obaveza po osnovu zakupa mjere se po sadašnjoj vrednosti zakupnina koje nisu plaćene na taj datum.

Diskontna stopa koja se primenjuje za izračunavanje sadašnje vrednosti - osim ako ugovor nema druge odredbe, je inkrementalna stopa pozajmljivanja koja se zasniva na krivim prinosu nultog kupona državnih hartija od vrednosti uvećanim za raspon koji odražava rizik Grupe. OTP Banka je definisala metodologiju za izračunavanje diskontnih stopa.

Na datum početka, zakupnine uključene u odmeravanje obaveze po osnovu zakupa uključuju:

- Fiksna plaćanja, umanjena za sve podsticaje za zakup;
- Iznose za koje se očekuje da će ih zakupac platiti pod garancijama rezidualne vrednosti;
- izvršna cijena opcije kupovine ako je zakupac razumno siguran da će je iskoristiti;
- Isplate penala za raskid zakupa, ako rok zakupa odražava zakupac koji koristi mogućnost raskida zakupa.

Grupa uvijek odvaja komponente ne-zakupa u ugovorima o zakupu (npr. naknada za osiguranje, računi za komunalne usluge) i knjži ih kao trošak.

Isplate zakupa moraju biti uključene u merenje obaveze zakupa bez pripadajućih poreza.

U slučaju ugovora sa određenim rokom:

- Ako zakupac nema mogućnost produženja ili raskida u skladu sa ugovorom, rok zakupa je ugovorni rok;
- Ako zakupac ima mogućnost raskida ili produženja i ako je razumno sigurno da će zakupac iskoristiti tu opciju, rok zakupa je ugovorni rok, produžen ili skraćen sa rokom zasnovanim na opciji.

Ugovori na neodređeno vrijeme obično sadrže mogućnosti raskida. Ako zakupac i zakupodavac takođe imaju pravo da raskinu ugovor u bilo kom trenutku tokom trajanja zakupa ne više od neznatne kazne, rok zakupa koji se može smatrati izvršnim je otkazni rok, pa je rok zakupa jednak obaveštenju o raskidu ugovora.

Obaveza zakupa obračunava se u ugovornoj valuti. Pri određivanju ugovorne valute, suština je iznad forme.

b) Grupa kao davalac lizinga

Zakupi se klasifikuju kao finansijski zakupi kada uslovi zakupa prenose suštinski sve rizike i koristi od vlasništva na zakupca. Svi ostali zakupi su klasifikovani kao operativni.

Iznosi potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima evidentiraju se kao ostala potraživanja u iznosu neto ulaganja u zakup Grupe. Prihod od zakupa po osnovu operativnog lizinga priznaju se tokom perioda važenja zakupa.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4. Porezi i doprinosi

Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG“ br. 65/01, 12/02, 80/04, 40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13 i 55/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice. Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Zakon o porezu na dobit utvrđuje da gubitak po osnovu poreskog bilansa u tekućoj godini ne može da se prenese unazad. Gubici po poreskom bilansu tekuće godine mogu da smanje oporezivu dobit budućeg perioda, izuzev onih koji proizilaze iz kapitalnih dobitaka i gubitaka, ne duže od 5 godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju porez na imovinu, porez na dodatu vrijednost, doprinosi na zarade koji padaju na teret poslodavca, kao i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim državnim i lokalnim poreskim propisima.

3.5. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U konsolidovanom izvještaju o novčanim tokovima pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumijevaju se novčanice i kovanice u blagajni i bankomatima, sredstva na računu kod Centralne banke Crne Gore, sredstva na računima kod poslovnih banaka kao i ostala visoko likvidna finansijska aktiva sa dospijanjem do tri mjeseca.

3.6. Finansijski instrumenti

Grupa priznaje finansijsko sredstvo ili finansijsku obavezu u svom bilansu stanja kada, i isključivo kada entitet postane strana ugovornih odredbi finansijskog instrumenta.

Grupa klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: finansijska sredstva koja se mjere prema amortizovanom trošku, finansijska sredstva koja se mjere prema fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat i finansijska sredstva koja se mjere prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha na osnovu: poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima i karakteristika ugovorenih tokova gotovine finansijskog sredstva. Rukovodstvo određuje klasifikaciju finansijskih sredstava prilikom inicijalnog priznavanja u skladu sa usvojenim poslovnim modelom i rezultatom SPPI alata koji je pripremljen u skladu sa SPPI procedurom.

(a) Poslovni model

Poslovni modeli odražavaju način zajedničkog upravljanja grupama finansijskih sredstava radi ostvarivanja određenih poslovnih ciljeva. Poslovni model nije pristup klasifikaciji pojedinačnog instrumenta već se određuju na višem nivou objedinjavanja. Poslovni model Grupe se odnosi na način na koji Grupa upravlja svojim finansijskim sredstvima za svrhe ostvarivanja tokova gotovine. Tokovi gotovine Grupe će biti rezultat prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, prodaje finansijskih sredstava ili oboje. Ukoliko se tokovi gotovine realizuju na način drugačiji od očekivanja na datum na koji Grupa vrši procjenu svog poslovnog modela, to ne znači prethodnu grešku u konsolidovanom finansijskim izvještajima Grupe niti utiče na promjenu klasifikacije preostalih finansijskih sredstava koja se drže u tom poslovnom modelu.

Poslovni model definiše ključno rukovodstvo Grupe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

(i) Poslovni model: prikupljanje ugovorenih tokova gotovine

Prilikom određivanja da li će se tokovi gotovine ostvariti prikupljanjem ugovorenih tokova gotovine finansijskih sredstava, Grupa uzima u obzir učestalost, vrijednost i vremenski rok prodaje tokom prethodnih perioda, razloge tih prodaja i očekivanja u pogledu budućih prodaja. Grupa uzima u obzir informacije o ranijim prodajama u kontekstu razloga tih prodaja i uslova koji su postojali u to vrijeme u poređenju sa postojećim uslovima. Mada cilj ovog poslovnog modela može da bude držanje finansijskih sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, Grupa ne mora da drži sve ove instrumente do dospelja. Poslovni model može da bude držanje sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, čak i kada prodaje finansijska sredstva zbog povećanja njihovog kreditnog rizika.

Bez obzira na njihovu učestalost i vrijednost, prodaje zbog povećanja kreditnog rizika sredstava nisu nedosljedne sa poslovnim modelom čiji je cilj držanje finansijskih sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine. Aktivnosti upravljanja kreditnim rizikom čiji je cilj minimiziranje potencijalnih kreditnih gubitaka usljed pogoršanja kredita sastavni su dio takvog poslovnog modela.

(ii) Poslovni model: prikupljanje ugovorenih tokova gotovine i prodaja finansijskih sredstava

Grupa može držati finansijska sredstva u poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovorenih tokova gotovine i prodajom finansijskih sredstava. Kod ove vrste poslovnog modela, ključno rukovodstvo grupe donosi odluku da su prikupljanje ugovorenih tokova gotovine i prodaja finansijskih sredstava od značaja za ostvarivanje cilja poslovnog modela. U poređenju sa poslovnim modelom čiji je cilj držanje finansijskih sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, ovaj model obično uključuje veću učestalost i vrijednost prodaja.

(iii) Ostali poslovni modeli

Finansijska sredstva se mjere prema fer vrijednosti kroz bilans stanja ako se ne drže u poslovnom modelu čiji je cilj držanje sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine ili u poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovorenih tokova gotovine i prodajom finansijskih sredstava. Portfolio finansijskih sredstava koji zadovoljava definiciju držanja radi trgovanja nije držanje radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine ili držanje radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine i prodaje finansijskih sredstava. Za takve portfolije, prikupljanje ugovorenih tokova gotovine je samo sporedno ostvarivanju cilja poslovnog modela.

(b) Karakteristike ugovorenih tokova gotovine finansijskih sredstava

Klasifikacija finansijskog sredstva se zasniva na karakteristikama njegovih ugovorenih tokova gotovine ako se finansijsko sredstvo drži u poslovnom modelu čiji je cilj držanje sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine ili u poslovnom modelu čiji je cilj prikupljanje ugovorenih tokova gotovine i prodaja finansijskih sredstava. Grupa treba da odredi da li su ugovoreni tokovi gotovine sredstva isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice.

Za svrhe primjene ovih stavova:

- glavnica je fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja
- kamata se sastoji od vremenske vrijednosti novca za kreditni rizik povezan sa neizmirenom glavnicom tokom određenog vremenskog perioda i za druge osnovne rizike i troškove kreditiranja, kao i profitne marže

Ugovoreni tokovi gotovine koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice, su u skladu sa osnovnim ugovorom o kreditiranju. Ugovorni uslovi koji uvode izloženost rizicima ili volatilnost ugovorenih tokova gotovine koja nije povezana sa osnovnim ugovorom o kreditiranju, kao što je izloženost promjenama cijena kapitala ili robe, ne dovodi do ugovorenih tokova gotovine koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice.

Grupa procjenjuje da li su ugovoreni tokovi gotovine isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice za valutu u kojoj je denominovano finansijsko sredstvo.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

Vremenska vrijednost novca je element kamate kojim se osigurava naknada samo za protok vremena. Međutim, u nekim slučajevima, element vremenske vrijednosti novca se može modifikovati. U takvim slučajevima, Grupa procjenjuje promjenu kako bi odredila da li ugovoreni tokovi gotovine predstavljaju isključivo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Cilj procjene modifikovanog elementa vremenske vrijednosti novca je da se odredi koliko se mogu razlikovati nediskontovani ugovoreni tokovi gotovine od nediskontovanih tokova gotovine koji bi se ostvarili da se element vremenske vrijednosti novca nije modifikovao (referentni tokovi gotovine). Referentni instrument može biti stvarno ili hipotetičko finansijsko sredstvo.

Ukoliko se nediskontovani ugovoreni tokovi gotovine značajno - preko 2% - razlikuju od nediskontovanih referentnih tokova gotovine, finansijsko sredstvo treba naknadno mjeriti prema fer vrijednosti kroz bilans stanja. Grupa će uzeti u obzir mogući efekat karakteristike ugovorenog toka gotovine u svakom izvještajnom periodu i kumulativno tokom cjelokupnog životnog vijeka finansijskog sredstva.

(c) Mjerenje finansijskih instrumenata

Grupa prilikom inicijalnog priznavanja mjeri finansijsko sredstvo ili finansijsku obavezu po transakcionoj cijeni koja predstavlja tržišnu (fer) vrijednost, umanjenoj ili uvećanoj (u slučaju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze koja se ne mjeri prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha) za transakcione troškove koji su direktno pripisivi akviziciji ili izdavanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Grupa koristi datum poravnanja tj. datum na koji je sredstvo dostavljeno relevantnoj strani uključujući finansijske instrumente u slučaju priznavanja i prestanka priznavanja.

Za svrhe mjerenja finansijskog sredstva nakon inicijalnog priznavanja, Grupa klasifikuje finansijska sredstva u kategorije:

- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha
- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat
- hartije od vrijednosti prema amortizovanom trošku po metodi efektivne kamatne stope
- krediti i potraživanja prema amortizovanom trošku po metodi efektivne kamatne stope

Nakon inicijalnog priznavanja, Grupa mjeri finansijska sredstva prema njihovoj fer vrijednosti bez oduzimanja transakcionih troškova koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog raspolaganja, izuzev za sljedeća finansijska sredstva:

- krediti i potraživanja koji se mjere prema amortizovanom trošku po metodi efektivne kamatne stope;
- hartije od vrijednosti koje se mjere prema amortizovanom trošku po metodi efektivne kamatne stope i
- ulaganja u vlasničke instrumente koji nemaju kotiranu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano mjeriti, mjere se prema trošku.

Za sva finansijska sredstva osim onih koja se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha vrši se procjena umanjenja vrijednosti.

Grupa naknadno mjeri sve finansijske obaveze prema amortizovanom trošku osim finansijskih obaveza prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Grupa može neopozivo odlučiti da se prilikom inicijalnog priznavanja finansijska obaveza mjeri prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ako se na taj način otklanjaju ili značajno umanjuju nedosljednosti pri mjerenju ili priznavanju.

Grupa je finansijske obaveze klasifikovala prema kategoriji mjerenja po amortizovanom trošku.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

(a) Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

(i) Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Grupa nalaže da se u ovu kategoriju klasifikuju samo oni instrumenti i grupa instrumenata kod kojih trgovanje generalno odražava aktivnu i čestu kupovinu i prodaju i koji se generalno koriste u cilju ostvarivanja profita od kratkoročnih fluktuacija cijene ili marže dileru.

U ovu kategoriju se takođe klasifikuju finansijski instrumenti ako su dio portfolija identifikovanih finansijskih instrumenata kojima se zajednički upravlja i za koje postoji dokaz skorašnje aktuelnog obrasca ostvarivanja kratkoročnog profita.

Prema tumačenju Grupe, period do 12 mjeseci treba smatrati kratkoročnim periodom u vezi sa navedenim. Ovaj period je, međutim, samo indikacija da je namjera zaključenja transakcije bila ostvarivanje kratkoročnog profita. Stvarni period držanja može zavisi od razvoja situacije na tržištu i prekoračiti definisani rok.

(ii) Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja

Finansijsko sredstvo se mjeri prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, osim ukoliko se mjeri prema amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Grupa mjeri ulaganja u vlasničke instrumente prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Međutim grupa može neopozivo odlučiti prilikom inicijalnog prepoznavanja da naknadno iskaže promjene fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente u ostali ukupan rezultat.

(iii) Označene kao fer vrijednost kroz bilans uspjeha nakon inicijalnog priznavanja (opcija fer vrijednosti)

Grupa može koristiti ovu opciju samo u sljedećim slučajevima:

- klasifikacija otklanja ili značajno umanjuje nedosljednosti pri mjerenju ili priznavanju koja bi proistekla iz mjerenja sredstava ili obaveza ili priznavanja dobiti i gubitaka na ista na različitim osnovama („računovodstvena neusklađenost“).
- upravljanje grupom finansijskih sredstava, finansijskih obaveza ili oboje i njena procjena se vrši na osnovu fer vrijednosti, u skladu sa dokumentovanim upravljanjem rizikom ili investicionom strategijom, a informacije o grupi u tom pogledu dostavljaju se interno ključnim rukovodiocima entiteta.

Primjena opcije fer vrijednosti je ograničena samo na posebne situacije i moguća isključivo na osnovu direktne odluke rukovodstva Grupe.

(b) Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

Finansijska sredstva se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat ukoliko se ispune oba niže navedena uslova:

- finansijsko sredstvo se drži u poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovorenih tokova gotovine i prodajom finansijskih sredstava, i
- ugovorni uslovi finansijskog sredstva definišu određene datume za tokove gotovine koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice.

Prilikom inicijalnog priznavanja Grupa može neopozivo odlučiti da za određena ulaganja u vlasničke instrumente naknadne promjene fer vrijednosti iskaže u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ukoliko iste vlasničke instrumente ne drži radi trgovanja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

(c) Finansijski instrumenti prema amortizovanom trošku

Finansijska sredstva se mjere prema amortizovanom trošku ukoliko su oba uslova ispunjena:

- cilj poslovnog modela je držanje finansijskih sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, i
- ugovorni uslovi finansijskog sredstva sadrže određene datume za tokove gotovine koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice.

Grupa naknadno mjeri sve finansijske obaveze prema amoritizovanom trošku, osim finansijskih obaveza prema fer vrijednosti kroz blians uspjeha.

(d) Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata

Grupa nalaže da se za sva finansijska sredstva, izuzev onih koja se mjere prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, vrši procjena umanjenja vrijednosti u skladu sa MSFI 9.

U skladu sa MSFI 9, pri inicijalnom priznavanju i na datume izvještavanja (poslednji kalendarski dan mjeseca izvještavanja), finansijska sredstva se moraju rasporediti u jednu od sljedeće tri kategorije:

- Stage 1 - kvalitetna
- Stage 2 - kvalitetna, ali u poređenju sa inicijalnim priznavanjem pokazuje značajno povećanje kreditnog rizika
- Stage 3 - nekvalitetna

Na svaki datum izvještavanja, entitet procjenjuje da li je kreditni rizik finansijskog sredstva značajno veći u odnosu na incijalno priznavanje sredstva. Prilikom procjene, entitet koristi promjenu rizika neizvršenja obaveze tokom očekivanog životnog vijeka finansijskog sredstva umjesto promjenu iznosa očekivanih kreditnih gubitaka. Da bi izvršio tu procjenu, entitet upoređuje rizik neizvršenja obaveze u pogledu finansijskog sredstva na datum izvještavanja sa rizikom neizvršenja obaveze u pogledu finansijskog sredstva na datum inicijalnog priznavanja.

Umanjenje vrijednosti potraživanja je jednako razlici bruto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja na datum procjene i sadašnje vrijednosti očekivanih tokova gotovine potraživanja diskontovanih na datum procjene po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi izloženosti (obračunato pri inicijalnom priznavanju ili, u slučaju varijabilne stope, preračunato po poslednjoj promjeni kamatne stope).

Za portfolio kredita pravnih lica, koji su u Stage 3, Grupa individualno procjenjuje ispravku vrijednosti. Ukoliko je kredit obezbijeđen kolateralom, procjena se radi na osnovu novčanih tokova iz kolaterala, uzimajući u obzir vrijednost prinudne prodaje i likvidacionu vrijednost kolaterala. Procjenjene ispravke vrijednosti mogu biti jednake nuli, kada je očekivana naplata veća od iznosa izloženosti, tj. u slučajevima kada je vrijednost kolaterala na osnovu prezentiranih scenarija veća od izloženost klijenta.

(e) Prestanak priznavanja

(i) Finansijska sredstva

Finansijsko sredstvo (ili dio finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko je:

- došlo do isteka prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva; ili
- Grupa prenijela pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je preuzela obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja plaćanja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu; i
- Grupa ili izvršila prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili nije ni prenijela, ni zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenijela kontrolu nad njim.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

Kada je Grupa prenijela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je zaključila ugovor o prenosu, i pri tom nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenijela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj mjeri koliko je Grupa angažovana u pogledu sredstava. Dalje angažovanje Grupe, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu originalne knjigovodstvene vrijednosti sredstava ili iznosu maksimalnog iznosa naknade koju bi Grupa morala da isplati, u zavisnosti od toga koji iznos je niži.

(ii) Finansijske obaveze

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamijenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promijenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmijenjeni, takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

3.7. Primjena Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17,86/18, 42/19) Grupa počevši od 1. januara 2013. godine primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama koja je usaglašena sa zahtjevima Međunarodnih računovodstvenih standarda.

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Grupa je dužna da zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

1. grupu A – „dobra aktiva“; U klasifikacionu grupu „A“ klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.
2. grupu B – „aktiva sa posebnom napomenom“, sa podgrupama „B1“ i „B2“; U klasifikacionu grupu „B“ podgrupe „B1“ i „B2“ klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje Grupe, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate.
3. grupu C – „substandardna aktiva“, sa podgrupama „C1“ i „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
4. grupu D – „sumnjiva aktiva“; U klasifikacionu grupu „D“ klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
5. grupu E – „gubitak“; U klasifikacionu grupu E – „gubitak“ klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Iznos rezervi za potencijalne gubitke za plasmane Grupe klasifikovane u kategoriju A je obračunat primjenom procenata od 0.5%. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

Odlukom o dopuni Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama od („Sl. list CG“ br. 57/13) je definisano, ako su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa Grupe, Grupa je dužna da to potraživanje otpiše i da ga, u visini dugovanog iznosa, vodi u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate. Isključivanje potraživanja iz bilansa Grupe, nastaje, ako Grupa u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su, ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- za neobezbijeđeno potraživanje kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine;
- za obezbijeđeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako Grupa u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 82/17) ukida obavezu bankama o isključivanju potraživanja iz bilansa.

Grupa je dužna da razvije sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrđuje godišnje ciljeve vezane za smanjenje nivoa nekvalitetnih kredita (operativni ciljevi).

Od 01. januara 2022. godine, Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17,86/18, 42/19) prestaje da važi, a u dijelu klasifikovanja stavki aktive i vanbilansa zamjenjuje je Odluka o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije („Sl. list CG“, br. 127/20 i 140/21).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala

Grupa inicijalno priznaje ulaganje u bilansu stanja nakon sticanja kontrole nad korisnikom ulaganja. Datum sticanja kontrole je datum registracije ulaganja u Centralnom registru Privrednih subjekata osim ako ne postoji pismeni sporazum sa definisanim datumom. Inicijalno priznata vrijednost se sastoji od nabavne vrijednosti i bilo kojih drugih troškova koji se direktno pripisuju akviziciji umanjenoj za eventualna obezvređenja.

Na svaki datum izvještavanja Grupa procjenjuje da li postoji bilo kakva indikacija da vrijednosti ovih sredstava može biti umanjena. Ukoliko takva indikacija postoji, Grupa vrši procjenu povraćaja. Vrijednost sredstva se smatra umanjenom kada njegova knjigovodstvena vrijednost premaši iznos povraćaja sredstava. Grupa bilježi gubitak po osnovu umanjenja vijednosti kao trošak u bilansu uspjeha.

Grupa priznaje prihode po osnovu investicija samo ako su zavisna društva izvršila distribuciju rezultata, odnosno ako su zavisna društva donijela odluku o raspodjeli dobiti. Ovi prihodi se evidentiraju u bilansu uspjeha.

Zavisna pravna lica predstavljaju ona pravna lica u kojima izvještajno pravno lice ima udio u vlasništvu iznad 50% ili više od polovine prava glasa ili pravo upravljanja finansijskom, odnosno poslovnom politikom zavisnog društva.

Prilikom konsolidacije, efekti ulaganja u pridružena i zavisna društva se eliminišu iz konsolidovanih finansijskih izvještaja, tj. u procesu sastavljanja konsolidovanih finansijskih izvještaja vrši se prebijanje učešća matičnog pravnog lica u kapitalu zavisnog pravnog lica sa pripadajućim iznosom kapitala zavisnog pravnog lica.

3.9. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema su na dan 31. decembar 2021. godine iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstava u stanje funkcionalne pripravnosti.

Procijenjeni korisni vijek trajanja nekretnina i opreme je sljedeći:

	2021.	2020.
Građevinski objekti	40	40
Računari i prateća oprema	4 - 5	4 - 5
Kancelarijski namještaj	4 – 10	4 – 10
Motorna vozila	8	8
Bankomati	7	7
Ostala oprema	8	8

Ulaganja u sredstva po osnovu tekućeg održavanja priznaju se kao rashod perioda u kom su nastala.

3.10. Nematerijalna sredstva

Stečene licence iskazuju se po nabavnoj vrijednosti. Licence imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Amortizacija se obračunava u skladu sa periodom korišćenja utvrđenim ugovorom ukoliko je ugovoreni period korišćenja kraći od osam godina, ukoliko je ugovoreni period korišćenja duži od pet godina (2020. godina: 8 godina) amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode, po stopi od 20,00% (2020. godina – 12,50%), kako bi se troškovi licenci raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe. Troškovi računarskih softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode, po stopi od 20,00% (2020. godina – 12,50%) kako bi se troškovi softvera raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

Vrijednost baze klijenata daje informaciju o tome koliku vrijednost Grupa može da ostvari od „starih“ klijenata u narednim godinama. Vrijednost baze klijenata utvrđena je, 31. jula 2019. godine u poslovnoj kombinaciji sticanja Podgoričke banke od strane Grupe. Baza klijenata se amortizuje do 2023 godine.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Obezvrjeđenje materijalne i nematerijalne imovine

Na dan konsolidovanog izvještaja o finansijskom položaju, rukovodstvo Grupe analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Grupe. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrjeđeno, nadoknadivi iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos umanjenja vrijednosti. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadive vrijednosti.

Gubitak po osnovu umanjenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru Ostalih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog umanjenja vrijednosti priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj nadoknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvrjeđivanja sredstava.

3.12. Stečena aktiva

Stečena aktiva predstavlja imovinu koja je postala vlasništvo Grupe po osnovu naplate potraživanja za plasmane koji su bili obezbijeđeni navedenom imovinom. Grupa evidentira primljena sredstva po nižoj od neto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja ili tržišne vrijednosti sredstva obezbijeđenja umanjenoj za troškove prodaje.

Inicijalno, stečena sredstva evidentiraju se po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja. Naknadno, stečena sredstva se vrednuju po nižoj od knjigovodstvene vrijednosti i procijenjene vrijednosti sredstva, utvrđenoj od strane nezavisnog procjenitelja.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“, br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13, 51/13, 16/15 i 82/17) ukupna ulaganja banke u nepokretnosti i osnovna sredstva ne smiju biti veća od 50% sopstvenih sredstava Grupe. Izuzetno, Grupa može imati ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva i iznad nivoa od 50% sopstvenih sredstava, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi 50% sopstvenih sredstava Grupa tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava Grupe;
- 2) nakon umanjenja sopstvenih sredstava Grupe, izvršenog u skladu sa tačkom 1), nivo sopstvenih sredstava i koeficijent solventosti Grupe prelaze zakonom propisani minimum.

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom Grupe, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, Grupa je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 1) 0% ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 2) 30% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 3) 50% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 4) 75% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

Od 01. januara 2022. godine, Odluka o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“, br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13, 51/13, 16/15 i 82/17) prestaje da važi, a zamjenjuje je Odluka o minimalnim standardima za ulaganje kreditnih institucija u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“ br. 126/20). Odredbe koje se tiču stečene aktive su neizmijenjene u novoj odluci.

3.13. Kapital i rezerve

Kapital Grupe je ostatak imovine Grupe nakon odbitka svih njenih obaveza. Kapital se ne procjenjuje i ne mjeri posebno. Ukupan kapital Grupe se sastoji od akcijskog kapitala, rezervi, akumuliranog gubitka i dobiti tekuće godine.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.14. Rezervisanja

Rezervisanja su obaveze sa neizvesnim rokom dospjeća ili iznosom.

Priznaju se kada:

- Grupa ima važeću zakonsku ili ugovorenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja;
- kada je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava i
- kada se pouzdano može procijeniti iznos obaveze.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti očekivanih izdataka potrebnih za izmirenje obaveza. Rezervisanja se razmatraju na datum svakog bilansa stanja i prilagođavaju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji predstavlja ekonomske koristi biti potreban za namirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

Grupa ne priznaje rezervisanje po osnovu potencijalnih obaveza dok ne potvrdi da li ima sadašnju obavezu koja može da dovede do odliva resursa koji predstavljaju ekonomske koristi ili ako pouzdana procjena ne može da se napravi, te se u tom slučaju objelodanjuje.

3.15. Beneficije zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Grupa je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca, u iznosima koji se obračunavaju primjenom zakonom propisanih stopa. Grupa ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih, i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Grupa je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih neto zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu u kojem se vrši isplata. U konsolidovanim finansijskim izvještajima Grupe na dan 31. decembar 2021. godine, izvršeno je rezervisanje, obračunato od strane nezavisnog ovlašćenog aktuara. Pomenute obaveze se vrednuju po sadašnjoj vrijednosti budućih odliva gotovine, uzimajući u obzir buduće povećanje zarada koje se raspodjeljuje na minuli i budući radni staž u skladu sa planom nadoknada. Svi aktuarski dobici i gubici koji proističu iz promjena pretpostavki i iskustvenih korekcija priznaju se odmah u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.16. Finansijske garancije

Ugovor o finansijskoj garanciji je ugovor kojim se Grupa, kao izdavalac garancije, obavezuje da na poziv korisnika garancije izvrši plaćanja do iznosa naznačenog na garanciji, u slučaju da nalogodavac garancije ne izvrši plaćanje ili ne izvrši ugovorene obaveze.

Finansijske garancije se početno priznaju u finansijskim izvještajima po fer vrijednosti sa primljenom naknadom. Naknadno vrednovanje garancija se vrši po većoj od amortizovane vrijednosti naknade i najbolje procjene iznosa potrebnih za izmirenje obaveze koja može nastati kao rezultat date garancije.

3.17. Sredstva na upravljanju (Custody usluge)

Grupa pruža usluge poslova sa hartijama od vrijednosti pravnim licima i građanima, pri čemu drži i upravlja imovinom ili ulaže sredstva primljena u različite finansijske instrumente po nalogu klijenta. Za pružanje ovih usluga Grupa priznaje prihod od naknada. Upravljana sredstva nisu imovina Grupe i nisu priznata u konsolidovanim finansijskim izvještajima, dok primljena novčana sredstva priznata su u okviru obaveza Grupe. Grupa nije izložena kreditnom riziku vezanom za takve plasmane, jer ne garantuje za ove investicije.

3.18. Transakcije sa povezanim licima

Povezane strane su strane koje predstavljaju:

- članovi organa Grupe, akcionari, zaposleni u Grupi, kao i članovi njihove uže porodice (bračni drug i djeca),
- pravno lice u kojem lice koje ima kvalifikovano učešće u Grupi takođe ima kvalifikovano učešće,
- pravno lice u kojem jedno od lica iz al. 1 i 2 ove tačke ima značajan uticaj ili je lice iz alineje 1 ove tačke direktor ili član Odbora direktora ili drugog odgovarajućeg organa tog pravnog lica,
- lice koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 50% u pravnom licu koje ima kvalifikovano učešće u Grupi.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu odnosa, a ne samo na pravni oblik.

3.19. Pravična (fer) vrijednost

Računovodstveni propisi važeći u Crnoj Gori definišu fer vrijednost kao vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima.

Obaveza Grupe je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nijesu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtijevaju računovodstveni propisi važeći u Crnoj Gori. Po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u konsolidovanim finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se ispravka vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Grupe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.20. Zarada po akciji

Osnovna zarada po akciji izračunava se dijeljenjem godišnje neto dobiti koja pripada vlasnicima običnih akcija sa ponderisanim prosečnim brojem običnih akcija koje su bile u opticaju tokom perioda. Razvodnjena zarada po akciji se izračunava na isti način kao osnovna zarada po akciji, ali determinante su prilagodjene da reflektuju potencijalno umanjenje koje se može desiti ukoliko se konvertibilne dužničke hartije od vrijednosti, opcije, varanti ili drugi ugovori o izdavanju običnih akcija izvrše, tj. obične akcije se izdaju.

3.21. Računovodstveno obuhvatanje poslovnih kombinacija

Grupa računovodstveno obuhvata svaku poslovnu kombinaciju primjenom metode sticanja. Primjena metoda sticanja zahtijeva:

- a) Identifikovanje sticaoca,
- b) Određivanje datum sticanja,
- c) Priznavanje i odmjeravanje stečene prepoznatljive imovine, preuzetih obaveza i svakog učešća bez prava kontrole u stečenom entitetu i
- d) Priznavanje i odmjeravanje goodwill-a ili dobitka od povoljne kupovine.

Datum sticanja je datum kada sticalac dobija kontrolu nad stečenim entitetom. Goodwill, koji predstavlja rezidualni trošak akvizicije nakon dobijanja kontrole nad stečenim entitetom u odnosu na fer vrijednost stečene imovine, preuzetih obaveza i potencijalnih obaveza, se priznaje kao nematerijalno ulaganje po trošku umanjnim za kumulirano obezvređenje u konsolidovanom bilansu stanja.

Goodwill priznat u poslovnoj kombinaciji je sredstvo koje predstavlja buduće ekonomske koristi koje nastaju od drugih sredstava stečenih u poslovnoj kombinaciji koja se ne mogu pojedinačno identifikovati ni zasebno priznati. Buduće ekonomske koristi mogu rezultirati iz sinergije stečenih sredstava koja se mogu identifikovati, ili sredstava koja, pojedinačno, ne ispunjavaju uslove za priznavanje u konsolidovanim finansijskim iskazima. Goodwill priznat u poslovnoj kombinaciji se periodično razmatra da bi se utvrdile indicije eventualnog obezvređenja. Dobitak od povoljne kupovine („negative goodwill“), u slučaju kada neto iznos prepoznatljive stečene imovine i preuzetih obaveza prelazi iznos prenesene naknade na datum sticanja, se priznaje u konsolidovanom bilansu uspjeha kao ostali prihod. Prilikom statusne promjene pripajanja, dobitak od povoljne kupovine se priznaje u bilansu stanja pravnog lica koje nastavlja da postoji, a kome se pripaja zavisno pravno lice, na poziciji nerasporedjene dobiti.

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

4.1. Upravljanje rizicima

U Strategiji upravljanja rizicima, Grupa je kao materijalno značajne rizike kojima je izložena u svom poslovanju identifikovala sljedeće :

- Kreditni rizik – predstavlja rizik gubitka kao posljedica kljentovog neizvršenja obaveza prema Grupi.
- Operativni rizik – definisan je kao rizik gubitaka u poslovanju Grupe usljed neadekvatnih internih procesa, ljudskog faktora i sistema ili usljed spoljnih događaja. Ova definicija uključuje pravni rizik, ali isključuje strategijski i reputacioni rizik.
- Tržišni rizik – predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka po bilansnim i van-bilansnim stavkama, kao posljedica promjena kamatnih stopa, deviznog kursa, cijene HoV, vrijednosti tržišnih indeksa ili drugih faktora od značaja za vrijednost finansijskih instrumenata, kao i rizik utrživosti finansijskih instrumenata.
- Rizik zemlje - predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka za Grupu zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore, iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika (u daljem tekstu: zemlja dužnika).
- Rizik likvidnosti - definiše se kao vjerovatnoća da Grupa neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili vjerovatnoća da će Grupa za izmirivanje dospjelih obaveza morati pribavljati novčana sredstva uz značajne troškove.
- Reputacioni rizik – predstavlja potencijalni gubitak ugleda Grupe kao posljedica realnog ili percipiranog gubitka povjerenja u Grupu.

Grupa je organizovala proces upravljanja rizicima kao sastavni dio svoje strukture upravljanja koja je ugrađena u sve ključne procese počevši od razvoja proizvoda do naplate nekvalitetnih potraživanja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (nastavak)

U pogledu upravljanja rizicima, Grupa je definisala sljedeće strateške ciljeve:

- balansiranje rizika i povraćaja
- održavanje potencijalnih gubitaka u okviru kapaciteta i apetita za preuzimanje rizika
- mjerenje, procjenjivanje i obezbjeđivanje adekvatne pokrivenosti svih relevantnih rizika
- pružanje podrške linijama poslovanja u cilju ostvarenja njihovih strateških ciljeva

U cilju ostvarivanja navedenih ciljeva, funkcija upravljanja rizicima koristi sljedeći skup alata:

- identifikacija glavnih rizika koji su svojstveni njenim procesima stvaranja vrijednosti
- procjena nivoa rizika na osnovu istorijskih podataka i procjene budućih trendova
- kontrola rizika
- tehnike ublažavanja rizika kao što su definisanje limita izloženosti, zahtjeva u pogledu kolaterala, hedžinga, uspostavljanje kontrolisanog okruženja itd.

Kreditni rizik predstavlja rizik nastanka gubitka usljed propusta klijenta da ispuni svoje obaveze prema Grupi.

Osnovni cilj upravljanja kreditnim rizikom je podrška linijama poslovanja da ostvare svoje ciljeve rasta bez prekomjerenih gubitaka. Da bi ostvarila ovaj osnovni cilj, Grupa nastoji da razvije i održava dobro diversifikovan portfolio koji može da se odupre šokovima u bilo kojoj privrednoj grani, geografskom regionu ili grupi klijenata kojima je izložena.

U tekstu niže navedeni su glavni principi za kvalitetno upravljanje kreditnim rizikom:

- primarni izvor otplate kredita treba da bude gotovinski tok iz glavne poslovne djelatnosti/prihoda klijenta,
- sve proizvode i usluge Grupe treba razvijati na principima zdravog upravljanja kreditnim rizikom u cilju obezbjeđenja implementacije kreditne politike.

Upravljanje kreditnim rizikom se sprovodi putem kreditne politike i raznih operativnih procedura koje se odnose na proces identifikacije rizika, sistem limita, odlučivanje i kontrolu.

Grupa stavlja poseban akcenat na razvoj alata za analizu i modelovanje kao što su bodovne liste za odobravanje, za svrhe upravljanja kreditnim rizikom. Rezultati procjene rizika se inkorporiraju u uslove proizvoda sa ciljem da se održi poželjni profil rizika kreditnog portfolija.

Da bi obezbijedila da profil rizika bude u okvirima definisanog apetita za preuzimanje rizika, Grupa koristi sljedeće alate za kontrolu kreditnog rizika:

- procedure za odobravanje kredita i kreditnu kontrolu
- praćenje usklađenosti sa apetitom za preuzimanje rizika
- praćenje uvođenja i implementacije politika i proizvoda
- upravljanje portfoliom
- izvještavanje
- kontrola implementacije kompetencija u praksi primjenom tehnika uzorkovanja

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik

U svom poslovanju Grupa nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti, kako bi smanjila što je više moguću izloženost kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Grupi izmire u potpunosti i na vrijeme. Grupa vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke nastale na dan bilansa stanja. Prilikom donošenja odluke o kreditiranju vodi se računa o promjenama u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine dio kreditnog portfolija Grupe, a koji mogu dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja.

Centralna banka Crne Gore je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17, 86/18 i 42/19), koja se primjenjuje od 1. januara 2013. godine, i koja podrazumijeva primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja prilikom vrednovanja i iskazivanja stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki. Shodno navedenoj Odluci, Grupa je utvrdila metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Grupa metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, kao i prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou Grupe, odnosno održavanje prihvatljivog kreditnog portfolia. Ublažavanje kreditnog rizika se sprovodi kroz ugovaranje adekvatnih sredstava obezbjeđenja potraživanja.

4.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispuni sve ugovorene obaveze prema Grupi. Grupa upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su kontrole koja se vrši jednom godišnje ili češće. Svi krediti iznad propisanog limita odobreni su od strane Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Izloženost riziku po pojedinačnim zajmoprimaocima, uključujući druge banke i finansijske institucije, dalje se ograničava tako što se utvrđuje podlimit u odnosu na bilansnu i vanbilansnu izloženost. Stvarna izloženost u odnosu na utvrđene limite se redovno prati.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze. Klijentima sa određenim problemima u poslovanju Grupa odobrava reprogramiranje potraživanja, kako bi se maksimalno iskoristile raspoložive mogućnosti za namirenje potraživanja, a da istovremeno sposobnost korisnika kredita da uredno servisira dugove bude održiva.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Grupe da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi – koji predstavljaju pisanu izjavu o obavezi Grupe preuzetom u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlaštenje da kod Grupe vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima – su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori

U skladu sa zahtjevima računovodstvenih propisa važećih u Crnoj Gori, Grupa alokira finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti i po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat u tri stepena (u daljem tekstu "Stage"):

- Stage 1 – kvalitetna aktiva bez značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja
- Stage 2 - kvalitetna aktiva sa značajnim povećanjem kreditnog rizika od početnog priznavanja, ali ne i umanjene vrijednosti
- Stage 3 - nekvalitetna, obezvrjeđena imovina

Kvalitetna (stage 1) imovina uključuje sva finansijska sredstva u slučaju kojih događaji i uslovi navedeni u stage 2 i stage 3 ne postoje na izvještajni datum.

Klijent ili kredit moraju biti kvalifikovani kao kašnjenje ako od sljedeća dva uslova nastupi jedan ili oba:

- ako klijent ima dospjeli iznos preko praga materijalnosti, u kontinuitetu, duže od 90 dana. To je objektivni kriterijum.
- postoji mogućnost da klijent ne plati sve svoje obaveze. Ovaj uslov se ispituje na osnovu kriterijuma vjerovatnoće kašnjenja.

Predmet kvalifikacija kašnjenja je izloženost (bilansna i vanbilansna) koja uzrokuje kreditni rizik (tako da potiče iz kreditnih obaveza, ugovora o preuzimanju rizika).

Kad finansijska imovina pokazuje značajan porast kreditnog rizika, alokira se u stage 2, ako na datum izvještavanja postoji bilo koji od sljedećih okidača, bez ispunjavanja bilo kog od uslova za svrstavanje u fazu nekvalitetna imovina (stage 3):

- kašnjenje plaćanja prelazi 30 dana,
- klasifikovana je kao kvalitetna restrukturirana imovina (performing forborne),
- na osnovu pojedinačne odluke, valuta ugovora je pretrpjela je značajan „šok" od trenutka isplate kredita i ne postoji hedžing pozicija u vezi s tim,
- ocjena transakcije/klijenta premašuje unaprijed definisanu vrijednost ili pada u okviru određenog opsega ili u poređenju sa istorijskom vrijednošću pogoršava se do unaprijed definisanog stepena. U slučaju da stage klasifikacija na osnovu rejtinga nije moguća, sljedeće pravilo se mora koristiti kao stage 2 okidač: 10+ dana kašnjenja u posljednjih 6 mjeseci,
- u slučaju hipotekarnih kredita, odnos kredita i vrijednosti kolaterala (LTV) premašuje unaprijed definisanu stopu ili u poređenju sa istorijskom vrijednošću pogoršava se do unaprijed definisanog stepena,
- default status drugog kredita fizičkog lica, u slučaju da ne postoji unakrsno prenošenje default statusa,
- praćenje klasifikacije korporativnih i opštinskih klijenata iznad različitih pragova definisanih na nivou Grupe,
- u slučaju da dođe do značajne promjene u makroekonomskom okruženju i da to rezultira značajnim povećanjem kreditnog rizika tokom vijeka trajanja, Komitet za rezerve OTP grupe ima pravo da transferiše pogođene kredite/portfolija u stage 2.

Finansijsko sredstvo je nekvalitetno, odnosno, sredstvo se dodeljuje stage 3 kada bilo koji od sljedećih događaja ili uslova postoji na datum izvještavanja:

- u kašnjenju (*default status* - na osnovu definicije kašnjenja na nivou Grupe),
- klasifikovano je kao nekvalitetno restrukturirano (non-performing forborne), na osnovu definicije restrukturiranja na nivou Grupe,
- klasifikacija monitoringa korporativnih i opštinskih klijenata iznad različitih pragova definisanih na nivou Grupe

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori (nastavak)

Kada se izračunava rezerva za gubitke za izloženosti kategorizovane u faze, potreban je sljedeći proces po fazama:

- Stage 1 (kvalitetno sredstvo): rezerva za gubitke se priznaje u iznosu jednakom 12-mjesečnom očekivanom kreditnom gubitku,
- Stage 2 (značajno povećanje kreditnog rizika): priznavanje rezervi za gubitke u iznosu jednakom očekivanom kreditnom gubitku tokom njegovog trajanja,
- Stage 3 (nekvalitetno): treba priznati rezerve za gubitke u iznosu jednakom očekivanom kreditnom gubitku tokom trajanja kredita.

Za očekivane kreditne gubitke tokom trajanja kredita, subjekat treba da procijeni rizik neizvršenja obaveza za finansijsku imovinu tokom njenog očekivanog vijeka trajanja. Dvanaestomjesečni očekivani kreditni gubici predstavljaju dio očekivanih kreditnih gubitaka tokom trajanja kredita i predstavljaju nedostatke u gotovini koji će nastati ako dođe do neispunjavanja obaveza u periodu od 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja (ili kraćeg perioda ako je očekivani vijek finansijskog instrumenta kraći od 12 mjeseci), ponderisano vjerovatnoćom nastanka tog neizvršenja.

Subjektat treba da procijeni očekivane kreditne gubitke finansijskog sredstva na način koji odražava:

- nepristrasan i ponderisan iznos koji se određuje vrednovanjem niza mogućih ishoda
- vremensku vrijednost novca i
- razumne i korisne informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

(i) *Definisanje očekivanog kreditnog gubitka na individualnoj i kolektivnoj osnovi*

Sljedeće izloženosti su predmet kolektivne procjene:

- izloženosti prema stanovništvu bez obzira na iznos,
- izloženosti prema mikro i malim preduzećima bez obzira na iznos,
- sve druge izloženosti koje su beznačajne na samostalnoj osnovi i nisu u djelu nadležnosti upravljanja lošim plasmanima,
- izloženosti koja nisu u *stage 3*,
- izloženosti koje su u *stage 3* ali nije značajna na samostalnoj osnovi,
- kupljena ili nastala obezvrijeđena aktiva koja je u skladu sa gore navedenim uslovima.

Na individualnoj osnovi se procjenjuju izloženosti koje nisu iz retail-a ili mikro i malih preduzeća značajnih iznosa na samostalnoj osnovi:

- izloženost u *Stage 3*,
- izloženost u nadležnosti upravljanja lošim plasmanima koje se ne odnose na segment poslovanja sa stanovništvom,
- kupljena ili nastala obezvrijeđena aktiva koja je u skladu sa gore navedenim uslovima

Izračunavanje umanjenja mora biti pripremljeno i odobreno od strane organizacionih djelova Grupe koji upravljaju rizikom. Izračunavanje, svi relevantni faktori (vrijednost potraživanja, prvobitna i tekuća efektivna kamatna stopa, ugovoreni i očekivani novčani tokovi (iz posla i / ili kolaterala) za pojedinačne periode čitavog životnog ciklusa imovine, druge bitne informacije koje se primjenjuju tokom procjene) i kriterijumi istih (uključujući faktore na kojima se zasniva klasifikacija kao *stage 3*) moraju biti dokumentovani pojedinačno, tj. po potraživanjima.

Obezvrijeđenje potraživanja jednako je razlici između računa potraživanja (bruto knjigovodstvene vrijednosti) na dan procjene i sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova potraživanja diskontovanih do datuma procjene originalnom efektivnom kamatnom stopom izloženosti (EKS) izračunatoj kod početnog priznavanja, ili u slučaju varijabilne stope, preračunato po poslednjoj promjeni kamatne stope).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori (nastavak)

Procjena očekivanih budućih novčanih tokova trebala bi da bude usmjerena na budućnost i takođe mora sadržavati efekte moguće promjene makroekonomskih izgleda. Za procjenu očekivanog novčanog toka moraju se koristiti najmanje dva scenarija. Ponderi vjerovatnoće moraju biti dodijeljeni pojedinačnim scenarijima. Za izračunavanje umanjenja vrijednosti transakcije, mora se primijeniti sadašnja vrijednost izračunata kao ponderisani prosjek pojedinačnih scenarija. Procjena mora da odražava vjerovatnoću nastanka i ne-nastanka kreditnog gubitka, čak iako je najvjerovatniji rezultat ne-nastanak gubitka.

Na kolektivnoj osnovi:

U metodologiji kolektivnog rezervisanja kreditni rizik i promjena kreditnog rizika mogu se pravilno obuhvatiti razumijevanjem karakteristika rizika portfolija. Da bi se to postiglo, glavni pokretači rizika se identifikuju i koriste za formiranje homogenih segmenata koji imaju slične karakteristike rizika. Očekuje se da će segmentacija ostati stabilna od mjeseca do mjeseca, međutim redovna (barem jednom godišnje) revizija procesa segmentacije treba da bude uspostavljena kako bi se obuhvatila promjena karakteristika rizika. Segmentacija se mora izvršiti odvojeno za svaki parametar, jer u svakom pojedinačnom slučaju različiti faktori mogu biti relevantni.

Komiteo za rezerve OTP Grupe propisuje smjernice koje se odnose na metodologiju kolektivnog obezvrjeđivanja na nivou grupe. Pored toga, Komiteo ima pravo da se saglasi sa parametrima rizika (PD - vjerovatnoća neispunavanja obaveza, LGD – gubitak usljed kašnjenja, EAD - izloženost u kašnjenju) i kriterijumima segmentacije koje je predložila Grupa.

Pregled parametara mora se obavljati najmanje jednom godišnje, a rezultate treba da odobri Komiteo za rezerve Grupe.

Parametri za rezervisanje bi trebali da budu testirani, najmanje jednom godišnje.

U slučaju kvalitetne (stage 1) izloženosti treba izračunati 12-mjesečnu vjerovatnoću neispunavanja obaveza (PD - vjerovatnoća kašnjenja). U slučaju izloženosti koje pokazuju značajan porast kreditnog rizika (stage 2) ili nekvalitetnih (stage 3) izloženosti, mora se koristiti PD (vjerovatnoća kašnjenja) za životni vijek sredstva. PD (vjerovatnoća kašnjenja) životnog vijeka mora se izračunati množenjem matrice prelaza u skladu sa preostalim ugovornim rokom dospijanja ili očekivanim trajanjem izloženosti. Tokom množenja treba koristiti istu matricu za cio životni vijek, osim kada je „broj godina koje su protekle od isplate“ faktor segmentacije; u ovom slučaju, matrice koje se odnose na različite godine preostalog trajanja su različite.

Grupa koristi dvije različite metode za kolektivno procijenjene izloženosti:

- Hipotekarni krediti stanovništva i portfolio koja ne pripadaju retail-u (mala i srednja preduzeća i velika preduzeća) koji su značajno osigurani hipotekom: modifikovana LGL (loss given loss) metodologija zasnovana na pregledu kvaliteta imovine (AQR). Primarni izvor podataka je sami kolateral, ali se uzima u obzir i povraćaj novca.
- Potrošački krediti, finansiranje automobila i neosigurane izloženosti: LGL metodologija zasnovana na oporavku procijenjena na osnovu istorijskih podataka

Važno je da su parametri PD (vjerovatnoća kašnjenja) i LGD (gubitak zbog kašnjenja) konzistentni u smislu stope oporavljanja i oporavka.

Kalkulacija očekivanih gubitaka trebalo bi da bude usmjerena na budućnost, uključujući i prognoze budućih ekonomskih uslova. Ovo se može postići primjenom 3-5 različitih makroekonomskih scenarija, koji se mogu integrisati u parametre PD (vjerovatnoća kašnjenja), LGD (gubitak zbog kašnjenja) i EAD (izloženost po kašnjenju).

U skladu sa regulativom CBCG koja su stupila na snagu 01. januara 2022. godine, snižen je prag značajnosti za individualnu procjenu rezervi za S3 klijente sa EUR 400 hiljada na EUR 300 hiljada na nivou klijentske grupe za pravna lica. Takođe, uvedena je i individualna procjena za S3 fizička lica koja prelaze pomenuti prag značajnih izloženosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Sredstva		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	231.096	253.884
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	62.113
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	927.939	922.844
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	27.282
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	1.769
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.542	2.043
Ostala finansijska potraživanja	3.827	4.178
	<u>1.358.331</u>	<u>1.274.113</u>
Vanbilansne stavke		
Plative garancije privrednim društvima	33.559	34.375
Činidbene garancije privrednim društvima	48.467	44.691
Neiskorišćeni dokumentovani akreditivi	860	789
Neopozive obaveze za davanje kredita	150.973	89.648
	<u>233.859</u>	<u>169.503</u>
Ukupna izloženost kreditnom riziku	<u>1.592.190</u>	<u>1.443.616</u>

Izloženost kreditnom riziku kontroliše se pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica.

Prije odobravanja kredita i drugih plasmana Grupa procijenjuje dužnikovu kreditnu sposobnost, uzimajući u obzir kriterijume koje je utvrdila internim aktom, kao i pravnu valjanost i procijenjenu vrijednost kolaterala.

Vrijednost kolaterala izračunava se kao njegova neto vrijednost, pod kojom se podrazumijeva tržišna vrijednost umanjena za sve troškove koji se odnose na realizaciju kolaterala.

Pored toga, fizička lica su u obavezi da svoju mjesečnu zaradu primaju preko transakcionog računa kod Grupe u cilju smanjenja kreditnog rizika.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane; i
- žiranti i polise osiguranja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Kreditni i plasmani su prikazani u narednim tabelama:

31. Decembar, 2021	Bruto izloženost					Ispravka vrijednosti					
	Ukupna neto izloženost	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno bruto	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno ispravka vrijednosti
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	121.813	-	-	-	121.813	(151)	-	-	-	(151)
- Stambeni krediti	162.543	127.954	34.372	4.887	573	167.786	(291)	(1.229)	(3.704)	(19)	(5.243)
- Prekoračenje po tekućim Računima	3.018	1.374	1.597	251	15	3.237	(7)	(21)	(183)	(8)	(219)
- Potrošački krediti	205.818	193.779	10.539	6.646	529	211.493	(560)	(569)	(4.268)	(278)	(5.675)
- Kreditne kartice	3.411	2.818	525	436	8	3.787	(13)	(28)	(331)	(4)	(376)
- Namjenski krediti	216	137	65	191	7	400	-	(2)	(180)	(2)	(184)
- Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	55.967	36.266	18.409	3.960	483	59.118	(74)	(573)	(2.403)	(101)	(3.151)
- Ostali potrošački krediti	1.412	765	206	1.796	(1)	2.766	(3)	(11)	(1.340)	-	(1.354)
- Krediti za automobile	106	90	8	11	-	109	-	-	(3)	-	(3)
- Krediti malim i preduzećima	11.295	8.167	1.836	2.977	616	13.596	(43)	(77)	(2.055)	(126)	(2.301)
- Krediti srednjim i velikim Preduzećima	339.955	244.401	94.345	32.211	1.315	372.272	(4.989)	(7.970)	(19.308)	(50)	(32.317)
- Krediti Vladi i opštinama	141.548	142.688	203	-	-	142.891	(1.322)	(21)	-	-	(1.343)
- Krediti finansijskim institucijama	2.650	2.713	-	-	-	2.713	(63)	-	-	-	(63)
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	927.939	761.152	162.105	56.366	3.545	980.168	(7.365)	(10.501)	(33.775)	(588)	(52.229)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	70.019	-	-	-	70.019	(678)	-	-	-	(678)
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	1.919	12	2	-	1.933	(6)	(2)	(1)	-	(9)
Hartije od vrijednosti po vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.542	2.542	-	-	-	2.542	-	-	-	-	-
Ostala finansijska imovina	3.827	3.641	319	9.881	-	13.841	(363)	(48)	(9.603)	-	(10.014)
	1.127.235	961.086	162.436	63.249	3.545	1.190.316	(8.563)	(10.551)	(43.379)	(588)	(63.081)
Neopozive obaveze za davanje kredita	148.159	144.448	6.352	155	18	150.973	(2.108)	(639)	(57)	(10)	(2.814)
Plative i činidbene garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditivi	81.907	80.389	1.581	716	200	82.886	(812)	(17)	(97)	(53)	(979)
	230.066	224.837	7.933	871	218	233.859	(2.920)	(656)	(154)	(63)	(3.793)

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Kreditni i plasmani su prikazani u narednim tabelama:

31. Decembar. 2020	Bruto izloženost					Ispravka vrijednosti					
	Ukupna neto izloženost	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno bruto	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno ispravka vrijednosti
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	62.113	62.113	-	-	-	62.113	-	-	-	-	-
- Stambeni krediti	156.932	143.147	13.229	4.669	616	161.661	(362)	(453)	(3.903)	(11)	(4.729)
- Prekoračenje po tekućim Računima	3.856	2.541	1.330	187	19	4.077	(8)	(52)	(152)	(9)	(221)
- Potrošački krediti	216.442	210.312	4.796	4.400	662	220.170	(544)	(383)	(2.607)	(194)	(3.728)
- Kreditne kartice	3.764	3.183	472	414	21	4.090	(12)	(16)	(296)	(2)	(326)
- Namjenski krediti	423	392	5	200	12	609	(1)	-	(182)	(3)	(186)
- Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	53.832	38.469	14.215	3.143	682	56.509	(89)	(481)	(2.055)	(52)	(2.677)
- Ostali potrošački krediti	1.880	939	498	1.819	-	3.256	(9)	(41)	(1.326)	-	(1.376)
- Krediti za automobile	202	180	24	-	-	204	(1)	(1)	-	-	(2)
- Krediti malim i preduzećima	14.391	11.112	1.982	2.812	725	16.631	(72)	(245)	(1.818)	(105)	(2.240)
- Krediti srednjim i velikim Preduzećima	301.848	223.136	76.778	33.806	1.642	335.362	(5.740)	(8.889)	(18.776)	(109)	(33.514)
- Krediti Vladi i opštinama	163.765	167.580	-	-	-	167.580	(3.815)	-	-	-	(3.815)
- Krediti finansijskim institucijama	5.509	5.676	-	-	-	5.676	(167)	-	-	-	(167)
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	922.844	806.667	113.329	51.450	4.379	975.825	(10.820)	(10.561)	(31.115)	(485)	(52.981)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	27.282	27.865	-	-	-	27.865	(583)	-	-	-	(583)
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.769	1.770	-	-	-	1.770	(1)	-	-	-	(1)
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.043	2.043	-	-	-	2.043	-	-	-	-	-
Ostala finansijska imovina	4.178	4.155	129	9.147	-	13.431	(341)	(19)	(8.893)	-	(9.253)
	<u>1.020.229</u>	<u>904.613</u>	<u>113.458</u>	<u>60.597</u>	<u>4.379</u>	<u>1.083.047</u>	<u>(11.745)</u>	<u>(10.580)</u>	<u>(40.008)</u>	<u>(485)</u>	<u>(62.818)</u>
Neopozive obaveze za davanje kredita	88.091	86.519	2.928	155	46	89.648	(1.389)	(80)	(62)	(26)	(1.557)
Plative i činidbene garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditiv	78.575	78.037	1.100	438	280	79.855	(994)	(110)	(112)	(64)	(1.280)
	<u>166.666</u>	<u>164.556</u>	<u>4.028</u>	<u>593</u>	<u>326</u>	<u>169.503</u>	<u>(2.383)</u>	<u>(190)</u>	<u>(174)</u>	<u>(90)</u>	<u>(2.837)</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Tabele u nastavku analiziraju pregled kretanja izloženosti po klasama aktive:

U hiljadama EUR

Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2020. godine	806.667	113.329	51.450	4.379	975.825
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	6.622	(6.311)	(311)	-	-
- Prelazak u stage 2	(73.865)	74.066	(201)	-	-
- Prelazak u stage 3	(4.159)	(3.902)	8.061	-	-
Promjene vrijednosti finansijskog sredstva u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2021. godine	(106.766)	(12.545)	(4.773)	(519)	(124.603)
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2021. godine	(80.029)	(9.331)	(5.494)	(315)	(95.169)
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2021. godine	212.682	6.799	4.634	-	224.115
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	761.152	162.105	53.366	3.545	980.168
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2021. godine	(7.365)	(10.501)	(33.775)	(588)	(52.229)
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	753.787	151.604	19.591	2.957	927.939

Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti

Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2019. godine	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
859.050		37.812	48.090	4.035	948.987
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	28.675	(28.544)	(131)	-	-
- Prelazak u stage 2	(72.481)	72.849	(368)	-	-
- Prelazak u stage 3	(951)	(1.934)	2.885	-	-
Uplate anuiteta u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2020. godine	(32.186)	(4.047)	(2.313)	28	(38.518)
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2020. godine	(33.478)	(1.819)	(5.194)	-	(40.491)
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2020. godine	122.308	5.954	148	-	128.410
Neto efekti pripajanja Podgoričke banke	(64.270)	33.058	8.333	316	(22.563)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2020. godine	806.667	113.329	51.450	4.379	975.825
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2020. godine	(10.820)	(10.561)	(31.115)	(485)	(52.981)
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2020. godine	795.847	102.768	20.335	3.894	922.844

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

U hiljadama EUR

Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2020. godine	(10.820)	(10.561)	(31.115)	(485)	(52.981)
Promjene ispravke vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	(366)	260	106	-	-
- Prelazak u stage 2	739	(794)	55	-	-
- Prelazak u stage 3	31	389	(420)	-	-
Neto ispravke vrijednosti u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2021. godine	4.523	(144)	(3.279)	(111)	989
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2021. godine	1.064	733	1.882	8	3.687
Ispravke vrijednosti za nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2021. godine	(2.536)	(384)	(1.004)	-	(3.924)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2021. godine	<u>(7.365)</u>	<u>(10.501)</u>	<u>(33.775)</u>	<u>(588)</u>	<u>(52.229)</u>
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	<u>(9.032)</u>	<u>(1.824)</u>	<u>(31.736)</u>	<u>(88)</u>	<u>(42.680)</u>
Promjene ispravke vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	(2.001)	1.954	47	-	-
- Prelazak u stage 2	886	(906)	20	-	-
- Prelazak u stage 3	51	209	(260)	-	-
Neto ispravke vrijednosti u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2020. godine	3.446	(7.824)	(666)	(230)	(5.274)
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2020. godine	305	144	4.209	-	4.658
Ispravke vrijednosti za nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2020. godine	(1.918)	(286)	(42)	-	(2.246)
Neto efekat pripajanja Podgoričke banke	<u>(2.557)</u>	<u>(2.028)</u>	<u>(2.687)</u>	<u>(167)</u>	<u>(7.439)</u>
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2020. godine	<u>(10.820)</u>	<u>(10.561)</u>	<u>(31.115)</u>	<u>(485)</u>	<u>(52.981)</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

	U hiljadama EUR				
Neopozive obaveze za davanje kredita i finansijske garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditivi	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2020. godine	164.556	4.028	593	326	169.503
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	781	(749)	(32)	-	-
- Prelazak u stage 2	(1.434)	1.435	(1)	-	-
- Prelazak u stage 3	(135)	(24)	159	-	-
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2021. godine	(75.916)	(1.858)	(466)	(88)	(78.328)
Promjena vrijednosti finansijskog sredstva	(23.241)	(366)	(109)	(20)	(23.736)
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2021. godine	160.226	5.467	727	-	166.420
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	224.837	7.933	871	218	233.859
Ispravka vrijednosti na 31 decembar 2021. godine	(2.920)	(656)	(154)	(63)	(3.793)
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	221.917	7.277	717	155	230.066
Neopozive obaveze za davanje kredita i finansijske garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditivi	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2019. godine	164.086	10.523	413	-	175.022
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	15.869	(15.837)	(32)	-	-
- Prelazak u stage 2	(3.590)	3.590	-	-	-
- Prelazak u stage 3	(52)	(46)	98	-	-
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2020. godine	(35.856)	(2.385)	-	-	(38.241)
Promjena vrijednosti finansijskog sredstva	3.456	(1.676)	(18)	23	1.785
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2020. godine	38.734	110	-	-	38.844
Bruto izloženosti Podgoričke banke na datum pripajanja, 11. decembar 2020 godine	(18.091)	9.749	132	303	(7.907)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2020. godine	164.556	4.028	593	326	169.503
Ispravka vrijednosti na 31 decembar 2020. godine	(2.383)	(190)	(174)	(90)	(2.837)
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2020. godine	162.173	3.838	419	236	166.666

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

U hiljadama EUR

Neopozive obaveze za davanje kredita i
finansijske garancije i neiskorišćeni
dokumentovani akreditivi

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2020. godine	(2.383)	(190)	(174)	(90)	(2.837)

Promjene ispravke vrijednosti

- Prelazak u stage 1	(102)	91	11	-	-
- Prelazak u stage 2	14	(14)	-	-	-
- Prelazak u stage 3	1	1	(2)	-	-

Neto ispravke vrijednosti u toku godine,
plasmani aktivni na dan 01. januar 2021.
godine

	667	13	(18)	6	668
--	-----	----	------	---	-----

Finansijska sredstva koja su prestala sa
priznavanjem, aktivni na dan 01. januar
2021. godine

	1.074	59	121	21	1.275
--	-------	----	-----	----	-------

Ispravka vrijednosti za nova finansijska
sredstva, stanje na dan 31. decembar 2021.
godine

	(2.191)	(616)	(92)	-	(2.899)
--	---------	-------	------	---	---------

Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2021.
godine

	(2.920)	(656)	(154)	(63)	(3.793)
--	---------	-------	-------	------	---------

Neopozive obaveze za davanje kredita i
finansijske garancije i neiskorišćeni
dokumentovani akreditivi

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Ispravka vrijednosti na 1. januar 2020. godine	(1.514)	(1.209)	(124)	-	(2.847)

Promjene ispravke vrijednosti

- Prelazak u stage 1	(339)	325	14	-	-
- Prelazak u stage 2	36	(36)	-	-	-
- Prelazak u stage 3	-	3	(3)	-	-

Neto ispravke vrijednosti u toku godine,
plasmani aktivni na dan 01. januar 2020.
godine

	351	(78)	(11)	(10)	252
--	-----	------	------	------	-----

Finansijska sredstva koja su prestala sa
priznavanjem, aktivni na dan 01. januar
2020. godine

	370	82	-	-	452
--	-----	----	---	---	-----

Ispravka vrijednosti za nova finansijska
sredstva, stanje na dan 31. decembar 2020.
godine

	(539)	(9)	-	-	(548)
--	-------	-----	---	---	-------

Ispravka vrijednosti izloženosti Podgoričke
banke na datum pripajanja, 11. decembar
2020. godine

	(748)	(732)	(50)	(80)	(146)
--	-------	-------	------	------	-------

Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2020.
godine

	(2.383)	(190)	(174)	(90)	(2.837)
--	---------	-------	-------	------	---------

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani

a) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja do visine plasmana obezbijeđenih tim sredstvima

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Depoziti i garancije	55.388	60.720
Hartije od vrijednosti	608	1.236
Zaloga	16.678	25.305
Hipoteke	536.605	491.221
Ukupno	609.279	578.482

b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja do visine plasmana obezbijeđenih tim sredstvima po načinu procjene izloženosti

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Za grupno procijenjene plasmane		
Depoziti i garancije	55.387	60.639
Hartije od vrijednosti	407	1.044
Zaloga	15.037	24.828
Hipoteke	470.776	430.496
Ukupno	541.607	517.007

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Za individualno procijenjene plasmane		
Depoziti i garancije	1	81
Hartije od vrijednosti	201	192
Zaloga	1.641	477
Hipoteke	65.829	60.725
Ukupno	67.672	61.475

Za kredite stanovništva, u zavisnosti od tipa proizvoda, Grupa prilikom odobrenja kredita kao predmet hipoteke uzima nepokretnosti procijenjene od strane nezavisnog ovlaštenog procjenjivača, koja je prihvaćena od strane Grupe.

Vrijednost LTV koeficijenta (prihvaćena procijenjena vrijednost nekretnine od strane Grupe / iznos kredita *100) će biti od 30% do 80% (u zavisnosti od tipa proizvoda, prihoda koji se uzima u obračun prilikom odobravanja kredita, visine odobrenog iznosa kredita, kao i od lokacije nekretnine koja se daje pod hipoteku). Za stambene kredite koji se odobravaju u okviru projekata (npr. vladin projekat 1000+) LTV koeficijent može imati vrijednost i do 100%.

U slučaju kupovine stanova u izgradnji, LTV koeficijent se računa na osnovu kupoprodajne cijene prikazane kroz predugovor o kupoprodaji.

Nekretnine koje se uzimaju kao kolateral su stambeni prostori, porodične stambene zgrade, poslovni objekti i poslovni prostori.

Za kredite privredi, LTV zavisi od vise parametara kao sto su interni rejting klijenta, tip proizvoda, svrha kredita itd.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

c) Restrukturirani krediti i plasmani

Grupa je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- a. produžila rok otplate za glavnice ili kamatu;
- b. smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit;
- c. smanjila iznos duga, glavnice ili kamate;
- d. izvršila preuzimanje duga;
- e. izvršila kapitalizaciju kamate;
- f. izvršila zamjenu postojećeg novim kreditom;
- g. napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

Prilikom restrukturiranja kredita Grupa vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita.

Grupa je na dan 31. decembar 2021. godine imala EUR 30.828 hiljada restrukturiranih kredita (2020. godine: EUR 26.738 hiljada).

d) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Grupe kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostale zemlje	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	90.783	17.983	12.896	121.662
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	920.354	96	182	7.307	927.939
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	-	-	-	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	40	-	-	1.884	1.924
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.470	61	-	11	2.542
Ostala finansijska imovina	3.827	-	-	-	3.827
31. decembar 2021. godine	<u>996.032</u>	<u>90.940</u>	<u>18.165</u>	<u>22.098</u>	<u>1.127.235</u>

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostale zemlje	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	33.650	25.032	3.431	62.113
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	916.679	120	273	5.772	922.844
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	27.282	-	-	-	27.282
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	31	-	-	1.738	1.769
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	1.974	57	-	12	2.043
Ostala finansijska imovina	4.178	-	-	-	4.178
31. decembar 2020. godine	<u>950.144</u>	<u>33.827</u>	<u>25.305</u>	<u>10.953</u>	<u>1.020.229</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4 Krediti i plasmani (nastavak)

d) Geografska koncentracija (nastavak)

Grupa u cilju identifikovanja, mjerenja, procjene i praćenja izloženosti riziku zemlje koristi metodologije i iskustva OTP Grupe kao i odluku Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku mjeri se i vrednuje za sve zemlje u kojima se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika Grupe. Izloženost Grupe riziku zemlje mjeri se na osnovu pojedinačnog plasmana, određenog aktom, koji podrazumijeva kontrolu rejtinga zemlje dužnika, vodeći računa o političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u zemlji dužnika.

Grupa sve zemlje dužnika rangira u sljedeće kategorije rizičnosti:

- 1) nerizične zemlje;
- 2) zemlje niskog rizika;
- 3) zemlje srednjeg rizika i
- 4) zemlje visokog rizika.

Rangiranje zemalja dužnika služi Grupi za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik zemlje i za limitiranje izloženosti Grupe prema pojedinim zemljama dužnika, grupama.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4 Krediti i plasmani (nastavak)

e) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Grupe kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Kreditni i potraživanja od klijenata	Kreditni i potraživanja od banaka	Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	Hartije od vrijednosti po pofer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Investicije u zavisna preduzeća	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	6.627	-	-	-	-	-	6.627
Vađenje rude i kamena	1.218	-	-	-	-	-	1.218
Prerađivačka industrija	17.435	-	-	-	1.985	-	19.420
Snabdijevanje električnom energijom	-	-	-	-	168	-	169
Snabdijevanje vodom	355	-	-	-	-	-	355
Građevinarstvo	45.548	-	-	-	-	-	45.548
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	135.615	-	-	-	-	-	135.615
Saobraćaj i skladištenje	7.451	-	-	-	-	-	7.451
Usluge pružanja smještaja i ishrane	86.486	-	-	-	-	-	86.486
Informisanje i komunikacije	30.937	-	-	-	-	-	30.937
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	9.349	121.662	-	1.924	297	-	133.232
Poslovanje nekretninama	2.181	-	-	-	-	-	2.181
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3.089	-	-	-	-	-	3.089
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	5.357	-	-	-	-	-	5.357
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	136.341	-	69.341	-	-	-	205.682
Obrazovanje	59	-	-	-	-	-	59
Zdravstvo i socijalna zaštita	855	-	-	-	-	-	855
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	1.563	-	-	-	-	-	1.563
Ostale uslužne djelatnosti	578	-	-	-	20	-	598
Fizička lica – rezidenti	430.973	-	-	-	-	-	430.973
Nerezidenti	7.296	-	-	-	72	-	7.368
Ukupno neto krediti, faktoring i forfeting i garancijama	929.313	121.662	69.341	1.924	2.542	-	1.124.782
Kamatna potraživanja i ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja	124	-	-	-	-	-	124
Neto vremenska razgraničenja naknada i kamata	(1.498)	-	-	-	-	-	(1.498)
31. decembar 2021. godine	927.939	121.662	69.341	1.924	2.542	-	1.123.408

* Navedena tabela ne sadrži ostalu finansijsku imovinu u iznosu od EUR 3.827 hiljada.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4 Krediti i plasmani (nastavak)

e) Industrijska koncentracija (nastavak)

	Kreditni i potraživanja od klijenata	Kreditni i potraživanja od banaka	Hartije od vrijednosti po amortizovan oj vrijednosti	Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Investicije u zavisna preduzeća	Ukupno
	7.067						7.067
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo		-	-	-	-	-	
Vađenje rude i kamena	3.142	-	-	-	-	-	3.142
Prerađivačka industrija	13.626	-	-	-	1.489	-	15.115
Snabdijevanje električnom energijom	-	-	-	-	162	-	162
Snabdijevanje vodom	330	-	-	-	-	-	330
Građevinarstvo	42.041	-	-	-	-	-	42.041
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	118.576	-	-	-	-	-	118.576
Saobraćaj i skladištenje	6.163	-	-	-	-	-	6.163
Usluge pružanja smještaja i ishrane	85.409	-	-	-	-	-	85.409
Informisanje i komunikacije	25.493	-	-	-	-	-	25.493
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	11.796	62.113	-	1.769	304	-	75.982
Poslovanje nekretninama	2.163	-	-	-	-	-	2.163
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3.519	-	-	-	-	-	3.519
	3.889						3.889
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti		-	-	-	-	-	
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	157.868	-	27.282	-	-	-	185.150
Obrazovanje	84	-	-	-	-	-	84
Zdravstvo i socijalna zaštita	917	-	-	-	-	-	917
	152						152
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti		-	-	-	-	-	
Ostale uslužne djelatnosti	702	-	-	-	19	-	721
Fizička lica – rezidenti	435.248	-	-	-	-	-	435.248
Nerezidenti	5.966	-	-	-	69	-	6.035
Ukupno neto krediti, faktoring i forfeting i garancijama	924.151	62.113	27.282	1.769	2.043	-	1.017.358
Kamatna potraživanja i ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja	163	-	-	-	-	-	163
Neto vremenska razgraničenja naknada i kamata	(1.470)	-	-	-	-	-	(1.470)
31. decembar 2020. godine	922.844	62.113	27.282	1.769	2.043	-	1.016.051

* Navedena tabela ne sadrži ostalu finansijsku imovinu u iznosu od EUR 4.178 hiljada.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4 Krediti i plasmani (nastavak)

f) Ročnost vanbilansnih stavki

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Grupa izložena kreditnom riziku je sljedeća:

	U hiljadama EUR			
	Neopozive obaveze za davanje kredita	Plative i činidbene garancije	Neiskorišćeni dokumentarni akreditiv	Ukupno
31. decembar 2021. godine				
Do 1 godine	150.973	17.089	860	168.922
Od 1 do 5 godina	-	64.937	-	64.937
	<u>150.973</u>	<u>82.026</u>	<u>860</u>	<u>233.859</u>

	U hiljadama EUR			
	Neopozive obaveze za davanje kredita	Plative i činidbene garancije	Neiskorišćeni dokumentarni akreditiv	Ukupno
31. decembar 2020. godine				
Do 1 godine	89.648	68.976	789	159.413
Od 1 do 5 godina	-	10.090	-	10.090
	<u>89.648</u>	<u>79.066</u>	<u>789</u>	<u>169.503</u>

4.3. Tržišni rizik

Grupa je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik predstavlja potencijalni gubitak uzrokovan nepovoljnim promjenama na tržištu: kamatnih stopa, deviznih pozicija, cijena, indeksa i/ili ostalih faktora koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata. Najčešće, glavni izvori tržišnog rizika su devizne pozicije i rizik kamatne stope. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.1. Devizni rizik

Devizni ili valutni rizik predstavlja rizik da Grupa ostvari gubitke u svom poslovanju usljed promjena u deviznim kursovima. Rizik deviznog kursa definiše se prije svega kao potencijalni gubitak na nepokrivenoj i nezaštićenoj otvorenoj deviznoj poziciji (imovini, potraživanjima, kapitalu i obavezama koje glase na stranu valutu). Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembar 2021. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

	USD	Ostale valute	Ukupno strane valute	U hiljadama EUR	
				Lokalna valuta (EUR)	Ukupno
SREDSTVA					
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	907	1.717	2.624	228.472	231.096
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	29.414	6.335	35.749	85.913	121.662
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	927.939	927.939
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	69.341	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.884	-	1.884	40	1.924
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	2.542	2.542
Ostala finansijska potraživanja	-	-	-	3.827	3.827
Ukupna sredstva	32.205	8.052	40.257	1.318.074	1.358.331
OBAVEZE					
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	5	-	5	1.384	1.389
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	31.940	7.896	39.836	1.008.273	1.048.109
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	36.792	36.792
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	31.081	31.081
Ostale finansijske obaveze	241	96	337	19.632	19.969
Ukupno obaveze	32.186	7.992	40.178	1.097.162	1.137.340
Neto devizna izloženost: - 31. decembar 2021. godine	19	60	79	220.912	220.991

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembar 2020. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

	USD	Ostale valute	Ukupno strane valute	U hiljadama EUR	
				Lokalna valuta (EUR)	Ukupno
SREDSTVA					
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	1.131	1.886	3.017	250.867	253.884
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	24.934	3.848	28.782	33.331	62.113
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	922.844	922.844
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	27.282	27.282
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.738	-	1.738	31	1.769
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	2.043	2.043
Ostala finansijska potraživanja	-	-	-	4.178	4.178
Ukupna sredstva	27.803	5.734	33.537	1.240.576	1.274.113
OBAVEZE					
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	1.145	1.145
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	26.781	5.522	32.303	857.652	889.955
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	138.675	138.675
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	31.101	31.101
Ostale finansijske obaveze	1.028	195	1.223	17.869	19.092
Ukupno obaveze	27.809	5.717	33.526	1.046.442	1.079.968
Neto devizna izloženost: - 31. decembar 2020. godine	(6)	17	11	194.134	194.145

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Grupe na dan 31. decembar 2021. godine. Grupa je izložena efektima promjena deviznih kurseva najznačajnijih valuta, koji utiču na njen finansijski položaj i novčane tokove. Rukovodstvo uspostavlja ograničenja na stepen izloženosti po valutama koja se redovno prate. Osnovni kapital je obračunat u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“ br. 38/11, 55/12 i 82/17).

	U hiljadama EUR				Ukupno
	USD	GBP	CHF	Ostalo	
Devizna sredstva	32.205	2.450	3.581	2.021	40.257
Obaveze u devizama	32.186	2.442	3.581	1.969	40.178
Neto otvorena pozicija: - 31. decembra 2021. godine	<u>19</u>	<u>8</u>	<u>-</u>	<u>52</u>	
% od sopstvenog kapitala - 31. decembra 2021. godine	<u>0,01%</u>	<u>0,00%</u>	<u>0,00%</u>	<u>0,03%</u>	
Agregatna otvorena pozicija: - 31. decembra 2021. godine	<u>79</u>				
% od osnovnog kapitala: - 31. decembra 2021. godine	<u>0,04%</u>				
	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	27.803	1.954	3.058	722	33.537
Obaveze u devizama	27.809	1.978	3.054	685	33.526
Neto otvorena pozicija: - 31. decembra 2020. godine	<u>(6)</u>	<u>(24)</u>	<u>4</u>	<u>37</u>	
% od osnovnog kapitala - 31. decembra 2020. godine	<u>(0,01)%</u>	<u>(0,02)%</u>	<u>0,00%</u>	<u>0,04%</u>	
Agregatna otvorena pozicija: - 31. decembra 2020. godine	<u>11</u>				
% od osnovnog kapitala: - 31. decembra 2020. godine	<u>0,01%</u>				

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa predstavlja potencijalni negativan uticaj kretanja kamatnih stopa na finansijski rezultat Grupe. Kako bi ovaj rizik svela na minimum, Grupa u svom poslovanju teži da održi ravnotežu između kamatonosno osjetljive aktive i pasive. Takođe, Grupa ne koristi aktivne strategije koje za cilj imaju kreiranje otvorenih pozicija kako bi se iskoristio određeni trend promjene kamatnih stopa. Imajući u vidu obim i složenost poslovanja Grupe, razlika između kamatonosne aktive i pasive predstavlja najveći izvor ove vrste rizika. Za procjenu rizika promjene kamatnih stopa, Grupa koristi tehniku razlike dospjeća aktive i pasive („gap“ dospjeća) i analizira potencijalni uticaj promjene kamatnih stopa na bilans uspjeha ali i na ekonomsku vrijednost svog kapitala.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Grupe na dan 31. decembar 2021. godine:

	Kamatonosno	Nekamatonosno	U hiljadama EUR Ukupno
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	28.074	203.022	231.096
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	-	121.662
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	926.364	1.575	927.939
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	-	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.876	48	1.924
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	2.542	2.542
Ostala finansijska potraživanja	-	3.827	3.827
Ukupna sredstva	1.147.317	211.014	1.358.331
OBAVEZE			
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	226	1.163	1.389
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	812.310	235.799	1.048.109
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	36.792	-	36.792
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	20.459	10.622	31.081
Ostale finansijske obaveze	-	19.969	19.969
Ukupno obaveze	869.787	267.553	1.137.340
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa: - 31. decembar 2021. godine	277.530	(56.539)	220.991

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Grupe na dan 31. decembar 2020. godine:

	Kamatonosno	Nekamatonosno	U hiljadama EUR Ukupno
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	24.794	229.090	253.884
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	62.113	-	62.113
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	920.586	2.258	922.844
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	26.717	565	27.282
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.737	32	1.769
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	2.043	2.043
Ostala finansijska potraživanja	-	4.178	4.178
Ukupna sredstva	1.035.947	238.166	1.274.113
OBAVEZE			
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	226	919	1.145
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	710.063	179.892	889.955
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	138.675	-	138.675
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	27.282	3.819	31.101
Ostale finansijske obaveze	-	19.092	19.092
Ukupno obaveze	876.246	203.722	1.079.968
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa: - 31. decembar 2020. godine	159.701	34.444	194.145

4.4. Operativni rizik

Operativni rizik predstavlja rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usljed propusta (nenamjernih i namjernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Grupi, kao i usljed nastupanja nepredvidivih spoljnih događaja, uključujući i događaje sa malom vjerovatnoćom dešavanja.

Izloženost operativnom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Cilj upravljanja operativnim rizikom je da se obezbijedi da nivo izloženosti operativnom riziku bude u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima i politikama Grupe, odnosno minimiziranje gubitaka po osnovu operativnih rizika.

Proaktivna identifikacija i procjena rizika se vrši jednom godišnje i na taj način se procjenjuje izloženost operativnim rizicima, uzimajući u obzir mogućnost, odnosno učestalost nastanka, kao i njihov potencijalni uticaj na Grupu. Dodatno, najmanje jednom godišnje se radi i scenario analiza koja se odnosi na manje vjerovatne događaje mnogo ozbiljnijeg potencijalnog uticaja na Grupu, kao što su elementarne nepogode, napadi na IT sistem, pad sistema platnog prometa, značajno povlačenje depozita itd. Scenarija se usaglašavaju na nivou OTP Grupe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.5. Reputacioni rizik

Rizik tekućih i budućih prihoda i kapitala zbog negativnog javnog mišljenja o načinu poslovanja Grupe. Pitanje reputacije je vrlo složeno i u osnovi nastaje kao ocjena koju daju klijenti, o načinu, vođenju i pružanju usluga. Na kratak rok na reputacioni rizik Grupe utiče i reklamna aktivnost i marketing.

4.6. Rizik likvidnosti

Upravljanje likvidnošću je jedan od ključnih zadataka Grupe. Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Grupa neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Grupa za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva iz drugih izvora po razumnoj cijeni i blagovremeno.

4.6.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Za potrebe mjerenja i praćenja rizika likvidnosti Grupa vrši mjerenje i praćenje neto tokova gotovine praćenjem potraživanja i obaveza Grupe po periodu preostalom do dospelosti, mjerenjem i upoređivanjem priliva i odliva gotovine, odnosno GAP analizom. Grupa na dnevnom nivou radi projekciju likvidnosti, oslanjajući se na sve dostupne informacije o očekivanim prilivima i odlivima od strane biznis sektora, kao i drugih organizacionih djelova Grupe, čije aktivnosti imaju uticaj na ovaj rizik.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospelosti i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Grupe. Nije uobičajeno da Grupa ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospelosti i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospelosti sredstava i obaveza i sposobnost Grupe da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospelosti obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Grupe i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Grupa ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospelosti ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

Likvidnost Grupe kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture (struktura aktive, diverzifikovanost i raspoloživost pozicija pasive), a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Struktura finansijskih sredstava i obaveza na dan 31. decembar 2021. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospelosti sredstava i obaveza od 1 do 5 godina. Glavni razlog navedene ročne neusklađenosti što su kratkoročni izvori sredstava sa rokom dospelosti do jednog mjeseca, prije svega depoziti po viđenju, plasirani na duži vremenski period, u najvećem dijelu kao krediti i potraživanja od klijenata. Grupa je razvila i primjenjivala postupak testiranja otpornosti na stres i postupak izračunavanja stabilnog nivoa depozita a-vista koji se koriste u svrhu praćenja usklađenosti ročnosti. Analize koje se koriste u skladu sa Procedurom za izračunavanje stabilnih depozita omogućavaju Grupi da koristi kratkoročne izvore za plasman sredstava na duži period.

U slučaju potrebe, Grupa će povući sredstva od OTP Bank Plc Budimpešta u cilju prevazilaženja negativnog gapa.

Grupa tokom 2021. godine nije imala probleme sa održavanjem likvidnosti. Racio likvidnosti na dan 31. decembar 2021. godine bio je 1,51 (31. decembra 2020. godine: 1,79).

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza u pregledu koji slijedi sa stanjem na dan 31. decembar 2021. godine prikazana je prema očekivanom dospelosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.6. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.6.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

U hiljadama EUR

	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2021. godine						
FINANSIJSKA AKTIVA U BILANSU						
STANJA						
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	175.056	-	-	56.142	-	231.198
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	175.056	-	-	56.142	-	231.198
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	156.999	33.772	180.870	500.236	307.310	1.179.187
Kredit i potraživanja od banaka	121.813	-	-	-	-	121.813
Kredit i potraživanja od klijenata	31.479	33.772	180.858	462.315	271.787	980.211
Hartije od vrijednosti	-	-	-	36.045	35.523	71.568
Ostala finansijska sredstva	3.707	-	12	1.876	-	5.595
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	2.542	-	2.542
Hartije od vrijednosti	-	-	-	2.542	-	2.542
Ukupno	332.055	33.772	180.870	558.920	307.310	1.412.592
FINANSIJSKE OBAVEZE U BILANSU						
STANJA						
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	74.812	61.468	59.441	910.655	10.500	1.120.071
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.389	-	-	-	-	1.389
Depoziti klijenata	72.972	43.929	28.542	902.293	-	1.047.736
Kredit banaka i centralnih banaka	-	16.643	20.000	-	-	36.643
Kredit klijenata koji nijesu banke	451	896	10.899	8.362	10.500	31.108
Ukupne	74.812	61.468	59.441	910.655	10.500	1.119.575
Ročna neusklađenost: - 31. decembar 2021. godine	257.243	(27.696)	121.429	(351.735)	296.810	295.716

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4.6 Rizik likvidnosti (nastavak)

4.6.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

	U hiljadama EUR					
	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2020. godine						
Finansijska aktiva u bilansu stanja						
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	204.381	-	-	49.589	-	253.970
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	204.381	-	-	49.589	-	253.970
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	86.972	24.874	155.060	509.381	300.403	1.076.691
Kredit i potraživanja od banaka	62.113	-	-	-	-	62.113
Kredit i potraživanja od klijenata	15.137	24.874	154.995	480.310	300.403	975.720
Hartije od vrijednosti	-	-	-	27.300	-	27.300
Ostala finansijska sredstva	9.722	-	65	1.771	-	11.558
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	2.043	-	2.043
Hartije od vrijednosti	-	-	-	2.043	-	2.043
Ukupno	291.353	24.874	155.060	561.013	300.403	1.332.704
Finansijske obaveze u bilansu stanja						
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	63.757	98.565	112.439	779.467	6.630	1.060.858
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.145	-	-	-	-	1.145
Depoziti klijenata	62.154	30.812	34.343	762.646	-	889.955
Kredit banaka i centralnih banaka	-	67.552	78.047	14.751	-	160.350
Kredit klijenata koji nijesu banke	458	201	49	2.070	6.630	9.408
Ukupne obaveze	63.757	98.565	112.439	779.467	6.630	1.060.858
Ročna neusklađenost:						
- 31. decembar 2020. godine	227.596	(73.691)	42.621	(218.454)	293.773	271.846

Gap likvidnosti "od 1-3 mjeseca" je negativan na 31. decembar 2021. godine djelimično usljed iznosa kratkoročnih pozajmica od matične banke, koji dopijeva u tom roku (EUR 16.737 hiljada), a djelimično zbog modela koji Grupa koristi za raspređivanje avista depozita, po kojem u periodu 8-90 dana dopijeva 23 MEUR više depozita, nego kredita. Obzirom da pozajmicu od OTP-a Grupa periodično obnavlja (roll-over) u zavisnosti od potreba za likvidnošću, ova vrijednost gapa nije problematična sa aspekta likvidnosti. Dodatno, priložena tabela prikazuje gepove likvidnosti pojedinačno, a ne kumulativno, što znači da čak i u situaciji da Grupa vrati pozajmljeni iznos od EUR 16.737 hiljada, to ne bi stvorilo problem sa likvidnošću Grupe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

4.7.1. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	Knjigovodstvena vrijednost		U hiljadama EUR Fer vrijednost	
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Finansijska sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	231.096	253.884	231.096	253.884
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	62.113	121.662	62.113
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	927.939	922.844	927.939	922.844
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	27.282	69.341	27.282
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	1.769	1.924	1.769
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.542	2.043	2.542	2.043
Ostala finansijska potraživanja	3.827	4.178	3.827	4.178
Ukupna finansijska sredstva	1.358.331	1.274.113	1.358.331	1.274.113
Finansijske obaveze				
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.389	1.145	1.389	1.145
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.048.109	889.955	1.048.109	889.955
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	36.792	138.675	36.792	138.675
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	31.081	31.101	31.081	31.101
Ostale finansijske obaveze	19.969	19.092	19.969	19.092
Ukupne finansijske obaveze	1.137.340	1.079.968	1.137.340	1.079.968

Pravična vrijednost je vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Grupe. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene.

Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

Računovodstveni propisi važeći u Crnoj Gori definišu hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su inputi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi inputi odslikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; inputi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Grupe. Ove dvije vrste inputa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

4.7.1. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

- Nivo 3 – unosi za sredstva i obaveze koji nisu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj Nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Grupe (ne postoje raspoloživi podaci).

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Prilikom procjene fer vrijednosti Grupa uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće.

31. decembar 2021. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat – instrumenti kapitala	-	2.413	129	2.542
Ukupna sredstva	-	2.413	129	2.542
31. decembar 2020. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat – instrumenti kapitala	1.768	263	12	2.043
Ukupna sredstva	1.768	263	12	2.043

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

Fer vrijednost hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama. Na dan 31. decembar 2021. godine, tržišne cijene hartija od vrijednosti vrednovanih po fer vrijednosti u portfoliju Grupe su u najvećoj mjeri bile dostupne.

Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti data je u narednoj tabeli:

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

4.7.1. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

31. decembar 2021. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovodstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	-	231.096	-	231.096	231.096
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	-	121.662	121.662	121.662
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	-	-	927.939	927.939	927.939
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	69.341	-	69.341	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.924	1.924	1.924
Ostala finansijska potraživanja	-	-	3.827	3.827	3.827
Ukupna sredstva	-	300.437	1.055.352	1.355.789	1.355.789
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.389	1.389	1.389
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.048.109	1.048.109	1.048.109
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	36.792	36.792	36.792
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	31.081	31.081	31.081
Ostale finansijske obaveze	-	-	19.969	19.969	19.969
Ukupne obaveze	-	-	1.137.340	1.137.340	1.137.340

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

4.7.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovo- dstvena vrijednost
31. decembar 2020. godine					
Novčana sredstva i računi					
depozita kod centralnih banaka	-	253.884	-	253.884	253.884
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	-	62.113	62.113	62.113
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	-	-	922.844	922.844	922.844
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	27.282	-	27.282	27.282
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.769	1.769	1.769
Investicije u zavisna društva	-	-	-	-	-
Ostala finansijska potraživanja	-	-	4.178	4.178	4.178
Ukupna sredstva	-	281.166	990.904	1.272.070	1.272.070
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se izvještaju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.145	1.145	1.145
Depoziti klijenata koje se izvještaju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	889.955	889.955	889.955
Kredit banaka i centralnih banaka koje se izvještaju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	138.675	138.675	138.675
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se izvještaju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	31.101	31.101	31.101
Ostale finansijske obaveze	-	-	19.092	19.092	19.092
Ukupne obaveze	-	-	1.079.968	1.079.968	1.079.968

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti obračunata je samo za potrebe objelodanjivanja, bez efekata na pozicije bilansa stanja ili bilansa uspjeha. Dodatno, s obzirom na to da nema aktivnog trgovanja ovim instrumentima, određivanje fer njihove vrijednosti zahtijeva korišćenje procjena rukovodstva u značajnoj mjeri.

Fer vrijednost je cijena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum odmjerenja pod tekućim tržišnim uslovima bez obzira na to da li je cijena direktno utvrdiva ili procijenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Grupe, koji su prema tome klasifikovani u nivo 2 i nivo 3 hijerarhije fer vrijednosti. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, fer vrijednost se procenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene.

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti i klasifikovani su kao nivo 2 i nivo 3 primijenjene su sljedeće pretpostavke:

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

4.7.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti (nastavak)

Kredit i potraživanja od banaka

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate, vezane za varijabilne kamatne stope. Budući novčani tokovi su diskontovani na sadašnju vrijednost primjenom efektivnih kamatnih stopa. Za kredite i potraživanja od banaka kod kojih je ugovorena varijabilna kamatna stopa, promjene u varijabilnim kamatnim stopama se reflektuju u promjenama efektivnih kamatnih stopa, tako da je fer vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom i prekonoćnih depozita približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan bilansa stanja.

Kredit i potraživanja od klijenata

Fer vrijednost je određena primjenom modela diskontovanih novčanih tokova, koji uključuje i pretpostavke izloženosti kreditnom riziku, riziku kamatnih stopa, „PD“, „LGD“, u mjeri u kojoj je isto primjenljivo. S obzirom na to da je značajan dio kredita klijentima odobren po fiksnim kamatnim stopama, u cilju utvrđivanja fer vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima, kao što je prikazano u narednoj tabeli:

- u procentima -

Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa za period
1. januara do 31. decembra 2021. godine

Djelatnost	Grupa	Bankarski sektor u Crnoj Gori
Finansijske institucije	3,54%	2,95%
Velika pravna lica	4,18%	4,50%
Druga pravna lica, nefinansijski sektor	4,32%	4,63%
Vlada i pravna lica u državnom vlasništvu	3,41%	3,49%
Domaćinstva	7,43%	7,24%
Ostalo	5,77%	4,62%

* Prosječne ponderisane kamatne stope CBCG objavljuje na kraju mjeseca

Prema mišljenju rukovodstva Grupe, fer vrijednost kredita klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan bilansa stanja. Po mišljenju rukovodstva, iznosi u konsolidovanim finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

Hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku

Hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku obuhvataju dugoročne dužničke instrumente - Ministarstva finansija Vlade Crne Gore.

Prema mišljenju Rukovodstva Grupe, knjigovodstvena vrijednost po kojoj su navedeni finansijski instrumenti iskazani ne odstupa značajno od fer vrijednosti instrumenata na tržištu na dan 31. decembar 2021. godine.

Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala

U cilju utvrđivanja fer vrijednost investicija u zavisna preduzeća, rukovodstvo Grupe smatra da ne postoje objektivni dokazi o obezvređenju i da knjigovodstvena vrijednost ovih investicija odražava realnu vrijednost na datum izvještaja, a koja u datim okolnostima predstavlja najvjerodostojniju i najkorisniju za potrebe objelodanjivanja fer vrijednosti ovih instrumenata.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

4.7.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti (nastavak)

Depoziti i obaveze po kreditima

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospeljeća kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena fer vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Procijenjena fer vrijednost kamatonosnih depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospeljeća preko godinu dana, bez navedene tržišne cijene bazira se na diskontovanom toku gotovine primjenom važeće kamatne stope na nove obaveze sa sličnim preostalim dospeljećem. Prema mišljenju rukovodstva, kamatne stope Grupe su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u konsolidovanim finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava pravičnu vrijednost navedenih finansijskih instrumenata.

Za fer vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimira knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

Ostala sredstva i ostale obaveze

Po mišljenju rukovodstva, iznosi ostalih sredstava i ostalih obaveza u konsolidovanim finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

4.8. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Grupe da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Grupe.

Rukovodstvo Grupe vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ br. 38/11, 55/12 i 82/17). U skladu sa propisima, Grupa kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Grupe sastoje se od:

- osnovnog kapitala (uplaćeni akcijski kapital, neraspoređena dobit iz prethodnih godina, dobit tekuće godine, umanjena za gubitak);
- dopunskog kapitala (rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja: zakonske, statutarne i druge rezerve, subordinisani kredit), i
- umanjenih za nematerijalna ulaganja, nedostajuće rezerve i direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki Grupe koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki izloženih riziku (rizična aktiva Grupe), klasifikovanih u odgovarajuće kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Grupa je obavezna da održava minimalan koeficijent solventnosti kapitala od 10%. Grupa je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembar 2021. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u statutarim pojedinačnim finansijskim izvještajima iznosi 20,94% (31. decembar 2020. godine: 20,07%).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.9. Analize osjetljivosti

4.9.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik)

Upravljanje izloženosti deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Grupe iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	Ukupno	31. decembar 2021. Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR	
			Promjena kursa	
			10%	-10%
SREDSTVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	231.096	2.624	262	(262)
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	35.749	3.575	(3.575)
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	1.884	188	(188)
Ukupno sredstva	354.682	40.257	4.025	(4.025)
OBAVEZE				
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.048.109	39.841	3.984	(3.984)
Ostale finansijske obaveze	19.969	337	34	(34)
Ukupno obaveze	1.068.078	40.178	4.018	(4.018)
Neto izloženost deviznom riziku: - 31. decembar 2021. godine			7	(7)

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.9. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.9.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik) (nastavak)

	Ukupno	31. decembar 2020. Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
SREDSTVA				
Novčana sredstva i računi				
depozita kod centralnih banaka	253.884	3.017	302	(302)
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	62.113	28.782	2.878	(2.878)
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.769	1.738	174	(174)
Ukupno sredstva	317.766	33.537	3.354	(3.354)
OBAVEZE				
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti			-	-
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	889.955	32.303	3.230	(3.230)
Ostale finansijske obaveze	19.092	1.223	122	(122)
Ukupno obaveze	909.047	33.526	3.352	(3.352)
Neto izloženost deviznom riziku: - 31. decembar 2020. godine			<u>2</u>	<u>(2)</u>

Na dan 31. decembar 2021. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10%, odnosno -10% dobit Grupe bi se smanjila, odnosno povećala za iznos od EUR 7 hiljada (31. decembar 2020. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 2 hiljada). Uzrok male izloženosti Grupe promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Grupe izražen u EUR.

4.9.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Grupa vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR i stranoj valuti u rasponu od +0.4 b.p. do -0.4 b.p.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.9. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.9.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa) (nastavak)

	U hiljadama EUR		
	Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa		
	31. decembar 2021.	+0.4 b.p. EUR/FX KS	-0.4 b.p. EUR/FX KS
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	231.096	-	-
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	927.939	1.398	(1.398)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	-	-
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	-	-
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.542	-	-
Ostala finansijska potraživanja	3.827	-	-
	<u>1.358.331</u>	<u>1.398</u>	<u>(1.398)</u>
OBAVEZE			
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.389	-	-
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.048.109	-	-
Kredit i banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	36.792	-	-
Kredit i klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	31.081	21	(21)
Ostale finansijske obaveze	19.969	-	-
	<u>1.137.340</u>	<u>21</u>	<u>(21)</u>
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa: - 31. decembar 2021. godine		<u>1.377</u>	<u>(1.377)</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.9. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.9.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa) (nastavak)

	U hiljadama EUR		
	31. decembar 2020.	+0.4 b.p. EUR/FX KS	-0.4 b.p. EUR/FX KS
Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa			
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	253.884	-	-
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	62.113	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	922.844	1.401	(1.401)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	27.282	-	-
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.769	-	-
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.043	-	-
Ostala finansijska potraživanja	4.178	-	-
	<u>1.274.113</u>	<u>1.401</u>	<u>(1.401)</u>
OBAVEZE			
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.145	-	-
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	889.955	-	-
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	138.675	-	-
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	31.101	25	(25)
Ostale finansijske obaveze	19.092	-	-
	<u>1.079.968</u>	<u>25</u>	<u>(25)</u>
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa: - 31. decembar 2020. godine		<u>1.376</u>	<u>(1.376)</u>

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR i stranoj valuti za 0.4 b.p., dobit Grupe bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 1.377 hiljada (31. decembar 2020. godine: za EUR 1.376 hiljada).

Uzrok male izloženosti Grupe promjeni varijabilnih kamatnih stopa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Grupe ugovoren sa fiksnom kamatnom stopom.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

5. PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI

	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
Prihodi od kamata i slični prihodi		
Depoziti kod:		
- Inostranih banaka	80	135
	80	135
Kredit:		
- državnim organizacijama	5.126	3.646
- preduzećima	10.963	7.023
- fizičkim licima	29.328	14.796
- ostalo	405	256
	45.822	25.721
Obaveze po kreditima i ostalim pozajmicama:		
- inostranih banaka	-	24
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	1.123	1.717
	47.025	27.597

Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane

	2021.	2020.
Kredit:		
- preduzećima	506	409
- fizičkim licima	817	202
	1.323	611

6. RASHODI OD KAMATA I SLIČNI RASHODI

	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
Depoziti:		
- državnih organizacija	17	7
- preduzeća	58	29
- fizičkih lica	243	61
Ostalo	-	-
Obaveze po kreditima i ostalim pozajmicama:		
- Inostranih banaka	388	53
- finansijskih institucija	338	17
- državnih organizacija	31	19
Poslovi lizinga (MSFI 16)	101	115
	1.176	301

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

a) Prihodi od naknada i provizija

	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
Naknade po osnovu poslova sa kreditima	77	25
Naknade po vanbilansnim poslovima	662	372
Naknade za usluge platnog prometa	15.954	9.226
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	5.092	3.325
Prihodi po osnovu forfetinga	70	36
Prihodi po osnovu kastodi poslova	140	149
Ostale naknade i provizije	3.796	2.249
	<u>25.791</u>	<u>15.382</u>

b) Rashodi naknada i provizija

	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
Naknade Centralnoj banci	235	127
Naknada na prekoćna salda na transakcionim računima banaka	792	367
Naknade za usluge platnog prometa	1.728	1.223
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	4.607	3.026
Naknade po osnovu izdatih garancija	47	15
Naknade za kartično i bankomatsko poslovanje	8.265	3.777
Ostale naknade i provizije	113	60
	<u>15.787</u>	<u>8.595</u>

8. NETO DOBITI OD KURSNIH RAZLIKA

	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
Realizovane kursne razlike, neto	1.106	760
Nerealizovane kursne razlike, neto	2	2
	<u>1.108</u>	<u>762</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

9. OSTALI PRIHODI

U hiljadama EUR

	2021.	2020.
Prihod od naplate potraživanja iz interne evidencije	684	1.103
Prihod od naplate potraživanja	823	420
Ostalo	483	578
	<u>1.990</u>	<u>2.101</u>

10. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR

	2021.	2020.
Neto zarade	8.363	6.727
Porezi i doprinosi na zarade	5.736	4.632
Troškovi bonusa	1.160	2.473
Ukidanje rezervisanja/(Troškovi rezervisanja) za jubilarne nagrade i otpremnine	57	(244)
Naknade članovima Odbora direktora	83	81
Troškovi službenih putovanja	104	34
	<u>15.503</u>	<u>13.703</u>

Plan integracije Banke i Podgoričke banke uključivao je zatvaranje filijala banaka i smanjenje broja zaposlenih u ekspoziturama i centralama banaka. Smanjenje broja zaposlenih je sprovedeno u skladu sa Zakonom o radu, Kolektivnim ugovorom i pojedinačnim ugovorima o radu. Na osnovu ovog plana, u decembru 2019. godine, Odbor direktora Banke je donio odluku o izdvajanju rezervisanja za troškove restrukturiranja, koji se odnose na otpremnine zaposlenih. Na 31. decembar 2019. godine, Banka je knjžila ukalkulisane troškove otpremnina u iznosu od EUR 5.483 hiljada, za očekivani broj smanjenja zaposlenih od 122.

U periodu od 01. januara do 31. decembra 2021. godine Grupa je isplatila otpremnine u iznosu od EUR 1.134 hiljada, za 17 zaposlenih, u skladu sa zaključenim sporazumima o prestanku radnog odnosa (u 2020. godini: EUR 3.260 hiljada za 89 zaposlenih). Grupa je navedene troškove ukalkulisala u prethodnom periodu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

11. TROŠKOVI AMORTIZACIJE I OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
Troškovi amortizacije:		
- nekretnina, postrojenja i opreme	3.728	3.145
- nematerijalnih ulaganja	1.560	1.192
Ukupno troškovi amortizacije	5.288	4.337
	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
Troškovi zakupa poslovnih prostora	39	102
Ostali troškovi zakupa	137	163
Troškovi održavanja imovine	2.284	2.234
Troškovi osiguranja	1.720	456
Troškovi poreza	276	198
Troškovi sponzorstva i donatorstva	47	63
Troškovi reklame	524	482
Troškovi električne energije i goriva	406	351
Troškovi reprezentacije	21	9
Troškovi prevoza	773	770
Usluge telekomunikacija i poštarine	634	556
Kancelarijski materijal	258	198
Troškovi nabavke platnih kartica	147	303
Stručne usluge	2.089	2.097
Troškovi smještaja	18	7
Ostali troškovi	532	611
Ukupno opšti i administrativni troškovi	9.905	8.600

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

12. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVRJEĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA I TROŠKOVI I REZERVISANJA

a) Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
Kreditni gubici	(1.808)	6.495
Troškovi rezervisanja za gubitke po kamatnim potraživanjima	(56)	251
Potraživanja po protestovanim garancijama	1	-
Forfeting	99	135
Obezvrjeđenje hartija od vrijednosti	95	148
Obezvrjeđenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	23	-
Obezvrjeđenje depozita kod banaka	151	-
Ostala rezervisanja po osnovu ostale aktive	855	747
Ukidanje rezervisanja po vabilansnim stavkama	949	(155)
	309	7.621
Obezvrjeđenje stečene imovine	191	18
	500	7.639

b) Troškovi rezervisanja

	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
Rezervisanja na osnovu sudskih postupaka	116	41
Rezervisanja za primljene garancije	(1)	(2)
Rezervisanja za vraćanje naknada po osnovu kredita	-	209
Rezervisanja za moguću štetu	23.544	-
	23.659	248

Na dan 31. decembar 2021. godine, kako je objelodanjeno u napomeni 37. c), Grupa je izdvojila rezervisanja za moguću štetu u iznosu od EUR 23.544 hiljada. Kao rezultat ranije pokrenute sveobuhvatne kontrole poslovanja, konstatovana je moguća zloupotrebu službenog položaja u privrednom poslovanju od strane dijela zaposlenih, kao i ugrožavanja interesa za približno 200 klijenata Banke. Radi potpune nadoknade potencijalne štete učinjene klijentima, Banka je konzervativno procijenila moguću štetu na osnovu trenutno raspoloživih informacija i izdvojila navedena rezervisanja za moguću štetu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

12. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA I TROŠKOVI I REZERVISANJA (nastavak)

c) Promjene na računima neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha

	Novčana sredstva (Napomena 15.)	Depoziti kod banaka (napomena 16)	Kreditni (Napomena 17.)	Protestovane garancije (Napomena 17.)	Kamate (Napomena 17.)	Forfeting (Napomena 17.)	Hartije od vrijednosti (Napomena 18.)	Finansijska i ostala potraživanja (Napomena 24.)	Beneficije zaposlenim (Napomena 27.)	Vanbilansa evidencija (Napomena 27)	Ostale rezerve (Napomena 27.)	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2021. godine	86	-	51.396	-	1.410	175	583	9.255	1.557	2.837	2.235	69.534
Neto ispravke vrijednosti i rezervisanja u toku god.	23	151	(1.808)	1	(56)	99	95	855	-	948	23.660	23.968
Otpisi ispravke vrijednosti i isplate	-	-	(125)	-	(25)	-	-	(87)	-	-	-	(237)
Aktuarski gubici	-	-	-	-	-	-	-	-	(212)	-	-	(212)
Ukidanje ispravke vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Efekti vezani za POCL izloženosti i ostale promjene	-	-	1.162	-	-	-	-	-	-	8	(40)	1.130
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine	109	151	50.625	1	1.329	274	678	10.023	1.345	3.793	25.855	94.183

	Novčana sredstva (Napomena 15.)	Depoziti kod banaka (napomena 16)	Kreditni (Napomena 17.)	Protestovane garancije (Napomena 17.)	Kamate (Napomena 17.)	Forfeting (Napomena 17.)	Hartije od vrijednosti (Napomena 18.)	Finansijska i ostala potraživanja (Napomena 24.)	Beneficije zaposlenim (Napomena 27.)	Vanbilansa evidencija (Napomena 27)	Ostale rezerve (Napomena 27.)	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2020. godine	86	-	38.822	-	2.411	1.447	435	9.495	1.902	2.847	2.837	60.282
Neto ispravke vrijednosti i rezervisanja u toku god.	-	-	6.496	-	251	135	148	747	-	(155)	248	7.870
Otpisi ispravke vrijednosti i isplate	-	-	(2.689)	-	(18)	(1.400)	-	(1.124)	-	-	-	(5.231)
Aktuarski gubici	-	-	-	-	-	-	-	-	(75)	-	-	(75)
Ukidanje ispravke vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(829)	(830)
Efekti vezani za POCL izloženosti i ostale promjene	-	-	71	-	16	-	-	-	-	-	-	87
Neto efekat pripajanja Podgoričke banke	-	-	8.696	-	(1.250)	(7)	-	137	(270)	146	(21)	7.431
Stanje na dan 31. decembra 2020. godine	86	-	51.396	-	1.410	175	583	9.255	1.557	2.837	2.235	69.534

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

13. OSTALI RASHODI

		U hiljadama EUR	
		2021.	2020.
	Troškovi taksi	110	91
	Ostalo	26	23
		136	114
14.	POREZ NA DOBIT		
a)	Komponente poreza na dobit		U hiljadama EUR
		2021.	2020.
	Tekući porez na dobit	(2.142)	(71)
	Obračunati odloženi poreski (rashod)/prihod	(102)	(207)
		(2.244)	(278)
b)	Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope		U hiljadama EUR
		2021.	2020.
	Usaglašavanje iznos poreza na dobit		
	Dobit prije oporezivanja	5.538	2.849
	Porez po stopi od 9% na oporezivu dobit	(499)	(256)
	Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju za poreske svrhe	(1.737)	(145)
	Umanjenje obaveze po osnovu plaćanja u valuti	22	99
	Ostale promjene	(30)	24
	Trošak poreza na dobit	(2.244)	(278)
	<i>Efektivna poreska stopa</i>	40,52%	9,76%

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

14. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Tekuća poreska sredstva i obaveze

Tekuća poreska sredstva u iznosu od EUR 9 hiljada na 31. decembar 2021. godine odnose se na pretplate poreza po odbitku po osnovu naplaćenih prihoda u inostranstvu (31. decembar 2020: EUR 8 hiljada).

Tekuće poreske obaveze	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Tekući porez na dobit	2.164	170
Tekući porez na dobit od prodaje hartija od vrijednosti po FVtOCI	53	-
Tekući porez na dobit migriran iz Podgoričke banke	-	366
	<u>2.217</u>	<u>536</u>

Pripajanjem Podgoričke banke izvršen je prenos stanja po osnovu tekuće poreske obaveze u iznosu od EUR 366 hiljada u 2020. godini.

Grupa nije sastavljala konsolidovani poreski bilans.

d) Odložena poreska sredstva i obaveze

Odložena poreska sredstva i obaveze u bilansu stanja odnose se na sljedeće:

	31. decembra 2021.			31. decembra 2020.		
	Sredstva	Obaveza	Neto iznos	Sredstva	Obaveza	Neto iznos
	U hiljadama EUR					
Razlike između knjigovodstvene i poreske vrijednosti za nekretnine i opremu	-	279	(279)	-	594	(594)
Troškovi obezvrjedjenja aktive	228	-	228	382	-	382
Troškovi zarada i ostalih ličnih naknada koji nijesu isplaćeni u poreskom periodu	155	-	155	415	-	415
Promjena fer vrijednosti hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	62	(62)	-	17	(17)
Aktuarski gubici u skladu sa MRS 19	(14)	-	(14)	10	-	10
Odložena poreska sredstva / (obaveze)	<u>369</u>	<u>341</u>	<u>28</u>	<u>807</u>	<u>611</u>	<u>196</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

15. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Gotovina u blagajni u EUR	43.009	41.623
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	2.624	3.009
Sredstva u procesu naplate	1.961	1.787
Žiro račun	127.462	157.962
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	56.149	49.589
Ispravka vrijednosti gotovine (Napomena 12 c)	(109)	(86)
	<u>231.096</u>	<u>253.884</u>

Obavezna rezerva Grupe sa stanjem na dan 31. decembar 2021. godine predstavlja minimum izdvojenih sredstava u skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 88/17 I 43/20). U skladu sa navedenom Odlukom, banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite, osim depozita centralnih banaka.

Obaveznu rezervu banke obračunavaju primjenom stope od:

- 5,5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana;
- 4,5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana;
- 5,5% - na depozite ugovorene sa ročnošću preko 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana.

Obračunatu obaveznu rezervu banke izdvajaju na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu i ne mogu je izdvajati i držati u drugom obliku.

Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

Sredstva obavezne rezerve izdvojena na račune Centralne banke u inostranstvu, ne mogu se transferisati na druge račune u inostranstvu, već se mogu transferisati isključivo na transakcioni račun banke u RTGS sistemu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Korespodentni računi kod inostranih banaka	121.813	62.113
Ispravka vrijednosti kredita I potraživanja od banaka (Napomena 12 c)	(151)	-
	<u>121.662</u>	<u>62.113</u>

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Kreditni finansijskim institucijama	2.694	6.214
Kreditni nefinansijskom sektoru	824.569	796.573
Kreditni Vladi i drugim budžetskim korisnicima	142.944	167.672
	<u>970.207</u>	<u>970.459</u>
Ispravka vrijednosti kredita	(50.625)	(51.396)
Neto krediti (Napomena 12 c)	<u>919.582</u>	<u>919.063</u>
Faktoring i forfeting	9.986	5.262
Ispravka vrijednosti faktoringa i forfetinga (Napomena 12 c)	(274)	(175)
Neto faktoring i forfeting	<u>9.712</u>	<u>5.087</u>
Potraživanja Grupe po neizmirenim protestovanim garancijama	19	1
Ispravka vrijednosti potraživanja po neizmirenim protestovanim garancijama (Napomena 12 c)	(1)	-
Neto potraživanja	<u>18</u>	<u>1</u>
Kamatna potraživanja po kreditima	1.453	1.573
Ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja (Napomena 12 c)	(1.329)	(1.410)
Neto kamatna potraživanja	<u>124</u>	<u>163</u>
Vremenska razgraničenja kamata	2.134	2.335
Vremenska razgraničenja naknada	(3.631)	(3.805)
Vremenska razgraničenja kamata I naknada	(1.497)	(1.470)
	<u>927.939</u>	<u>922.844</u>
Kreditni i potraživanja od klijenata (bruto)	983.799	979.630
Razgraničenja naknada	(3.631)	(3.805)
Ukupno bruto krediti	<u>980.168</u>	<u>975.825</u>
Ispravka vrijednosti	(52.229)	(52.981)
	<u>927.939</u>	<u>922.844</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

Pregled kredita po djelatnostima (bruto) prikazan je u narednoj tabeli:

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	9.820	10.059
Vađenje rude i kamena	1.236	3.230
Prerađivačka industrija	19.741	15.792
Snabdijevanje električnom energijom	0	0
Snabdijevanje vodom	364	338
Građevinarstvo	48.945	45.751
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	148.934	131.519
Saobraćaj i skladištenje	8.615	7.355
Usluge pružanja smještaja i ishrane	93.598	92.728
Informisanje i komunikacije	31.858	26.418
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	10.022	13.742
Poslovanje nekretninama	2.229	2.221
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3.212	3.644
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	5.571	4.096
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	138.147	162.201
Obrazovanje	60	85
Zdravstvo i socijalna zaštita	873	941
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	1.619	198
Ostale uslužne djelatnosti	3.614	3.833
Fizička lica – rezidenti	447.727	449.289
Nerezidenti	7.613	6.190
	<u>983.799</u>	<u>979.630</u>

Kratkoročni krediti nefinansijskom sektoru (privrednim društvima) u 2021. godini su najvećim dijelom odobravani za obrtna sredstva sa rokom dospjeća od 1 do 36 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobravani na period 3 do 10 godina i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine i turizma.

Privrednim društvima su najčešće odobravani kratkoročni krediti uz kamatnu stopu (NKS) od 2% do 10% na godišnjem nivou, dok su dugoročni krediti odobravani uz kamatnu stopu od 2% do 10% na godišnjem nivou.

Kratkoročni krediti stanovništvu su u 2021. godini odobravani sa kamatom (NKS) u rasponu od 5,99% (keš krediti) do 15,99% (dozvoljeni minus – overdraft i kreditne kartice) na godišnjem nivou. Dugoročni krediti stanovništvu obuhvataju kredite za kupovinu stambenih jedinica, adaptaciju stambenog i poslovnog prostora, finansiranje kupovine potrošnih dobara i ostale namjene, odobreni su na period od 1 do 25 godina sa nominalnom kamatnom stopom koja se kretala u rasponu od 2,99% do 6,49% na godišnjem nivou. Krediti u okviru Vladoznog projekta „1000+“ isplaćivani su po stopi od 2,99%. Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Grupe u kreditnom portfoliju obuhvata uglavnom klijente sa sjedištem na području Crne Gore.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

18. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Dugoročni dugovni instrumenti - euroobveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	41.833	-
Dugoročni dugovni instrument – domaće obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	27.300	27.300
	69.133	27.300
Potraživanja za kamatu	886	565
Ispravka vrijednosti hartija od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti (Napomena 12 c)	(678)	(583)
	69.341	27.282

	Iznos koji dospijeva preko 1 godine	Dospijeće
Dugoročni dugovni instrument – domaće obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	27.300	April 2024.
Dugoročni dugovni instrumenti - euroobveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	8.851	April 2025.
Dugoročni dugovni instrumenti - euroobveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	20.574	Decembar 2027.
Dugoročni dugovni instrumenti - euroobveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	12.408	Oktobar 2029.
	69.133	

Nominalne kamatne stope na domaće i euroobveznice se kreću u rasponu od 2,55% do 3,38%.

19. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPAN
REZULTAT

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
<i>Banke i finansijske organizacije:</i>		
- Montenegroberza, Podgorica (učešće Grupe 4,88%)	98	98
- Beogradska berza a.d., Beograd	6	6
- SWIFT Brisel	61	57
- Centralna depozitarna agencija, Podgorica (učešće Grupe 15%)	143	143
- CG Broker AD, Podgorica (učešće Grupe 11,57%)	56	63
	364	367
<i>Druga pravna lica:</i>		
- Elektroprivreda Crne Gore (učešće Grupe 0,04%)	169	163
- Lutrija Crne Gore (učešće Grupe 0,47%)	18	18
- Tržište Novca AD, Beograd	5	4
- Plantaze AD, Podgorica (učešće Grupe 9,23%)	1.985	1.490
- Montenegro Airlines	1	1
	2.178	1.676
	2.542	2.043

Grupa je vlasničke hartije od vrijednosti, koje se ne drže radi trgovanja klasifikovala kao hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, u skladu sa poslovnim modelom.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

20. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	U hiljadama EUR				
	Građevinski objekti	Oprema	Investicije u toku	Imovina sa pravom korišćenja	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje na dan 01. januar 2020. godine	8.629	24.695	-	-	33.324
Primjena MFSI 16	-	-	-	3.202	3.202
Nove nabavke tokom godine	19	2.200	-	726	2.945
Prenos salda migracijom podataka (bruto) (bruto)	11.590	5.222	31	871	17.714
Netiranje - ispravka vr. migriranih sredst. Stavljanje sredstava u upotrebu	(3.201)	(3.820)			(7.021)
	-	31	(31)	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2020. godine	<u>17.037</u>	<u>28.328</u>	<u>-</u>	<u>4.799</u>	<u>50.164</u>
Nove nabavke tokom godine	4.159	1.496	224	1.215	7.094
Otuđenja i rashodovanja	(4.668)	(49)	-	(2.340)	(7.057)
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine	<u>16.528</u>	<u>29.775</u>	<u>224</u>	<u>3.674</u>	<u>50.201</u>
Ispravka vrijednosti					
Stanje na dan 1. januara 2020. godine	<u>2.522</u>	<u>19.249</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>21.771</u>
Amortizacija	232	2.045	-	868	3.145
Prenos salda migracijom podataka	3.704	4.368	-	575	8.647
Netiranje - ispravka vr. migriranih sredst.	(3.201)	(3.820)	-	-	(7.021)
Stanje na dan 31. decembra 2020. godine	<u>3.257</u>	<u>21.842</u>	<u>-</u>	<u>1.443</u>	<u>26.542</u>
Amortizacija	572	2.284	-	872	3.728
Rashod	(1.907)	(47)	-	(1.051)	(3.005)
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine	<u>1.922</u>	<u>24.079</u>	<u>-</u>	<u>1.264</u>	<u>27.265</u>
Neotpisana vrijednost na dan:					
- 31. decembra 2021. godine	<u>14.606</u>	<u>5.696</u>	<u>224</u>	<u>2.410</u>	<u>22.936</u>
- 31. decembra 2020. godine	<u>13.780</u>	<u>6.486</u>	<u>-</u>	<u>3.356</u>	<u>23.622</u>

Na dan 31. decembar 2021. godine, Grupa nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

21. NEMATERIJALNA SREDSTVA

	U hiljadama EUR			
	Licence	Softveri	Baza klijenata	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 31. decembra 2020. godine	5.338	9.496	-	14.834
Novе nabavke tokom godine	818	120	-	938
Neto efekti pripajanja Podgoričke banke	380	(460)	-	(80)
Stanje na dan 31. decembra 2020. godine	6.538	9.618	3.580	19.736
Novе nabavke tokom godine	1.492	536		2.029
Otuđenja i rashodovanja		(9)		(9)
				-
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine	8.030	10.145	3.580	21.755
Ispravka vrijednosti				
Stanje na početku godine 01. januar 2020 godine	2.936	8.334	40	11.310
Amortizacija	894	285	13	1.192
Neto efekti pripajanja Podgoričke banke	233	(91)	222	364
Stanje na početku godine 31. decembar 2020. godine	4.063	8.528	275	12.866
				-
Amortizacija	934	283	343	1.560
				-
Stanje na dan 31. decembar 2021. godine	4.996	8.811	618	14.425
Neotpisana vrijednost na dan:				
- 31. decembra 2021. godine	3.034	1.334	2.962	7.330
- 31. decembra 2020. godine	2.475	1.090	3.305	6.870

22. SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI

Grupa nema sredstva namijenjena prodaji na dan 31. decembar 2021. godine. Sredstva namijenjena prodaji sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine, u iznosu od EUR 10 hiljada odnose se na dio sredstava stečenih po osnovu naplate potraživanja koje je Podgorička banka imala u svom vlasništvu u periodu kraćem od 12 mjeseci.

Sredstva sa stanjem na datum izvještavanja 31. decembar 2020. godine odnose se na nepokretnosti koje je Podgorička banka stekla po osnovu naplate potraživanja od jednog fizičkog lica. Stečena sredstva evidentirana su po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstva, odnosno po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja. Sredstva koja su bila iskazana u okviru sredstava namijenjena prodaji na dan 31. decembra 2020. godine su prodana tokom 2021. godine ili reklasifikovana na poziciju stečene aktive u okviru ostalih sredstava.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

23. OSTALA SREDSTVA

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>		
Nostro – pokriveni akreditivi i garancije	1.884	1.738
Privremeni računi za uplatu sredstava	48	32
Ispravka vrijednosti, nostro – pokriveni akreditivi	(8)	(1)
	<u>1.924</u>	<u>1.769</u>
<i>Ostala aktiva</i>		
Ostala potraživanja po naknadama i provizijama	2.746	2.274
Privremeni račun	2.263	1.930
Ostala potraživanja od klijenata	1.043	987
Plasmani iz komisionih poslova	388	871
Dati avansi	139	168
Potraživanja od kupaca	529	497
Ostala poslovna potraživanja	164	29
Potraživanja po osnovu čekova	1	2
Potraživanja od državnih fondova	13	115
Potraživanja po osnovu sporne aktive i ostale aktive u kašnjenju	6.556	6.557
	<u>13.842</u>	<u>13.430</u>
Ispravka vrijednosti potraživanja	(10.015)	(9.254)
	<u>3.827</u>	<u>4.176</u>
Unaprijed plaćeni troškovi	<u>842</u>	<u>381</u>
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	3.668	4.207
Obezvrijeđenje stečene aktive	(2.995)	(3.121)
	<u>673</u>	<u>1.086</u>
	<u>5.342</u>	<u>5.643</u>

Na dan 31. decembar 2021. godine, nostro – pokriveni akreditivi i garancije u inostranim bankama u iznosu od EUR 1.884 hiljada odnose se na depozite koje je Grupa dala kao garanciju za transakcije sa VISA kreditnim karticama, u Visa international service Association u iznosu od EUR 1.659 hiljada, i American express kreditnim karticama, u Deutsche Bank Frankfurt u iznosu od EUR 225 hiljada.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

23. OSTALA SREDSTVA (nastavak)

Struktura ispravke vrijednosti na ostalu aktivu prikazana je u tabeli:

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Nenaplativa potraživanja	3.459	2.697
Potraživanja po osnovu sudskih postupaka i ostala potraživanja	6.556	6.557
	10.015	9.254

Ispravka vrijednosti na ostalu aktivu u iznosu od EUR 10.015 hiljada na dan 31. decembar 2021. godine (31. decembar 2020: EUR 9.254 hiljada) uključuje:

- rezervisanje potraživanja po osnovu sudskih postupaka pokrenutih protiv bivših radnika Grupe u iznosu od EUR 6.229 hiljade (31. decembar 2020: EUR 6.229 hiljada);
- rezervisanje nenaplativih potraživanja po osnovu naknada iz platnog prometa, provizija elektronskog bankarstva, kartica u iznosu od EUR 2.206 hiljada (31. decembar 2020: EUR 1.899 hiljada); i
- ostala nenaplativa potraživanja u iznosu od EUR 1.580 hiljada (31. decembar 2020: EUR 1.126 hiljada).

Sredstva stečena naplatom u iznosu od EUR 3.668 hiljada se odnose na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita, a koja su u vlasništvu Grupe u periodu dužem od 12 mjeseci. Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja se evidentiraju po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstva, odnosno po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

24. DEPOZITI BANAKA I KLIJENATA KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Depoziti po viđenju		
Banke i ostale finansijske institucije i društva	14.490	15.976
Državni i privatni fondovi	2.692	3.561
Privredna društva	371.046	263.446
Preduzetnici	7.898	5.980
Javne službe jedinica lokalne samouprave	26.128	21.446
Vlada Crne Gore	56.110	45.229
Regulatorne agencije	2.294	2.213
Nevladine i druge neprofitne organizacije	27.008	24.880
Fizička lica	437.329	378.018
Sredstva na escrow računu i ostalo	15	315
	<u>945.010</u>	<u>761.064</u>
 Kratkoročni depoziti		
Banke i ostale finansijske institucije i društva	155	-
Privredna društva	11.786	19.654
Javne službe jedinica lokalne samouprave	-	272
Vlada Crne Gore	194	83
Nevladine i druge neprofitne organizacije	58	308
Fizička lica	64.271	79.552
	<u>76.464</u>	<u>99.869</u>
 Dugoročni depoziti		
Banke, ostale finansijske institucije i društva	335	405
Državni i privatni fondovi	203	203
Privredna društva	2.678	2.244
Javne službe jedinica lokalne samouprave	-	4
Vlada Crne Gore	-	100
Nevladine i druge neprofitne organizacije	50	50
Fizička lica	24.385	26.714
	<u>27.651</u>	<u>29.720</u>
 Obaveze za kamate	11	13
Vremenska razgraničenja	362	434
	<u>1.049.498</u>	<u>891.100</u>

Na dan 31. decembar 2021. godine, obaveze po osnovu depozita u iznosu od EUR 1.049.498 hiljada (31. decembar 2020. godine: EUR 891.100 hiljada) sastoje se od:

- Depozita banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti u iznosu od EUR 1.389 hiljada (31. decembar 2020. godine: EUR 1.145 hiljada) i
- Depozita klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti u iznosu od EUR 1.048.109 hiljada (31. decembar 2020. godine: EUR 889.955 hiljada).

Novo deponovana ili preoročena sredstva (depoziti po viđenju fizičkih lica u EUR) su deponovana po kamatnoj stopi od 0,01% do 0,05% na godišnjem nivou. Depoziti po viđenju fizičkih lica u stranoj valuti su deponovani uz kamatnu stopu od 0,05% na godišnjem nivou.

Na oročene depozite privrednih društava u EUR sa rokom dospjeća 2021. godine, obračunavala se kamata po kamatnim stopama u rasponu od 0,01% do 0,50% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava.

Novi, oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu od 0,01% do 0,05% godišnje tokom 2021. godine.

Na depozite po viđenju privrednih društava kamatna stopa se tokom 2021. godine kretala u rasponu od 0% - 0,01% godišnje.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

25. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	Valuta	U hiljadama EUR	
		31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
<i>Obaveze prema matičnoj banci:</i>			
OTP Bank Plc. Budapest	EUR	36.643	138.643
		<u>36.643</u>	<u>138.643</u>
Obaveze za obracunate kamate		149	32
		<u>36.792</u>	<u>138.675</u>
<i>Obaveze prema ostalim kreditorima:</i>			
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća Crne Gore			
Gore	EUR	451	458
Vlada CG	EUR	15.418	8.964
Evropska banka za obnovu i razvoj („EBRD“)	EUR	1.512	2.568
Evropska investiciona banka („EIB“)	EUR	9.063	13.301
Evropski fond za Jugoistočnu Evropu („EFSE“)	EUR	4.712	5.890
		<u>31.156</u>	<u>31.181</u>
Obaveze za razgraničene i naknade	EUR	(75)	(80)
		<u>31.081</u>	<u>31.101</u>
		<u>67.873</u>	<u>169.776</u>

Kreditni primljeni od Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća u iznosu od EUR 451 hiljada (31. decembar 2020: EUR 458 hiljada) odnose se na dugoročne kredite, sa rokom vraćanja od tri do osam godina, uz kamatnu stopu od 2% na godišnjem nivou.

Obaveze prema Vladi Crne Gore u iznosu od EUR 15.418 hiljada (31. decembar 2020. godine: EUR 8.964 hiljada) odnose se na sljedeće ugovore:

- Obaveze po osnovu Projekta "1000+" za odobravanje stambenih kredita socijalno ugroženim kategorijama stanovništva u iznosu EUR 892 hiljade (31. decembar 2020: EUR 979 hiljade) odnose se na Sporazuma o poslovnoj saradnji koji je zaključen u oktobru 2010. godine, na period od 20 godina, sa grace periodom do 5 godina i fiksnom kamatnom stopom 0,98%;
- Obaveze u iznosu EUR 3.904 hiljade (31. decembar 2020: EUR 4.164 hiljade) odnose se na Ugovor o saradnji na sprovođenju projekta 1000+ stanova koji je zaključen u 2016. godini, na period od 20 godina, sa grace periodom do 5 godina i fiksnom kamatnom stopom 0,75%;
- Obaveze u iznosu EUR 3.819 hiljade (31. decembar 2020: EUR 3.819 hiljade) odnose se na Ugovor o saradnji na sprovođenju projekta 1000+ stanova – Faza III koji je zaključen u junu 2019. godine, na period od 20 godina, sa grace periodom do 3 godina i kamatnom stopom 0%; Obaveze u iznosu EUR 3.987 hiljada odnose se na Okvirni ugovor sa Vladom Crne Gore, koji je Banka zaključila krajem 2020. godine sa ciljem podrške autonomnim mikro, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima (MMSP), pogođenim pandemijom Covid 19.
- Obaveze u iznosu od EUR 2.816 hiljada odnose se na dodatna sredstva u skladu sa Sporazum sa Vladom Crne Gore od oktobra 2020. godine, koje je Banka povukla u oktobru 2021. godine (realizacija IV faze projekta 1000+; zaključen na period od 20 godina, sa grace periodom do 3 godina i kamatnom stopom 0%). Banka je tokom 2021. godine koristila kratkoročne pozajmice od matične kuće, po kamatnim stopama (0,72)% - 0,74%. Na dan 31. decembar 2021. godine obaveze za kratkoročne pozajmice od matične banke iznose EUR 36.792 hiljada.

Takodje, Banka ima obaveze po osnovu pozajmica prema sljedećim institucijama:

- Evropskoj banci za obnovu i razvoj po osnovu dugoročnih kredita u ukupnom iznosu od EUR 1.512 hiljada:
 - o Obaveze u iznosu od EUR 1.009 hiljada po osnovu kredita na period od 7 godina i anuitetni način otplate, za kredite sa ugovorenim varijabilnom stopom i fiksnom kamatnom stopom. U skladu sa uslovima ugovora, Evropska banka za obnovu i razvoj zahtijeva da koeficijent solventnosti Banke bude iznad definisanog nivoa i usklađenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore u pogledu ostalih finansijskih pokazatelja. Na dan 31. decembar 2021. godine finansijski pokazatelji Banke su usaglašeni sa uslovima ugovora po navedenom osnovu.
 - o Obaveze u iznosu od EUR 503 hiljade, po osnovu Ugovora o GEFF (Green Economy Financing Facility) liniji, koji je potpisala Podgorička banka u decembru 2020. godine, sa rokom otplate 9 godina i grejs periodom 3 godine i varijabilnom godišnjom kamatnom stopom.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

25. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

- Evropskoj investicionoj banci po osnovu dugoročnih kredita u iznosu od EUR 9.063 hiljada koji su namijenjeni za finansiranje podsticanja razvoja malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori. Krediti su odobreni na period do 7 godina.
- Evropskom fondu za Jugoistočnu Evropu po osnovu dugoročnog kredita u iznosu od EUR 4.712 hiljada koji je namijenjen odobravanju stambenih kredita za fizička lica. Kredit je odobren na period od 10 godina. U skladu sa uslovima ugovora, Evropski fond za Jugoistočnu Evropu zahtjeva da koeficijent solventnosti Banke bude iznad definisanog nivoa i usklađenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore u pogledu ostalih finansijskih pokazatelja. Takođe, zahtjeva se od Banke da održava i ostale finansijske pokazatelje u skladu sa definisanim nivoom kao što su: ratio kreditne izloženosti, ratio velikih izloženosti u odnosu na kapital, kumulativni gap dospjeća i ostalo. Na dan 31. decembar 2021. godine finansijski pokazatelji Banke su usaglašeni sa uslovima ugovora po navedenom osnovu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

26. REZERVE

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
<i>Rezervisanja za vanbilansnu evidenciju</i>		
- Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj evidenciji	3.794	500
- Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj evidenciji – prenos u sklopu migracije potraživanja i obaveza	-	2.337
<i>Ukupno rezervisanja za vanbilansnu evidenciju (Napomena 12c)</i>	<u>3.794</u>	<u>2.837</u>
<i>Beneficije zaposlenima</i>		
- Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	740	730
- Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade – prenos u sklopu migracije potraživanja i obaveza	-	222
	<u>740</u>	<u>952</u>
- Rezervisanja za neiskorišćene godišnje odmore	605	605
<i>Ukupno beneficije zaposlenima (Napomena 12c)</i>	<u>1.345</u>	<u>1.557</u>
<i>Ostale rezerve</i>		
- Rezervisanja za sudske sporove	2.068	1.552
- Rezervisanja za sudske sporove - prenos u sklopu migracije potraživanja i obaveza	-	441
- Rezervisanja za gubitke po osnovu moguće štete	23.787	242
<i>Ukupno ostale rezerve (Napomena 12c)</i>	<u>25.855</u>	<u>2.235</u>
	<u><u>30.993</u></u>	<u><u>6.629</u></u>

Kako je objelodanjeno u napomeni 37 c), na dan 31. decembar 2021. godine, Grupa je izdvojila rezervisanja za moguću štetu u iznosu od EUR 23.544 hiljada, za potencijalnu štetu zbog moguće zloupotrebe službenog položaja u privrednom poslovanju od strane dijela zaposlenih, kao i ugrožavanja interesa za približno 200 klijenata Grupe.

Na dan 31. decembar 2021. godine Grupa je izvršila rezervisanja po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarne nagrade na osnovu procjene nezavisnog aktuara u iznosu od EUR 740 hiljada (2020: EUR 952 hiljada). Rezervisanja su pripremljena na osnovu sljedećih pretpostavki:

- Stopa za diskontovanje – 2,875%,
- Stopa rasta očekivanih budućih zarada 0,75%.

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih neto zarada zaposlenih u Grupi koja važi u mjesecu koji prethodi mjesecu kojem se vrši isplata.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

27. OSTALE OBAVEZE

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Obaveze po osnovu kastodi poslova	6.900	4.488
Obaveze po komisionim poslovima	6.434	7.248
Primljeni avansi	3.076	4.367
Obaveze za ostale poreze	115	219
Obaveze prema dobavljačima	273	527
Obaveze po osnovu zakupa	2.520	3.520
Privremeni račun	2.272	1.158
Vremenska razgraničenja za isplate zaposlenima	1.345	2.254
Vremenska razgraničenja za isplate zaposlenima – otpremnine	380	4.502
Vremenska razgraničenja i unaprijed naplaćeni prihodi	2.163	2.349
Vremenska razgraničenja primljenih garancija	860	881
Ostala pasiva	937	1.216
	27.276	30.475

Obaveze po osnovu zakupa

	U hiljadama EUR	
	2021	2020
Priznate obaveze po osnovu lizinga, na dan 01. januar	3.520	3.265
Kamata po osnovu lizing obaveza	100	115
Prilagođavanja tokom godine zbog novih zakupa i raskida ugovora	(131)	724
Plaćanja tokom godine	(969)	(867)
Prenos salda migracijom podataka	-	283
Priznate obaveze po osnovu lizinga, na dan 31. decembar	2.520	3.520
Od čega:		
- Obaveze sa rokom dospjeća dužim od 1 godine	1.791	1.914
- Obaveze sa rokom dospjeća od 1 godine	729	1.606

28. KAPITAL

Na dan 31. decembar 2021. godine akcijski kapital matičnog društva čini 355.717 običnih akcija (31. decembra 2020: 355.717 običnih akcija), pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 511,2919. Registrovani iznos kapitala iznosi EUR 181.875 hiljada. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene.

Na dan 31. decembar 2021. godine jedini akcionar matičnog društva je OTP Bank Plc Budapest sa 100% udjela u kapitalu.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Grupa je na dan 31. decembar 2021. godine obavezna da održava minimalan koeficijent solventnosti kapitala od 10% u skladu sa dopisom CBCG od 12. marta 2019. godine, Grupa nije u obavezi da iskazuje pokazatelje poslovanja na konsolidovanoj osnovi iz člana 137 Zakona o bankama, zbog nematerijalnog ukupnog bilansa stanja ODC-a u odnosu na bilans stanja matičnog društva, CKB banke. Koeficijent solventnosti Banke na dan 31. decembar 2021. godine bio je 20,94%.

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembar 2021. godine Banka ne odstupa od propisanih limita.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

28. KAPITAL (nastavak)

28.1. Sopstvena sredstva

Prema Zakonu o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10 i 40/11) iznos osnivačkog kapitala ne može biti manji od EUR 5.000 hiljada. Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“ br. 38/11, 55/12 i 82/17) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi sopstvenih sredstava, kao apsolutnog i koeficijenta solventnosti kao relativnog pokazatelja. Sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir uplaćenog akcionarskog kapitala i drugih osnovnih i dopunskih elementa sopstvenih sredstava umanjeno za odbitne stavke.

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti na nivou koji je jednak ili veći od:

- a) iznosa minimalnog novčanog dijela osnivačkog kapitala;
- b) ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

Ukupan iznos potrebnog kapitala Banke predstavlja zbir:

1. potrebnog kapitala za kreditni rizik, tržišne rizike i operativni rizik izračunatog primjenom adekvatnih metodologija;
2. potrebnog kapitala za rizik zemlje izračunatog u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore kojim se propisuju metodologija za izračunavanje potrebnog kapitala za rizik zemlje; i
3. potrebnog kapitala za ostale rizike izračunatog primjenom izabranih metodologija.

Sopstvena sredstva Banke na dan 31. decembar 2021. godine čine:

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Osnovni elementi sopstvenih sredstava		
Akcijski capital	181.875	181.875
Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog Oporezivanja	1.003	757
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	(777)	(777)
Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odlukuda bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove	21.525	-
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	389	545
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	204.015	182.400
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Gubitak iz prethodnih godina	-	(15.718)
Gubitak iz tekuće godina	-	-
Nematerijalna imovina	(7.314)	(6.847)
Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	-	(259)
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	(8.906)	(8.560)
Ukupno odbitne stavke od osnovnog kapitala banke	(16.220)	(31.384)
Osnovni kapital	187.795	151.016
Odbitne stavke od sopstvenih sredstava – direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	(198)	(206)
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	187.696	150.913
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	(99)	(103)
Osnovni kapital po potrebi umanjen	187.597	150.810
SOPSTVENA SREDSTVA	187.597	150.810

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

28. KAPITAL (nastavak)

28.2. Koeficijent solventnosti Banke

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“ br. 38/11,55/12 i 82/17) Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

Koeficijent solventnosti predstavlja procentualni odnos sopstvenih sredstava Banke prema zbiru:

1. ukupnog iznosa rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik;
2. iznosa rizikom ponderisane aktive za tržišne rizike;
3. iznosa rizikom ponderisane aktive za operativni rizik; i
4. iznosa rizikom ponderisane aktive za druge rizike.

Na dan 31. decembar 2021. godine prema obračunu Banke koeficijent solventnosti je iznosio:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	187.696	150.913
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	(99)	(103)
Ukupno sopstvena sredstva (napomena 29.1)	<u>187.597</u>	<u>150.810</u>
Ponderisana bilansna aktiva	703.262	622.620
Ponderisane vanbilansne stavke	103.000	56.117
Iznos kojim se ublažavaju neg.i efekti na sopst. sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	389	544
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	<u>806.651</u>	<u>679.281</u>
Potreban kapital za operativni rizik	8.586	7.025
Potreban kapital za rizik zemlje	<u>3.347</u>	<u>1.883</u>
Koeficijent solventnosti banke	<u><u>20,94%</u></u>	<u><u>20,07%</u></u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

29. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
<i>Garancije, jemstva i preuzete neopozive obaveze:</i>		
Plative garancije	33.559	34.375
Činidbene garancije	48.467	44.691
Neiskorišćeni dokumentarni akreditivi	860	789
Neopozive obaveze za davanje kredita	150.973	89.648
Ukupna izloženost kreditnom riziku po vanbilansnim stavkama	233.859	169.503
 <i>Sredstva obezbjeđenja:</i>		
- hipoteke	1.281.053	1.182.232
- zaloga/ostalo	138.627	231.235
- hartije od vrijednosti	2.468	2.471
- Polisa osiguranja	168.947	181.354
- Depozit	6.929	13.612
Data sredstva obezbjeđenja	1.598.024	1.610.904
 - mjenica	14.643	1.352
 <i>Loro poslovi</i>		
- Loro akreditivi	933	933
- Loro garancije	74.175	74.175
	75.108	75.108
 <i>Druge vanbilansne pozicije:</i>		
- primljene kreditne obligacije	30.804	
- retransferisani krediti	40.164	40.209
- servisni krediti	7.584	7.383
- otpisana potraživanja iz interne evidencije	36.097	38.726
- evidentna kamata	3.996	3.206
	118.645	89.524
 Vanbilansna evidencija bez uticaja na kreditni rizik	1.806.421	1.776.888
 Ukupna vanbilansna evidencija	2.040.280	1.946.391

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Lica povezana sa Bankom su matična Banka, članice OTP Grupe i zaposleni Grupe.

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. decembar 2020. godine u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
<i>Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	5.842	5.449
- OTP banka dd, Hrvatska	-	-
- Vojvođanska banka dd, Srbija	104	3
<i>Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- Radnici Grupe	12.465	11.233
	18.411	16.685
<i>Ostala sredstva:</i>		
- OTP Banka Hrvatska dioničko društvo	3	-
- OTP Bank Albanija	7	-
Ukupna potraživanja	18.511	16.685
<i>Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- Radnici Grupe	4.614	5.002
- Debt Management Project Montenegro doo, Podgorica	925	609
- OTP Albania	288	192
	5.827	5.803
<i>Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	36.643	138.643
<i>Ostale obaveze:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	293	32
Ukupne obaveze	42.763	144.478
Neto (obaveze) / potraživanja	(24.252)	(127.793)
Vanbilansna evidencija		
<i>Primljene garancije:</i>		
Vojvođanska banka dd, Srbija	36	157
Ukupno vanbilansna evidencija	36	157

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Kratkoročni i dugoročni krediti radnicima Grupe odobravani su na period od 1 do 25 godina. Kratkoročni plasmani zaposlenima (keš krediti) su odobravani sa kamatom stopom (NKS) u rasponu od 2,05% do 8,49% na godišnjem nivou, dok su stambeni krediti (novi plasmani) uglavnom odobravani sa kamatom stopom (NKS) u rasponu od 3,99% na godišnjem nivou, a hipotekarni su odobravani sa kamatom stopom (NKS) u rasponu od 3,99% do 4,99% na godišnjem nivou.

Dugoročni krediti radnicima Grupe obuhvataju kredite za kupovinu stambenih jedinica, hipotekarne kredite, dok su kratkoročne uglavnom činili gotovinski krediti. Zaposleni su sredstva deponovali po standardnim uslovima banke u datom trenutku tokom 2021.

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim pravnim licima su sljedeći:

	U hiljadama EUR	
	2021.	2020.
<i>Prihodi od kamata i slični prihodi:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	79	142
- Radnici Grupe	478	433
	<u>557</u>	<u>575</u>
<i>Prihodi od naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	7	1
- Debt Management Project Montenegro doo, Podgorica	1	-
- OTP banka Srbija	1	-
- OTP Albanija	52	15
	<u>61</u>	<u>16</u>
 Ostali prihodi		
- OTP bank Hrvatska	3	-
- OTP bank S.A.	20	-
	<u>23</u>	<u>-</u>
 Ukupni prihodi	<u>641</u>	<u>591</u>
 <i>Rashodi od kamata i slični rashodi:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	(709)	(72)
	<u>(709)</u>	<u>(72)</u>
<i>Rashodi naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	(7)	(97)
	<u>(7)</u>	<u>(97)</u>
<i>Opšti i administrativni troškovi:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	(582)	(298)
	<u>(582)</u>	<u>(298)</u>
 Ukupni rashodi	<u>(1.298)</u>	<u>(467)</u>
 Neto prihodi	<u>(657)</u>	<u>124</u>

U periodu od 01 januara. do 31. decembra 2021. godine, naknade isplaćene licima sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima iznose EUR 2.201 hiljada (31. decembar 2020. godine: EUR 1.275 hiljada).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

31. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKIVALENTI (za potrebe sastavljanja Izvještaja o novčanim tokovima)

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Gotovina u blagajni u eurima	43.009	41.623
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	2.624	3.009
Žiro račun	127.462	157.962
Korespondentni računi kod inostranih banaka	121.813	62.113
Oročeni depoziti kod banaka u inostranstvu	-	-
Ostalo	1.961	1.787
	<u>296.869</u>	<u>266.494</u>

32. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembar 2021. godine Grupa je uključena u veći broj sudskih sporova koji proizilaze iz njenog svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, kao i pitanja koja se tiču radnih odnosa. Po procjeni Odjeljenja za pravne poslove Banke i advokatske kancelarije koja zastupa Grupu, ukupna vrijednost sporova iznosi EUR 7.335 hiljadu u koji iznos nisu uključeni troškovi sudskog postupka (31. decembar 2020: EUR 7.398 hiljada). Dodatno, navedeni iznos ne uključuje eventualne zatezne kamate koje mogu biti utvrđene po okončanju sudskih sporova, s obzirom na to da rukovodstvo nije u mogućnosti da utvrdi potencijalne efekte zateznih kamata koji mogu nastati po osnovu ovih sporova do datuma izdavanja ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Grupa je sa stanjem na dan 31. decembar 2021. godine ima izdvojena rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu sudskih sporova iznosa od EUR 2.068 hiljada (31 decembar 2020. godine: EUR 1.993 hiljada) (Napomena 26). Ishod sporova koji su u toku, a za koje nije izvršeno rezervisanje, nije moguće za sada pouzdano procijeniti, ali mišljenje Rukovodstva i pravnog savjetnika je da se ne očekuju dodatni negativni ishodi sporova koji bi mogli imati materijalno značajne efekte na konsolidovane finansijske izvještaje Grupe.

Na dan 31. decembar 2021. godine, Grupa vodi pravni postupak u cilju namirenja dospjelih obaveza po osnovu 2.738 kreditnih ugovora, uključujući pravna i fizička lica. Kreditna izloženost Grupe po osnovu ovih ugovora na navedeni datum iznosi EUR 23.774 hiljada. Broj aktivnih postupaka može biti veći od broja ugovora nad kojim se postupci vode, imajući u vidu da po jednom ugovoru o kreditu Grupa može voditi više postupaka (npr nad dužnikom i nad zirantima).

33. USAGLAŠENOST SA POKAZATELJIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

Grupa je dužna da svoje poslovanje obavlja u skladu sa odredbama Zakona o bankama i podzakonskim aktima donijetim na osnovu tog Zakona. Kako je navedeno u Napomeni 28, u skladu sa dopisom CBCG od 12. marta 2019. godine, Grupa nije u obavezi da iskazuje pokazatelje poslovanja na konsolidovanoj osnovi iz člana 137 Zakona o bankama, zbog nematerijalnog ukupnog bilansa stanja ODC-a u odnosu na bilans stanja matičnog društva, CKB banke.

Usaglašenost matičnog društva sa pokazateljima poslovanja propisanim od strane Centralne banke Crne Gore na dan 31. decembar 2021. godine je prikazana kao što slijedi:

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

33. USAGLAŠENOST SA POKAZATELJIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE (Nastavak)

	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Koeficijent solventnosti (minimalni iznos 10%)	20,94%	20,07%
bDnevni koeficijent likvidnosti na 31. decembar (minimalni koeficijent 0,9)	1,51	1,79
Dekadni koeficijent likvidnosti za dekadu koja se završava na 31. decembar (minimalni koeficijent 1)	1,53	1,80
Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (limit 25% sopstvenih sredstava banke)	19,43%	16,62%
Zbir velikih izloženosti (limit 800% sopstvenih sredstava banke)	61,43%	45,08%
Ukupna izloženost prema licima koja imaju kvalifikovano učešće u Grupi (limit 20% sopstvenih sredstava banke)	3,16%	3,59%
Ukupna izloženost prema licima povezanim s Bankom (limit 200% sopstvenih sredstava banke)	14,13%	13,96%
Ukupna izloženost prema zaposlenom u Grupi (limit 1% sopstvenih sredstava banke)	0,15%	0,10%
Koeficijent ulaganja u osnovna sredstva	12,35%	15,77%

Grupa redovno prati i kontroliše navedene propisane pokazatelje poslovanja. Grupa je u toku 2021. godine bila usklađena sa propisanim pokazateljima poslovanja.

34. PORESKI RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Grupe mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Grupe. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Grupi može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

35. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR bili su:

	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
USD	0,8823	0,8143
CHF	0,9650	0,9211
GBP	1,1915	1,1073

36. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

a) Istraga u vezi sa kršenjem internih propisa

Sprovedenjem sveobuhvatne interne kontrole poslovanja, Banka je utvrdila nepravilnosti koje se odnose na neodgovarajuće postupanje i kršenje internih propisa od strane dijela zaposlenih Banke.. Navedene nepravilnosti su rezultirale zloupotrebom sredstava Banke i klijenata.

Banka je proširila predmet istrage na cjelokupnu mrežu filijala i poslovanja što je rezultiralo otkrivanjem dodatnih slučajeva neodgovarajućeg postupanja i kršenja internih propisa. Istraga je pokazala da su pojedini zaposleni zloupotrijebili službeni položaj u privrednom poslovanju, što je dovelo do ugrožavanja interesa približno 200 klijenata Banke.

Banka je donijela odluku da izvrši povraćaj svih sredstava klijenata Banke za koje je utvrđeno da su bili predmet zloupotrebe od strane dijela zaposlenih Banke, te stoga konzervativno procijenila moguću štetu na osnovu trenutno raspoloživih informacija i izdvojila rezervisanja za moguću štetu u iznosu od EUR 23.544 hiljade na dan 31. decembar 2021. godine.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

36. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA (Nastavak)

a) Istraga u vezi sa kršenjem internih propisa (Nastavak)

Dana 21. februara 2022. godine, dopisom broj 7856-22, Banka je obavijestila CBCG o utvrđenim nepravilnostima. U skladu sa svojom poslovnom praksom i procedurama rada, Banka je pokrenula i postupke utvrđivanja odgovornosti za povredu radne obaveze, kao i obavijestila Upravu policije i Specijalno državno tužilaštvo i podnijela krivične prijave zbog moguće zloupotrebe službenog položaja u privrednom poslovanju.

Odgovor Banke na utvrđene prekršaje

Banka je pripremila akcioni plan i preduzela radnje na implementaciji niza aktivnosti sa ciljem značajnog unapređenja postojećeg sistema internih kontrola, čime bi se smanjila mogućnost sličnih zloupotreba u budućnosti i ukoliko do njih dođe, smanjio vremenski okvir u kojem će biti otkrivene, što bi trebalo ograničiti potencijalne gubitke.

U cilju praćenja istražnih radnji, Upravni odbor je formirao Odbor za upravljanje krizama koji se sastoji od najvišeg rukovodstva Banke i članova relevantnog šireg menadžmenta Banke, kao što je odjeljenje bezbjednosti Banke, odjeljenje pravnih poslova, direkcija za računovodstvo i izvještavanje, korporativna direkcija, direkcija za upravljanje prodajnom mrežom i ljudski resursi.

Banka je formirala nekoliko istražnih timova u cilju sprovođenja različitih djelova istrage i inicirala poboljšanje ukupnih procedura. Pored toga, Banka je suspendovala sve zaposlene za koje se sumnja da su učestvovali u identifikovanim prekršajima. Zbog njihovog obima, istrage Banke su još uvijek u toku. Međutim, do datuma ovih finansijskih izvještaja Banka je uspjela da završi veliki dio planiranih procedura i da kontaktira i potvrdi pogrešne iskaze sa najvećim dijelom klijenata pogođenih zloupotrebama. Rukovodstvo smatra da iznos rezervisanja predstavlja najbolju procjenu na osnovu trenutno poznatih informacija.

Banka nastavlja saradnju sa nadležnim institucijama u cilju sprovođenja istrage, kontinuirano obezbjeđujući potrebnu dokumentaciju i potrebne informacije.

Pošto je istraga još uvijek u toku, nisu poznati svi detalji zloupotrebe. Zbog toga je Banka priznala efekte rezervisanja u rezultatu tekuće godine bez obzira na postojanje mogućnosti da je dio pričinjene štete nastao u prethodnim godinama.

b) Nova bankarska regulativa

Od 1. januara 2022. godine je u primjeni nova bankarska regulativa, tačnije Zakon o kreditnim institucijama i prateća podzakonska akta, koja ima za cilj približavanje važećoj bankarskoj regulativi u Evropskoj uniji. Izmjene u sistemu korporativnog upravljanja koje nova regulativa donosi bliže su pojašnjenje u Napomeni 1.

Nova regulativa je uvela primjenu principa Basel III u pogledu adekvatnosti kapitala i izmjene na području praćenja rizika likvidnosti, u skladu sa praksom u Evropskoj uniji. U dijelu obračuna rizikom ponderisane aktive i rizičnih obaveza uvedena je primjena povlašćenog pondera za izloženosti klijenata koji pripadaju kategoriji malih i srednjih preduzeća, ali su, sa druge strane, uvedeni i posebni ponderi za visokorizične izloženosti (špekulativno finansiranje i projektno finansiranje). Za ove tipove izloženosti prethodnim odlukama regulatora ponderi rizika nisu bili eksplicitno definisani.

U skladu sa članom 134. Zakona o kreditnim institucijama, Banka je dužna da u svakom trenutku ispunjava sljedeće kapitalne zahtjeve:

- koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala od 4,5%;
- koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala od 6%;
- koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala od 8%.

Pored ovoga, Banka je dužna da u obliku redovnog osnovnog kapitala održava i sljedeće baferne:

- bafer za očuvanje kapitala od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku;
- kontraktilni bafer kapitala, u rasponu od 0% do 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku;
- bafer za strukturni sistemski rizik, u visini od najmanje 1% izloženosti u Crnoj Gori ili drugoj državi na koju se primjenjuje bafer za strukturni sistemski rizik;
- bafer za globalno sistemski značajne kreditne institucije (GSV kreditne institucije), u slučaju da je banka označena kao GSV kreditna institucija; visina bafera je u rasponu od 1% do 3,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku;
- bafer za ostali sistemski značajne kreditne institucije (OSV kreditne institucije), u slučaju da je banka označena kao OSV kreditna institucija; visina bafera je u rasponu od 0% do 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Za dostizanje punog nivoa kapitalnih bafera propisuje se trogodišnji prelazni period, od 2022. do 2024. godine, u kojem će se kreditne institucije postepeno prilagođavati tim novim zahtjevima.

Visina bafera određuje se posebnim propisima Centralne banke Crne Gore.

Na datum izvještavanja Banka je usklađena sa izmijenjenom bankarskom regulativom.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

c) Rat između Ukrajine i Rusije

U periodu izrade finansijskih iskaza, u toku je ratni konflikt između Ukrajine i Rusije. S obzirom na ova dešavanja, došlo je do neočekivanog rasta cijena na tržištima sirovina, goriva i energetike. Osim toga, značajno je povećana volatilitnost deviznih kurseva na FX tržištu, tako da je teško procijeniti buduće trendove u tržišnim cijenama i ključnim makroekonomskim indikatorima. Banka od samog početka kontinuirano prati i analizira razvoj situacije i njen uticaj na poslovne operacije i sposobnost Banke da kontinuirano posluje. Banka je posebno analizirala uticaj konflikta na izloženosti koje banka ima prema ovim zemljama i klijentima čije je poslovanje blisko povezano sa ovim tržištima. Sem toga, Banka je analizirala uticaj koji konflikt može imati na kvalitet kreditnog portfolija Banke

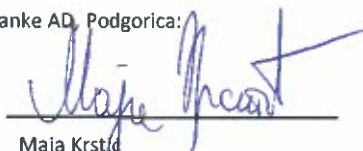
Uzimajući u obzir postojeće informacije vezane za trenutna dešavanja, Banke je ocijenila da ne postoji značajan uticaj ovog konflikta na finansijske izvještaje za tekuću godinu i njenu sposobnost da nastavi da kontinuirano posluje u doglednoj budućnosti.

Podgorica, 20. april 2022. godine

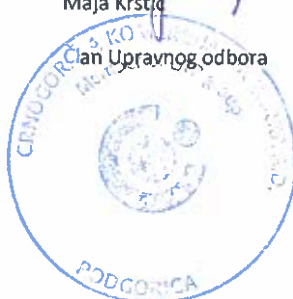
Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Ratka Glumac

Rukovodilac Odjeljenja za
izvještavanje

Konsolidovani godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju
Crnogorske komercijalne banke a.d Podgorica
za 2021. godinu

UVOD.....	3
I. Opis poslovnih aktivnosti.....	4
II. Organizaciona struktura	6
III. Informacije o radu odbora direktora i menadžment komiteta.....	7
III.1. Makroekonomski pokazatelji	9
III.2. Poslovne aktivnosti Grupe	12
III.3. Poslovi sa stanovništvom	14
III.4. Poslovi sa pravnim licima.....	15
III.5. Poslovi sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta.....	15
III.6. Grafički prikaz kreditnog i depozitnog portfolija Banke.....	16
IV. Analiza finansijskog položaja i rezultata banke	17
IV.1. Analiza kapitala	19
IV.1.1 Sopstvena sredstva.....	20
IV.2. Ulaganja u akcije pravnih lica	21
V. Upravljanje rizicima.....	22
V.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki	22
V.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane.....	25
V.3. Tržišni rizik.....	25
V.4. Rizik likvidnosti	25
V.5. Operativni rizik	26
V.6. Reputacioni rizik.....	28
VI. Obrazovanje zaposlenih.....	28
VII. Planirane aktivnosti	29
VIII. Pitanje životne sredine i društvene odgovornosti	30
IX. Pravila korporativnog upravljanja i sistem unutrašnje kontrole.....	30

UVOD

Crnogorska komercijalna Banka ad, Podgorica (u daljem tekstu „Banka“) sastavlja pojedinačne finansijske izvještaje (u daljem tekstu „finansijski izvještaji“) u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG“, br. 52/16) i odlukama Centralne banke Crne Gore, koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Banka je matično pravno lice u Grupi koju pored Banke čini i zavisno privredno društvo OTP Debt Collection DOO, Podgorica (u daljem tekstu: „Grupa“ i „ODC“ respektivno). ODC je u sastavu Grupe počev od 17. decembra 2018. godine, kao i zavisno pravno lice South Invest Montenegro doo, Podgorica (ovo zavisno pravno lice je likvidirano u toku 2019. godine). Do dana pripajanja Banci, tj. u periodu od 31.jula 2019. godine do 11. decembra 2020. godine, Podgorička banka AD, Podgorica (u daljem tekstu: „PGB“) je takođe bila zavisno lice Banke i dio Grupe.

Finansijski izvještaji pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12, 18/13 i 24/18).

Prilikom sastavljanja ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja Grupa je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke i formatu prezentacije pojedinačnih finansijskih izvještaja razlikuju od zahtjeva Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS“) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja („MSFI“) primjenljivih na dan 31. decembar 2021. godine. Dodatno, primjena MSFI 16 – Lizing je odložena za 01. januar 2020 godine, u skladu sa dopisom Centralne Banke Crne Gore broj 03-105-1/2019 od 09. januara 2019. godine. Ovim standardom se uvodi novi računovodstveni tretman ugovora o zakupu koji je u primjeni od 01. januara 2020. godine (Napomena 3.3).

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevodi su objavljeni za dio MRS koji su u primjeni od 1. januara 2009. godine, odnosno dio MSFI u primjeni od 1. januara 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine nisu prevedeni niti objavljeni. Izuzetno od navedenog, u skladu sa regulativom CBCG, primjena MSFI 9 Finansijski instrumenti je obavezna za banke od 01. januara 2018. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju konsolidovanih finansijskih izvještaja Grupe, priloženi konsolidovani finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski izvještaji sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Na osnovu Zakona o računovodstvu privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI.

Osnovne informacije o zavisnim pravnim licima matičnog društva navede su u tabeli koja slijedi:

Naziv zavisnog pravnog lica	Osnovna aktivnost	Datum sticanja	% učešća u kapitalu	
			2021.	2020.
OTP Debt Collection DOO, Podgorica	Ostale finansijske usluge	17. decembar 2018. godine	100%	100%
Podgorička banka AD, Podgorica	Ostalo monetarno posredovanje	22. jul 2019. godine	n/a	n/a

Za pripremu ovog izvještaja, korišćeni su pregledi i informacije za sve stavke finansijskog izvještaja tekućeg perioda sa pregledom i informacijama prethodnog perioda. Informacije su sačinjena na osnovu istih načela i za jednak vremenski period.

Uporedni podaci u ovim finansijskim izvještajima predstavljaju podatke iz konsolidovanih finansijskih izvještaja Banke za 2020. godinu. Kako je objelodanjeno u Napomeni 1, Podgorička banka AD, Podgorica, je pripojena matičnom pravnom licu, CKB, na dan 11. decembar 2020. godine, tako da i podaci za tekuću godinu i komparativni podaci uključuju podatke iz Podgoričke banke.

I. OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI

Banka je od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. februara 2002. godine, dobila odobrenje za rad.

Takođe je od Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

ODC je registrovano kod Centralnog registra privrednog suda u Podgorici, rješenjem broj 5-0582519/001, od 25. juna 2010. godine. Društvo je registrovano za poslove ostalih nepomenutih finansijskih usluga. Registrovano sjedište Društva je u Podgorici, ulica Studentska bb, City kvart, zgrada Bemax, III sprat. Matični broj Društva je 02795043.

Na osnovu odluke Odbora Direktora i ugovora o prenosu udjela u OTP Debt Collection, doo Podgorica, Banka je postala vlasnik 100% kapitala u OTP Debt Collection, doo Podgorica za naknadu od EUR 335 hiljada. Banka je kao vlasnik OTP Debt Collection, doo Podgorica zvanično registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata dana 17. decembra 2018. godine.

Na dan 30. marta 2015. godine ODC je osnovalo entitet pod nazivom South Invest Montenegro DOO, Podgorica, kao 100% vlasnik. Osnivački kapital South Invest Montenegro DOO, Podgorica iznosi EUR 5 hiljada. Osnovna djelatnost South Invest Montenegro DOO, Podgorica jesu konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem. Matični broj South Invest Montenegro DOO, Podgorica je 03041824. Dana 18.06.2019. skracenim postupkom dobrovoljne likvidacije Društvo je izbrisano iz Centralnog registra privrednih subjekata. U toku svog postojanja South Invest Montenegro DOO, Podgorica, nije ostvarivalo prihode od svoje osnovne djelatnosti.

Banka je 16. jula 2019. godine postala vlasnik 90,56% akcionarskog kapitala Societe Generale Montenegro AD Podgorica, crnogorske podružnice Societe Generale Group. Kupovinom preostalih 9.44% akcija, Banka 20. decembra 2019 godine, postaje 100% vlasnik Podgoričke banke AD, Podgorica.

Postupak pripajanja Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group (u daljem tekstu „Podgorička banka“) Crnogorskoj komercijalnoj banci AD Podgorica okončan je dana 11. decembra 2020.godine, registraciom pripajanja Podgoričke banke CKB Banci u Centralnom registru privrednih subjekata (Rješenje br. 4-0001633-070 od 11.12.2020.godine).

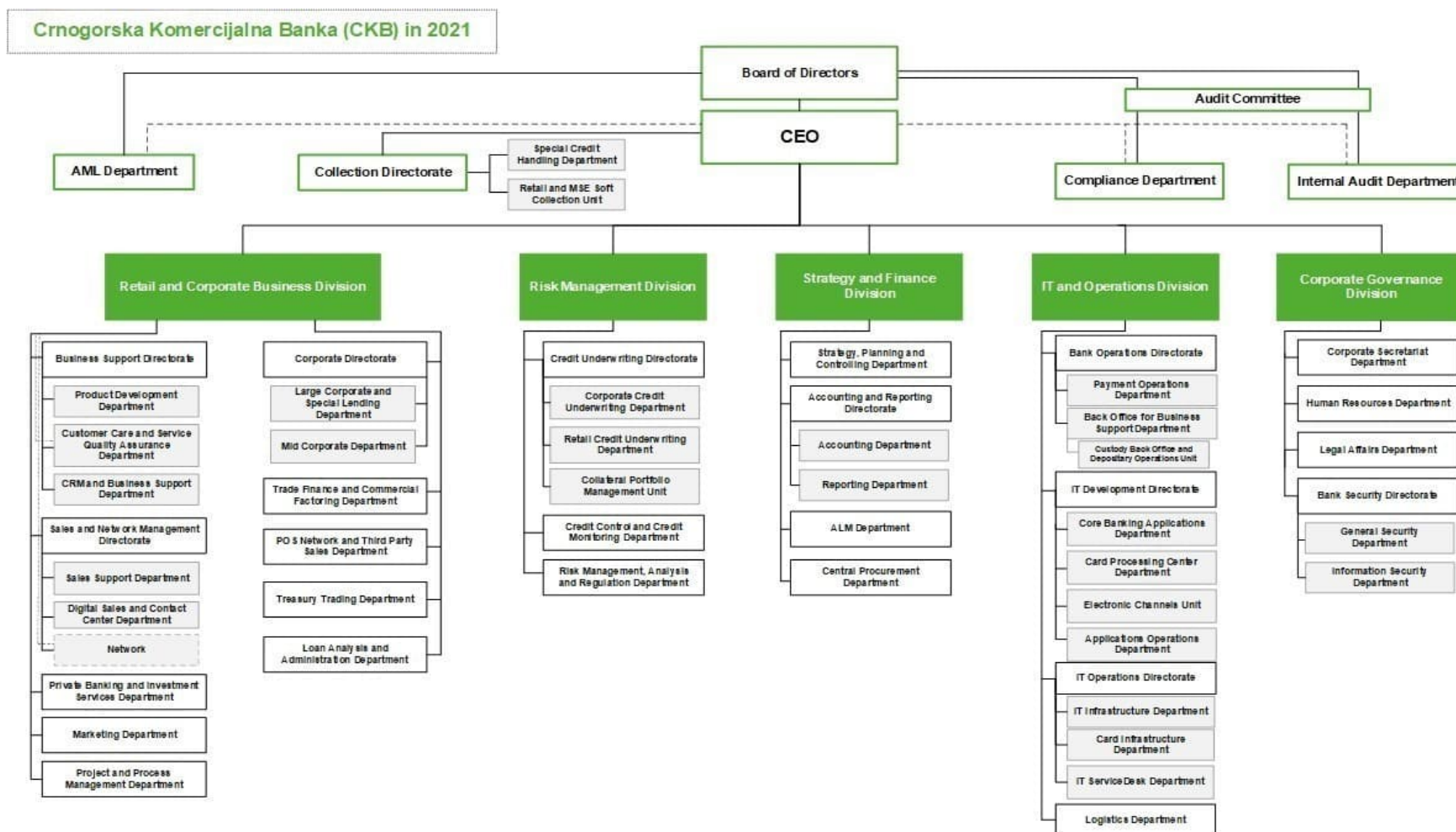
Sjedište Grupe je u ulici Bulevar revolucije br.17, Podgorica.

Poslovne aktivnosti Grupa sprovodi na teritoriji cijele Crne Gore, sa rasprostranjenom mrežom poslovnih jedinica. Na dan 31. decembar 2021. godine Grupu čine centrala u Podgorici, 18 filijala i 15 ekspozitura i 1 šalter na teritoriji Crne Gore, kao i kancelarija ODC-a (31. decembra 2020. godine: Grupu čine centrala u Podgorici, 18 filijala, 15 ekspozitura i 1 šalter na teritoriji Crne Gore, kao i kancelarija ODC-a).

Na dan 31. decembar 2021. godine Grupa ima 571 zaposlenih radnika (31. decembra 2020. godine: 554 zaposlena).

U toku 2021. godine, Grupa nije vršila otkup sopstvenih akcija.

II. ORGANIZACIONA STRUKTURA

III. Informacije o radu odbora direktora i menadžment komiteta

Članovi Odbora direktora Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Dr. Németh Miklós	Predsjednik
Nyitrai Győző József	Član
Kovács Pál József	Član
Krizsanovich Péter	Član
Olchvary Balazs	Član
Tamás Kamarási	Član
Balasz Letay	Član

Članovi Odbora za reviziju Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
G-din Peter Krizsanovich	Predsjednik
G-din Attila Kozsik	Član
G-din Tamas Bali	Član

Izvršni direktori Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Ključno područje</u>
G-din Tamás Kamarási	Glavni izvršni direktor
G-din Viktor Vorobej	Izvršni direktor za Sektor upravljanja rizicima
G-đa Branislava Maja Vukčević	Izvršni direktor za Sektor korporativnog upravljanja
G-din Ivan Vučinić	Izvršni direktor za Sektor IT-a i operacija
G-đa Sandra Kordić	Izvršni direktor za Sektor poslovanja sa fizičkim i pravnim licima
G-đa Maja Krstić	Izvršni direktor za Sektor strategije i finansije

Na dan 31. decembar 2021. godine, rukovodilac Odjeljenja za praćenje usaglašenosti je Dora Todorović.

Na dan 31. decembar 2021. godine, Glavni interni revizor je Alenka Mugoša.

Odbor direktora određuje vrijednosti Banke, pojačavajući važnost i uspostavljajući nadzorne odgovornosti za upravljanje rizikom kompanije. Kultura Banke se odnosi na etičke vrijednosti, željeno ponašanje i razumijevanje rizika u Banci. Odbor direktora posebnu pažnju posvećuje unaprjeđenju sistema unutrašnje kontrole koji se odnosi na:

- Unaprjeđenje korporativnog upravljanja,
- Transparentan tok informacija i komunikacije u Banci,
- Jačanje integriteta i etičkih vrijednosti kod svih zaposlenih,
- Jačanje kadrovskog potencijala,
- Unaprjeđenja u upravljanju rizikom, sa posebnim naglaskom na upravljanje rizikom zemlje, tržišnim rizikom, uspostavljanje procedure za kreiranje crne liste,
- Unaprjeđenje postojećih proizvoda i usluga,
- Poboljšanje računovodstva i izvještavanja i implementaciju MRS i IFRS,
- Unaprjeđenje regulatornog okvira za internu reviziju,
- Unaprjeđenje bezbjednosti informacionog sistema Banke.

Tokom 2021. godine, Odbor direktora je održao 29 redovnih i pisanih sjednica na kojima su članovi razmatrali sva važna pitanja i donijeli relevantne odluke. Odboru direktora se na mjesečnom nivou dostavljaju Izvještaji o poslovanju Banke – Sistem izvještavanja menadžmenta (MIS), koji predstavlja ključne parametre poslovanja Banke. Odbor direktora je pratio isplate u svakom od poslovnih segmenata i na taj način pažljivo nadgledao aktivnosti Banke i savjetovao o daljim koracima.

Odbor direktora je pružao kontinuiranu podršku menadžmentu banke u organizovanju poslovanja prema važećim propisima. Stoga bi se moglo zaključiti da su članovi Odbora direktora aktivno učestvovali u radu Banke, pažljivo prateći i doprinoseći njenom uspješnom poslovanju.

Tokom 2021. godine, Grupa je revidirala i ažurirala značajan broj internih politika i procedura, radila kako na poboljšanju efikasnosti, tako i na modernizaciji procesa. U nekim organizacionim jedinicama su po potrebi usvajani novi interni propisi.

U skladu sa regulatornim zahtjevima, u segmentu poslovanja sa pravnim licima i stanovništvom, u Banci je vršena redovna revizija propisa vezano za te segmente i uspostavljeni su procesi u cilju obezbjeđivanja adekvatnosti usvojenih administrativnih kontrola (politike, procedure, smjernice, limiti, itd.) i izvršeno njihovo usklađivanje sa regulatornim zahtjevima.

U segmentu rizika usvojeni su: Pravilnik o radu Kreditnog i limit komiteta, Operativni limiti kreditnog rizika fizičkih lica za 2022. godinu, Operativni limiti i principi kreditiranja pravnih lica za 2022. godinu, Operativnih limita i principa kreditiranja mikro i malih preduzeća za 2022. godinu i Politiku o eksternalizaciji.

U oblasti Direkcije za naplatu usvojen je Pravilnik o identifikaciji i kvalifikaciji iznosa za djelimični otpis, Pravilnik o upravljanju nenaplativim potraživanjima i Opšti pravilnik Komiteta za rukovanje lošim plasmanima.

U Sektoru za praćenje usklađenosti poslovanja Banke usvojeni su Etički kodeks i Pravilnik o prijavi neetičkog ponašanja.

Izvršen je dio revizije propisa u Sektoru za bezbjednost.

U pravnom segmentu Banka je ažurirala Pravilnik o pripremi i usvajanju internih propisa, Pravilnik o potpisivanju kao i Statut.

U oblasti Interne revizije usvojena je godišnji plan rada za 2022. godinu, rezime izvještaja o eksternoj reviziji, izvještaje o vanrednim događajima.

U segmentu sprečavanja pranja novca su usvojeni su: Pravilnik o analizi rizika sa aspekta sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, Procedura o sredstvima za sprječavanja pranja novca i finansiranje terorizma, Pravilnik za primjenu međunarodnih restriktivnih mjera i nadzor nad primjenom tih mjera u Crnogorskoj komercijalnoj banci a.d. Podgorica, Pravilnik Upoznaj svog klijenta, Pravilnika o radu ovlašćenog lica za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Pravilnika o pokazateljima za prepoznavanje sumnjivih kupaca i transakcija.

U oblasti Korporativnog odjeljenja Banka je ažurira Poslovnik o radu Skupštine akcionara, Pravilnik o pravilima ponašanja poslodavca i zaposlenog o prevenciji i zaštiti zlostavljanja na radu kao i Poslovnik o radu Menadžment komiteta.

U segmentu ljudskih resursa, usvojen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Pravilnik o mjeranju učinka i sistema ocjenjivanja u podružnicama koje su članice otp bankarske grupe i Politika primanja OTP banke Plc i bankarske grupe koja se implementira u preduzeću bankarske grupe

U skladu sa svojim zakonskim ovlaštenjima, Odbor direktora je donio niz značajnih odluka iz svoje nadležnosti i predložio Skupštini akcionara usvajanje nekoliko odluka iz nadležnosti Skupštine akcionara. Održana je jedna vanredna skupština u trećem kvartalu 2021. godine.

U skladu sa regulatornim zahtjevima, u segmentu poslovanja sa pravnim licima i stanovništvom, u Banci je vršena redovna revizija propisa vezano za te segmente i uspostavljeni su procesi u cilju obezbjeđivanja adekvatnosti usvojenih administrativnih kontrola (politike, procedure, smjernice, limiti, itd.) i izvršeno njihovo usklađivanje sa regulatornim zahtjevima.

Poslovanje Grupe je u svim svojim segmentima bilo u skladu sa zakonima i drugim propisima, dobrom praksom korporativnog upravljanja, poslovnom strategijom, poslovnom politikom i ključnim internim dokumentima. Grupa će nastaviti da radi na poboljšanju procedura i procesa kako bi ispunila očekivanja klijenata i održala dobru reputaciju na tržištu u pogledu fleksibilnosti i efikasnosti.

Menadžment komitet (u daljem tekstu "Komitet") je stalno upravno tijelo oformljeno od strane Odbora direktora, koje donosi samostalno odluke i priprema odluke vezane za svoje aktivnosti u skladu sa Pravilnikom o organizaciji i poslovanju Banke i drugim relevantnim propisima u skladu sa dodijeljenom nadležnošću. Komitet je ovlašten za rješavanje pitanja iz svoje nadležnosti koja se odnose na ulaganja i troškove koji ne spadaju u nadležnost bilo kog drugog tijela ili menadžera.

Komitet je u 2021. godini razmotrio i donio 602 odluke, bilo na redovnoj ili pisanoj sjednici, a sve u skladu sa zakonskom regulativom.

S obzirom na opseg i složenost poslovanja, Grupa je razvila i kontinuirano radi na održavanju i poboljšanju efektivnog sistema za upravljanje rizicima koji je u stanju da odgovori na potrebe promjenljivog poslovnog okruženja. U tu svrhu Banka stalno upravlja svim relevantnim rizicima u skladu sa Zakonom i propisima CBCG, uzimajući u obzir standarde upravljanja rizicima na nivou OTP grupe.

III.1. Makroekonomski pokazatelji

Oporavak ekonomske aktivnosti u 2021. godini je bio intenzivan i dinamičan, naročito od početka ljetnjih mjeseci, kada je ostvaren značajan privredni rast. Turistička sezona je prevazišla sva očekivanja, pa će prema dostupnim podacima i informacijama, prihodi u turizmu u cijeloj 2021. godini dostići zacrtani cilj od oko 70% nivoa iz rekordne 2019. godine. Prema procjenama, neke komponente bruto domaćeg proizvoda, poput privatne potrošnje i izvoza roba, će već u 2021. dostići i prevazići, u nominalnim iznosima, svoje pretpandemijske nivoe. Rast u 2021. godini je dominantno vođen snažnim oporavkom turističkog sektora, ali i povezanih djelatnosti (trgovina, saobraćaj, druge uslužne djelatnosti), čija je aktivnost uslovlila dinamičnu potrošnju domaćinstava u zemlji. Bruto investicije su usljed veće opreznosti u prvoj polovini 2021, stagnirale i ostvarile pad, ali se u nastavku godine očekuje njihov oporavak.

Rezultati preliminarnog obračuna kvartalnog bruto domaćeg proizvoda pokazuju da je bruto domaći proizvod Crne Gore u III kvartalu 2021. godine iznosio 1.523,887 miliona eura. Stopa realnog rasta BDP-a u III kvartalu 2021. godine iznosila je 25,8%.

Makroekonomska stabilnost u 2021. značajno je očuvana adekvatnim mjerama u domenu ekonomske, finansijske i zdravstvene politike. Ublažen je uticaj krize izazvane Covidom-19, realizovana je u velikoj mjeri uspješna turistička sezona i kao rezultat toga, ostvaren je značajan suficit u budžetu tokom ljetnjih mjeseci 2021. Ovim su značajno ublaženi fiskalni rizici u tekućoj godini, očuvana je finansijska stabilnost i podržani su veći izgledi za brži ekonomski rast. Na bazi povoljnih kretanja i ostvarenih rezultata, za 2021. godinu je projektovan realni ekonomski rast od 13,4%.

Crna Gora: Makroekonomske projekcije, 2021-2024 – Osnovni scenario					
	2020	2021	2022	2023	2024
Nominalni BDP u mil. €	4.185,6	4.881,3	5.306,4	5.669,0	6.008,5
Nominalni rast	-15,5	16,6	8,7	6,8	6,0
Realni rast	-15,3	13,4	6,4	5,1	4,5
Inflacija (prosjeak)	-0,3	2,1	2,3	1,8	1,5
Deficit tekućeg računa	-26,1	-13,1	-10,5	-10,2	-10,0
Rast zaposlenosti	-10,0	4,8	3,5	3,4	3,0
Stopa nezaposlenosti	17,9	16,7	15,8	14,6	13,6
Neto SDI % BDP	11,2	8,4	9,4	10,6	10,0

Izvor: Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2022-2024

Industrijska proizvodnja je u prvih deset mjeseci 2021. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila rast od 5%. Rast proizvodnje je ostvaren u sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom (13,3%) i prerađivačka industrija (5,5%), dok je u sektoru vađenje ruda i kamena zabilježen pad (-23,2%).

U prerađivačkoj industriji, u ovom periodu, devet oblasti bilježi rast proizvodnje. Najveći rast zabilježen je u oblasti proizvodnja proizvoda od gume i plastike (90,2%), dok je najmanji rast zabilježen u oblasti proizvodnja papira i proizvoda od papira (4,2%). Najveći pad ostvaren je u oblasti proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i preparata (-52,5%), a najmanji u oblasti proizvodnja proizvoda od ostalih nemetalnih minerala (-2,5%).

U šumarstvu je u prvih deset mjeseci 2021. godine, proizvedeno ukupno 117.368 m³ šumskih sortimenata, što je za 51,8% niže nego u istom periodu 2020. godine.

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u prvih deset mjeseci 2021. godine iznosio je 677.635 što je za 167,9% više u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupno je ostvareno 2,8 miliona noćenja, što je za 214,9% više nego u istom periodu 2020. godine.

U oktobru 2021. godine, prema evidenciji MONSTAT-a, bilo je zaposleno 202.981 lica, što je za 2,2% više u odnosu na prethodni mjesec i za 22,3% u odnosu na oktobar 2020. godine. Broj nezaposlenih lica u oktobru 2021. godine u odnosu na prethodni mjesec veći je za 2,4%, a u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 23,3%. Prosječne bruto plate su u oktobru 2021. godine u odnosu na prethodni mjesec povećane za 0,3%, a neto plate za 0,2%. Prosječna realna zarada bez poreza i doprinosa je u oktobru 2021. godine zabilježila pad od 0,5% u odnosu na prethodni mjesec.

Potrošačke cijene su u oktobru 2021. godine, u odnosu na prethodni mjesec, zabilježile rast od 0,7%. Najveći rast cijena zabilježen je u kategoriji odjeća i obuća (8,3%), najviše zbog rasta cijena obuće (13,5%), i u kategoriji prevoz (2,2%), kao rezultat povećanja cijena goriva i maziva za motorna vozila od 4,8%. Pad je zabilježen u kategorijama hoteli i restorani (-4,5%), hrana i bezalkoholna pića (-0,2%) i obrazovanje (-0,1%), dok su cijene ostale nepromijenjene u kategorijama alkoholna pića i duvan, komunikacije i rekreacija i kultura.

Godišnja inflacija u oktobru 2021. godine, mjerena potrošačkim cijenama iznosila je (3,8%), dok je inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena iznosila (3,9%).

Cijene proizvođača industrijskih proizvoda su u oktobru 2021. godine zabilježile rast od 1,7% u odnosu na prethodni mjesec, zbog rasta cijena u sektorima vađenje ruda i kamena (5,7%) i prerađivačka industrija (1,3%), dok u sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom nije bilo promjena cijena u odnosu na septembar 2021. godine. Cijene proizvođača industrijskih proizvoda su u oktobru 2021. godine ostvarile rast od 1,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, zbog rasta cijena u sektoru prerađivačka industrija (4,5%). Sektor vađenje ruda i kamena je zabilježio pad (-3,8%), dok u sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom nije bilo promjena cijena u odnosu na oktobar 2020. godine.

Prema preliminarnim podacima u periodu januar - oktobar 2021. godine, neto priliv stranih direktnih investicija iznosio je 398,3 miliona eura, što je za 8,2% više u odnosu na isti period 2020. godine. Ukupan priliv stranih direktnih investicija iznosio je 677,9 miliona eura (rast od 25,2%), što je rezultat rasta vlasničkih ulaganja. U formi vlasničkih ulaganja ostvaren je priliv od 351,6 miliona eura, što čini 51,9% ukupno ostvarenog priliva. Ukupan odliv SDI u periodu januar - oktobar 2021. godine iznosio je 279,6 miliona eura, što je za 61,2% više nego u istom periodu prethodne godine. Odliv po osnovu ulaganja rezidenata u inostranstvo iznosio je 86,1 milion eura, dok su povlačenja sredstava nerezidenata investiranih u našu zemlju iznosila 193,5 miliona eura.

Izvorni prihodi budžeta Crne Gore i državnih fondova u oktobru 2021. godine, prema procjeni Ministarstva finansija i socijalnog staranja, iznosili su 160 miliona eura ili 3,3% procijenjenog BDP-a, i bili su manji za 2,9% u poređenju sa planiranim, dok su u odnosu na oktobar 2020. godine veći za 16,5% (usljed ublažavanja epidemioloških mjera, koje su ograničavale ekonomsku aktivnost). U strukturi izvornih prihoda, u oktobru, najveće učešće, 65,3%, ostvarili su prihodi od poreza, zatim doprinosi 27,9%, naknade 2,8%, donacije 1,9%, ostali prihodi 1%, takse 0,6% i primici od otplate kredita i sredstva prenesena iz prethodne godine 0,5%.

Konsolidovani rashodi budžeta (ukupni izdaci umanjeni za otplatu dugova), u oktobru 2021. godine, iznosili su 157,2 miliona eura ili 3,2% BDP-a, što je manje za 16,6% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a za 8,9% u poređenju sa planom. Najveće izvršenje rashoda zabilježeno je kod pozicije rashoda za bruto zarade (44,3 miliona eura) i penzije (35,8 miliona eura). U oktobru kapitalni izdaci iznosili su 20,5 miliona eura.

Budžet Crne Gore, u oktobru 2021. godine, ostvario je gotovinski suficit od 2,8 miliona eura ili 0,1% BDP-a.

Bankarski sistem u Crnoj Gori je i u 2021. godini stabilan, visoko likvidan i dobro kapitalizovan. Sve ključne bilansne pozicije na godišnjem nivou ostvaruju rast, i to: aktiva 12,36%, krediti 8,98%, depoziti 20,88% i kapital 1,57%. Na kraju trećeg kvartala 2021. godine krediti, depoziti, kapital i novčana sredstva dostižu istorijski maksimum, dok koeficijent nekvalitetnih kredita (NPL) iznosi 5,62%.

Bilansna suma banaka na kraju oktobra 2021. godine iznosila je 5.197 miliona eura i bilježi blagi rast od 0,8% u odnosu na prethodni mjesec, dok u odnosu na oktobar 2020. godine bilježi rast od 13,1%. U strukturi aktive banaka, u oktobru 2021. godine dominantno učešće od 67,8% ostvarili su ukupni krediti, nakon kojih slijede novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka sa 20,4%, hartije od vrijednosti sa 11,5%, dok se 0,3% odnosilo na preostale stavke aktive. U strukturi pasive, dominantno učešće od 77,4% ostvarili su depoziti, nakon kojih slijedi kapital sa 12,2%, pozajmice sa 7,1%, dok se na ostale stavke odnosilo 3,3% ukupne pasive.

Ukupan kapital banaka na kraju oktobra 2021. godine iznosio je 619,2 miliona eura i bilježi pad od 1,5% na mjesečnom, odnosno blagi pad od 0,2% na godišnjem nivou.

Ukupno odobreni krediti banaka na kraju oktobra 2021. godine iznosili su 3.440,8 miliona eura i bilježe pad od 1,6% na mjesečnom nivou, dok u odnosu na oktobar 2020. godine bilježe rast od 7,3%. Koeficijent krediti/depoziti iznosio je 0,85 na kraju oktobra 2021. godine i manji je u odnosu na prethodni mjesec kada je bio 0,88, i smanjen je u odnosu na oktobar prošle godine, kada je iznosio 0,97. Po osnovu kredita, banke su na kraju oktobra 2021. godine najviše (74,4%) potraživale od nefinansijskog sektora i stanovništva.

Depoziti u bankama u oktobru 2021. godine iznosili su 4.061 miliona eura, i zabilježili su rast od 1,7% na mjesečnom nivou, dok su na godišnjem nivou bili veći za 22,9%. U ročnoj strukturi ukupnih depozita na kraju oktobra najveće učešće od 75,1% imali su depoziti po viđenju, dok su oročeni depoziti činili 22,3% ukupnih depozita. Preostalih 2,6% odnosilo se na sredstva na escrow računu. U strukturi ukupnih oročenih depozita najveće učešće imali su depoziti ročnosti od tri mjeseca do jedne godine (44,5%) i od jedne do tri godine (34,4%).

Depoziti stanovništva na kraju oktobra 2021. godine iznosili su 1.358,2 miliona eura i bilježe rast od 0,5% u odnosu na prethodni mjesec, dok na godišnjem nivou bilježe rast od 10,8%. U ročnoj strukturi depozita stanovništva, na kraju oktobra depoziti po viđenju su činili 66,37%, oročeni depoziti činili su 33,59%, dok se neznatan dio od 0,04% odnosilo na sredstva na escrow računu.

Likvidna aktiva banaka u oktobru 2021. godine iznosila je 1.411,1 milion eura i bila je za 6,2 miliona eura ili 0,4% niža nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 439 miliona eura ili 45,2% viša u odnosu na oktobar 2020. godine. U oktobru 2021. godine koeficijenti likvidnosti za bankarski sistem u cjelini, na dnevnom i dekadnom nivou, bili su iznad propisanih minimuma.

Na kraju oktobra 2021. godine ukupno izdvojena obavezna rezerva banaka kod Centralne banke iznosila je 213,5 miliona eura i bilježi rast od 3,9 miliona eura ili 1,9% na mjesečnom nivou, dok u odnosu na oktobar 2020. godine bilježi rast u iznosu od 35,4 miliona eura ili 19,9%. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 61%, dok je na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 39%. Efektivna stopa obavezne rezerve, mjerena odnosom izdvojene obavezne rezerve i ukupnih depozita, iznosila je 5,26% na kraju oktobra ove godine i blago je porasla u odnosu na prethodni mjesec kada je iznosila 5,25%, a manja je u odnosu na oktobar 2020. godine kada je iznosila 5,39%.

Prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa banaka na ukupno odobrene kredite u oktobru 2021. godine iznosila je 5,21%, i nepromijenjena je u odnosu na septembar iste godine, dok je na godišnjem nivou smanjena za 0,14 p.p. Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa iznosila 5,71% u oktobru 2021. godine, i smanjena je za 0,01 p.p. u odnosu na septembar iste godine, odnosno za 0,16 p.p. u odnosu na oktobar 2020. godine.

Prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa banaka na novoodobrene kredite u oktobru 2021. godine iznosila je 4,53% i u odnosu na septembar 2021. zabilježila pad od 0,69 p.p. U odnosu na oktobar 2020. godine ova kamatna stopa je ostvarila pad od 1,03 p.p. Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa iznosila je 5,00% u oktobru 2021. godine, i smanjena je za 0,90 p.p. u odnosu na prethodni mjesec. Na godišnjem nivou, efektivna kamatna stopa zabilježila je pad od 1,09 p.p.

Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,34% u oktobru 2021. godine, i bila je za 0,01 p.p. niža u odnosu na septembar iste godine, dok je u odnosu na oktobar prošle godine bila niža za 0,06 p.p.

Vrijednost realizovanog platnog prometa u RTGS sistemu i DNS sistemu iznosila je 1.284,9 miliona eura u oktobru 2021. godine što je za 5,1% niže nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 5,7% više nego u istom mjesecu prethodne godine. U strukturi ukupno realizovanog platnog prometa 94,1% odnosilo se na vrijednost platnog prometa realizovanog u RTGS sistemu. Posmatrano prema učešću realizovanih naloga, dominantno učešće od 63,7% ostvarili su nalozi u DNS sistemu sa 620,297 realizovanih naloga.

III.2. Poslovne aktivnosti Grupe

Razvojem novih proizvoda, poboljšanjem postojećih i aktivnom podrškom u svim segmentima poslovanja, Banka je nastojala da zadrži vodeću poziciju u bankarskom sektoru Crne Gore. U isto vrijeme, Banka se fokusirala na poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolija sa ciljem minimiziranja troškova rizika, unaprjeđenje IT sistema koji bi podržao planirane poslovne aktivnosti kao i usaglašavanje sa međunarodnim standardima poslovanja.

Povjerenjem, posvećenim pristupom, zasnovanim prvenstveno na kvalitetu proizvoda i usluga, Banka se trudila da bude pouzdan i dugoročan partner svojim klijentima. Uspješan odgovor Banke na potrebe klijenata i tržišta rezultat je širokog spektra ne samo kreditnih i depozitnih, već i ostalih proizvoda i usluga iz domena savremenih elektronskih kanala platnog prometa, custody poslova, privatnog bankarstva i drugo.

Prema izboru prestižnog finansijskog magazina "The Banker", CKB je najbolja banka u Crnoj Gori za 2021. godinu. Pomenuti finansijski magazin proglasio je OTP banku za banku godine u Mađarskoj, dok je OTP grupa nagrađena u regionalnoj kategoriji srednje i istočne Evrope.

Ovo je četvrto internacionalno priznanje za CKB u 2021. godini. Pored nagrade „The Banker“-a, CKB je dobila nagrade „Global Finance“-a za Najbolju banku i Najbolji servis privatnog bankarstva u 2021. godini, dok je drugi put zaredom, prestižni finansijski magazin "Euromoney" dodijelio priznanje CKB-u za najbolju banku u Crnoj Gori.

Takođe, Banka je nastavila sa unaprjeđenjem radnog okruženja u cilju povećanja nivoa motivacije zaposlenih.

Strateški cilj Banke je da se razvija kao univerzalna banka, tj. banka koja pruža proizvode i usluge stanovništvu i pravnim licima.

Aktivnosti ODC-a su se sastojale u naplati postojećih potraživanja.

Uticaj krize izazvane pandemijom COVID-19 na poslovanje Grupe

Uslijed krize izazvane virusom- Covid-19, Grupa je prilagodila svoje poslovanje djelujući u nekoliko osnovnih pravaca:

- a. Poštovanje mjera propisanih od strane nadležnog tijela za suzbijanja pandemije COVID-19
- b. Provođenja mjera regulatora (CBCG), propisanih u cilju smanjivanja negativnih uticaja (Moratorijum na kredite)
- c. Zaštite zaposlenih i obezbjeđivanje kontinuiteta rada
- d. Proaktivnog mjerenja i djelovanja u cilju sprečavanja negativnog uticaja krize na poslovanje banke
- e. Politika restrukturiranja kredita fizičkih lica u uslovima COVID-19 krize

- a. Poštovanje mjera propisanih od strane nadležnog tijela za suzbijanja pandemije COVID-19

Nakon objavljivanja mjera od strane nadležnog tijela za suzbijanja pandemije COVID-19 odnosno njihovog ažuriranja, Grupa je promptno reagovala i precizno spovodila sve propisane mjere koje su se uglavnom odnosile na nabavku i obavezno nošenje zaštitnih maski u svim prostorijama Grupe, obaveznog držanja distance kako zaposlenih tako i klijenata, obezbjeđivanje sredstava za dezinfekciju itd.

- b. Sprovođenja mjera propisanih u cilju ublažavanja negativnog uticaja krize izazvane virusom Covid-19 (Moratorijum na kredite)

U cilju ublažavanja negativnog uticaja krize izazvane virusom Covid-19, Vlada Crne Gore je donijela odluku o sprovođenju moratorijuma na kredite, koja je modifikovana u nekoliko navrata.

Banka je ažurno implementirala sve propisane programe i ponudila mogućnost moratorijuma na kredite klijentima banke, u skladu sa pravilima propisanim od strane regulatora.

- c. Zaštite zaposlenih i obezbjeđivanje kontinuiteta rada

Pored poštovanja mjera propisanih od strane nadležnog tijela za suzbijanja pandemije COVID-19, Banka je donijela niz dodatnih mjera u cilju zaštite zaposlenih i obezbjeđenje kontinuiteta poslovanja.

U skladu sa navedenim, Grupa je u prethodnom periodu sprovodila „Home office“, koncept rada od kuće, za preko 70% zaposlenih u Centrali, kojima su obezbijedene posebne radne stanice i mogućnost udaljenog pristupa svim potrebnim podacima i aplikacijama.

Dodatno, gotovo svi sastanci, koje je bilo neophodno održavati da bi se obezbijedio kontinuitet poslovanja Banke, odvijali su se putem internet video-komunikacionih platformi.

Istovremeno, svi treninzi i edukacije u navedenom periodu organizovani su putem on-line platformi. Takođe, u saradnji sa privatnom laboratorijom, Grupa je za sve zaposlene obezbijedila mogućnost besplatnog testiranja na Covid-19. Posebna pažnja bila je posvećena blagovremenom i kontinuiranom informisanju zaposlenih i davanju smjernicama u vezi sa Covid-om.

Zbog poboljšanja epidemiološke situacije u prethodnom periodu, u junu 2021. godine, zaposleni su u najvećem broju ponovo počeli sa radom iz kancelarije.

- d. Proaktivnog mjerenja i djelovanja u cilju sprečavanja negativnog uticaja krize na poslovanje Grupe

Krizom izazvanom virusom Covid-19, pogođeni su gotovo svi sektori, u prvom redu turizam i saobraćaj, ali posredno i trgovina, ugostiteljstvo, poljoprivreda i, naravno, bankarski sektor koji kroz poslovne relacije sa svojim klijentima inkorporira pomenute, kao i druge privredne grane, kako kroz svoje aktivne, tako i kroz svoje depozitne poslove. Negativan uticaj na poslovanje banke ogleda se kroz smanjenje prihoda uslijed smanjenja privrednih aktivnosti, kao i smanjenjem prihoda koji je rezultat primjene određenih mjera koje je banka implementirala, zatim smanjenja kreditne sposobnosti klijenata kao i niz drugih efekata koji su posredno ili neposredno uticali na poslovanje banke.

Kako bi minimizirala uticaj krize izazvane pandemijom Covid 19 na svoje poslovanje, Banka je revidirala svoje procedure vezane za kreditiranje stanovništva i privrede. Takođe, pojačano je praćenje postojećeg portfolija i analiziranje podataka o klijentima sa stanovišta uticaja krize izazvane COVID 19.

e. Politika restrukturiranja kredita fizičkih lica u uslovima COVID-19 krize

Ova Politika se odnosi se na program zaštite klijenata koji su pandemijom ostali bez posla ili im je zarada umanjena.

Svrha Politike restrukturiranja kredita fizičkih lica u uslovima COVID-19 krize je da se zadrže klijenti koji se suočavaju sa finansijskim poteškoćama i ostvari održiva saradnja u korist obje strane. Druga svrha Politike restrukturiranje je da se klijenti zadrže u najboljoj mogućoj klasifikacionoj kategoriji.

Projekat procjene kvaliteta aktive banaka (AQR)

U septembru 2019. godine, Centralna banka Crne Gore je organizovala radionicu za banke na kojoj je najavljen i predstavljen projekat procjene kvaliteta aktive banaka na crnogorskom tržištu (u nastavku AQR projekat). Radi se o vrlo značajnom i istovremeno zahtjevnom projektu za bankarski sektor. Proces je formalno započeo u novembru 2020. godine i shodno operativnom planu dostavljenom od strane CBCG inicijalno je planirano da traje do kraja aprila 2021. godine. Projekat je završen u trećem kvartalu 2021.godine.

U septembru 2021. godine, nakon što je obavijestila banke o individualnim rezultatima AQR-a, CBCG je objavila zvanično saopštenje o rezultatima AQR vježbe sa sljedećim zaključcima:

- prvi AQR van EU sproveden u skladu sa ECB metodologijom potvrdio stabilnost bankarskog sektora Crne Gore;
- AQR vježbu u Crnoj Gori odlikuje izuzetno visok obuhvat pregledane aktive banaka;
- rezultati AQR vježbe potvrdili su stabilnost bankarskog sektora Crne Gore, zadovoljavajući kvalitet aktive i kapitalne adekvatnosti domaćeg bankarskog sistema.

Koeficijent solventnosti prilagođen za AQR je neznatno umanjeno u odnosu na vrijednost koja je navedena u regulatornom izvještaju što ukazuje na robusnu i konzervativnu politiku rezervisanja za kreditne gubitke kao i izuzetnu solventnost Banke.

Banke su bile u obavezi da izvrše primjenu rezultata AQR-a najkasnije do kraja godine. CKB je primijenila pojedinačne nalaze AQR-a u skladu sa datim rokom.

III.3. Poslovi sa stanovništvom

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja stanovništva i dalje su gotovinski, stambeni i hipotekarni krediti, kao i MC Shopping kartica sa novim uslovima i inoviranim mogućnostima prethodne kartice (podizanje gotovine na ATM-u, mogućnost otplate na 24 rate na bilo kojem POS-u, kao i korišćenje iste bilo gdje u svijetu). U segmentu depozita stanovništva i dalje su dominantni tekući računi i klasična štednja. Aktivne i pasivne kamatne stope usklađivane su u toku četvrtog kvartala 2021. godine, u skladu sa cjenovnom politikom Banke i prema kretanjima na tržištu.

U dijelu gotovinskih kredita spajanjem dva entiteta bili smo limitirani dužinom roka otplate sa nekadašnjih 8 godina na 6 godina. Od 01.juna 2021., sa Lovćen osiguranjem, uveden je novi keš kredit proizvod sa dužinom roka otplate do 10 godina i iznosom do 20.000 eura. Karakteristika samog kredita je osiguranje portfolija kredita koji se odobravaju na rok iznad 72 mjeseca, a uz tzv. meka sredstva obezbjeđenja.

Od 04. novembra 2021., sa Lovćen osiguranjem, uveden je novi keš kredit proizvod sa dužinom roka otplate do 10 godina i u iznosu od 25.000 eura. Takođe, istog mjeseca, Banka je lansirala keš kredit sa dužinom roka otplate do 6 godina i u iznosu od 25.000 eura.

Banka je prepoznala sinergiju između pravnih lica klijenata banke i zaposlenih u ovim kompanijama koje vidi kao potencijal za dalju dobru saradnju kroz obostrani interes i kompanije kao klijenta banke, i zaposlenih u tim kompanijama.

Banka je kreirala posebne ponude za ove grupe klijenata, sa malo povoljnijim cijenama kako za kredite za tekuću potrošnju, tako i za rješavanje stambenog pitanja. Ponuda se odnosi na na kategorije kompanija A, B1 i B2. Ponude će biti dostavljane svim pre-selektivnim kompanijama od strane Banke u kojima postoji potencijal za saradnju kao i svim kompanijama koje pokazu interesovanje za saradnju.

Bruto krediti stanovništva, rezidenti, na dan 31. decembar 2021. godine iznose EUR 441.722 hiljade, što čini 45,98% ukupnog portfolija. Bruto krediti stanovništva, nerezidenti, iznose EUR 3.007 hiljada, tj. 0,31% ukupnog portfolija.

U isto vrijeme depoziti stanovništva, rezidenti, u ukupnim depozitima Grupe učestvuju sa 40,66%, u iznosu od EUR 427.697 hiljada. Dok depoziti stanovništva, nerezidenti, iznose EUR 98.288 hiljada, tj. 9,34% ukupnih depozita Grupe.

Kreditni i depozitni portfolio Grupe obuhvata uglavnom klijente sa boravištem na području Crne Gore.

III.4. Poslovi sa pravnim licima

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja pravnih lica i dalje su investicioni krediti i krediti za obrtna sredstva, dok su u segmentu depozita pravnih lica i dalje dominantni tekući računi i klasična štednja.

U četvrtom kvartalu 2021. godine nastavljena je poslovna saradnja sa velikim i srednjim pravnim licima. Akcenat je stavljen na poboljšanje kvaliteta i razvoj proizvoda kroz adekvatnu selekciju bonitetnih klijenata, sa odgovarajućim sredstvima obezbjeđenja.

U segmentu poslovanja sa mikro i malim pravnim licima, Banka je nastavila saradnju sa Evropskim Investicionim Fondom (EIF), i na taj način proširila ponudu kredita koju nudi ovim preduzećima.

Ukupni bruto krediti i potraživanja pravnih lica na dan 31. decembar 2021. godine iznose EUR 384.186 hiljada, i u ukupnom portfoliju iznose 39,99%. Ukupni depoziti pravnih lica iznose EUR 525.838 hiljada tj. 49,99%. Sredstva eskrow računa iznose EUR 15 hiljada.

Aktivne i pasivne kamatne stope na ove proizvode usklađivane su tokom četvrtog kvartala 2021. godine, u skladu sa cjenovnom politikom Grupe i prema kretanjima na tržištu.

III.5. Poslovi sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta

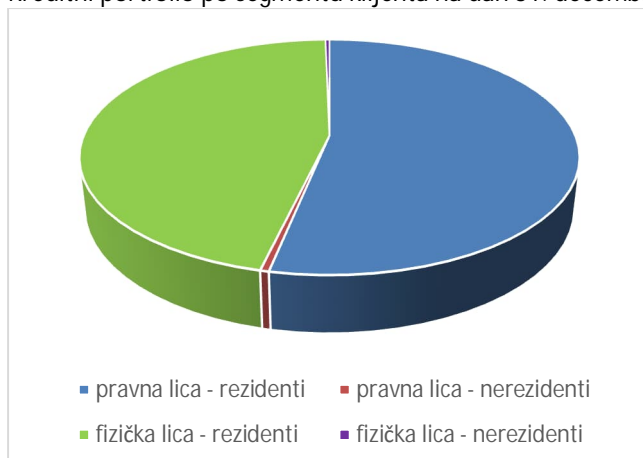
Nastavljena je saradnja sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta, pružajući adekvatnu podršku kroz kreditne aranžmane i transakcione servise. Time je Grupa nastavila da gradi partnerski odnos sa državnim institucijama u Crnoj Gori.

Saradnja sa Vladom Crne Gore je dodatno intezivirana potpisivanjem ugovora o saradnji na sprovođenju mjera podrške privredi i građanima za IV kvartal 2021. godine. Tim ugovorom je predviđeno obezbjeđivanje podrške privredi i građanima sa ciljem rješavanja posljedica krize izazvane pandemijom Covid-19.

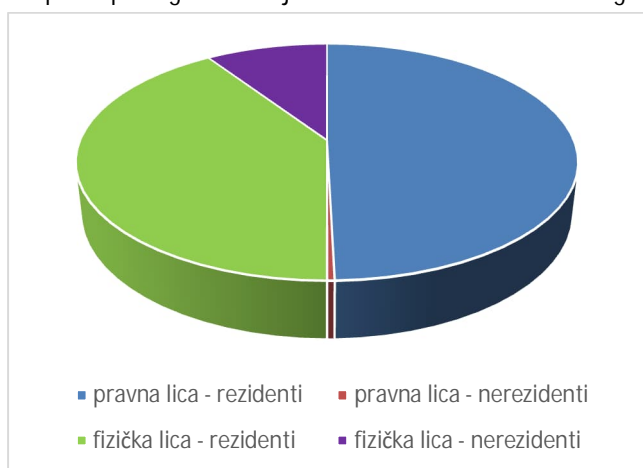
Ukupni krediti Vlade Crne Gore i drugim korisnicima budžeta učestvuju sa 13,72% u ukupnom portfoliju.

III.6. Grafički prikaz kreditnog i depozitnog portfolija Grupe

Kreditni portfolio po segmentu klijenta na dan 31. decembar 2021. godine:

Depoziti po segmentu klijenta dan 31. decembar 2021. godine:

Podjela portfolija po regionima na dan 31. decembar 2021. godine:

Region	Opština	Neto izloženost po opštinama	Neto izloženost po regionima
<i>Centar</i>	Cetinje	11.176	
	Danilovgrad	12.143	
	Nikšić	39.591	
	Podgorica	689.037	751.947
	Bar	27.136	
<i>Jug</i>	Budva	21.041	
	Herceg Novi	26.330	
	Kotor	24.201	
	Tivat	14.514	
	Ulcinj	8.175	121.397
	Andrijevica	-	
	Berane	14.004	
<i>Sjever</i>	Bijelo Polje	18.440	
	Kolašin	4.765	
	Mojkovac	3.177	
	Plav	54	
	Pljevlja	6.492	
	Rožaje	6.429	
	Žabljak	1.234	54.595
	Ukupno		927.939

IV. Analiza finansijskog položaja i rezultata Grupe

Na 31. decembar 2021. godine, za procjenu finansijskog položaja Grupe od ključnog značaja su sljedeći finansijski instrumenti:

- Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka
- Krediti i potraživanja od banaka, po amortizovanoj vrijednosti
- Krediti i potraživanja od klijenata, po amortizovanoj vrijednosti
- Investicije u hartije od vrijednosti
- Depoziti banaka
- Depoziti klijenata
- Pozajmljena sredstva od banaka i ostalih klijenata
- Kapital

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA

Na dan 31. decembar 2021. godine

(U hiljadama EUR)

	30. decembar 2021.	31. decembar 2020.
SREDSTVA		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	231.096	253.884
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	62.113
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	927.939	922.844
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	27.282
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	1.769
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.542	2.043
Nekretnine, postrojenja i oprema	22.936	23.622
Nematerijalna sredstva	7.330	6.870
Tekuća poreska sredstva	9	8
Odložena poreska sredstva	369	807
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	10
Ostala sredstva	5.343	5.643
UKUPNA SREDSTVA	1.390.491	1.306.895
OBAVEZE		
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.389	1.145
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.048.109	889.955
Kredit i banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	36.792	138.675
Kredit i klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	31.081	31.101
Rezerve	30.993	6.629
Tekuće poreske obaveze	2.217	536
Odložene poreske obaveze	341	611
Ostale obaveze	27.276	30.475
Ukupne obaveze	1.178.198	1.099.127
KAPITAL		
Akcijski kapital	181.875	181.875
Neraspoređena dobit	24.390	21.288
Dobit/(gubitak) tekuće godine	3.294	2.571
Revalorizacione rezerve	196	(259)
Ostale rezerve	2.538	2.293
Ukupan kapital	212.293	207.768
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	1.390.491	1.306.895

Ukupna aktiva na dan 31. decembar 2021. godine iznosi EUR 1.390.491 hiljada što predstavlja rast od 6,39% u odnosu na 31. decembar 2020. godine.

Ukupni neto krediti iznose EUR 927.939 hiljada i veći su za 0,55% u poređenju sa 31. decembrom 2020. godine.

KONSOLIDOVANI BILANS USPJEHA

U periodu od 01. januara do 31. decembra 2021. godine
(U hiljadama EUR)

	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Prihodi od kamata i slični prihodi	47.025	27.597
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	1.323	611
Rashodi od kamata i slični rashodi	(1.176)	(301)
Neto prihodi od kamata	47.172	27.907
Prihodi od naknada i provizija	25.791	15.382
Rashodi naknada i provizija	(15.787)	(8.595)
Neto prihodi od naknada i provizija	10.004	6.787
Neto (gubici)/dobici od kursnih razlika	1.108	762
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	254	(67)
Ostali prihodi	1.990	2.101
Troškovi zaposlenih	(15.503)	(13.703)
Troškovi amortizacije	(5.288)	(4.337)
Opšti i administrativni troškovi	(9.905)	(8.600)
Neto dobiti/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	1	-
Neto rashodi/prihodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(500)	(7.639)
Troškovi rezervisanja	(23.659)	(248)
Ostali rashodi	(136)	(114)
OPERATIVNI PROFIT	5.538	2.849
Porez na dobit	(2.244)	(278)
NETO PROFIT	3.294	2.571

Neto prihodi od kamata bilježe rast od 69,03%, što je posljedica generalnog trenda blagog smanjenja kamatnih stopa i pozitivnog efekta pripajanja Podgoričke banke u decembru 2020. godine.

Neto prihodi od naknada bilježe rast od 47,40% u odnosu na prethodnu godinu.

Grupa je dužna da svoje poslovanje obavlja u skladu sa odredbama Zakona o bankama i podzakonskim aktima donijetim na osnovu tog Zakona. Kako je navedeno u Napomeni 28, u skladu sa dopisom CBCG od 12. marta 2019. godine, Grupa nije u obavezi da iskazuje pokazatelje poslovanja na konsolidovanoj osnovi iz člana 137 Zakona o bankama, zbog nematerijalnog ukupnog bilansa stanja ODC-a u odnosu na bilans stanja matičnog društva, CKB banke.

Usaglašenost Banke kao matičnog društva sa pokazateljima poslovanja propisanim od strane Centralne banke Crne Gore na dan 31. decembar 2021. godine je prikazana kao što slijedi:

	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Osnovni kapital (minimalni iznos 5 miliona EUR)	187.589	150.810
Sopstvena sredstva banke (minimalni iznos 5 miliona EUR)	187.589	150.810
Koeficijent solventnosti (minimalni iznos 10%)	20,94%	20,07%
Dnevni koeficijent likvidnosti na 31. decembar (minimalni koeficijent 0,9)	1,51	1,79
Dekadni koeficijent likvidnosti za dekadu koja se završava na 31. decembar (minimalni koeficijent 1)	1,53	1,80
Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (limit 25% sopstvenih sredstava banke)	19,43%	16,62%
Zbir velikih izloženosti (limit 800% sopstvenih sredstava banke)	61,43%	45,08%
Ukupna izloženost prema licima koja imaju kvalifikovano učešće u Grupi (limit 20% sopstvenih sredstava banke)	3,16%	3,59%
Ukupna izloženost prema licima povezanim s Bankom (limit 200% sopstvenih sredstava banke)	14,13%	13,96%
Ukupna izloženost prema zaposlenom u Banci (limit 1% sopstvenih sredstava banke)	0,15%	0,10%
Koeficijent ulaganja u osnovna sredstva	12,35%	15,77%

Grupa redovno prati i kontroliše navedene propisane pokazatelje poslovanja. Grupa je u toku 2021. godine bila usklađena sa propisanim pokazateljima poslovanja.

IV.1. Analiza kapitala

Na dan 31. decembar 2021. godine akcijski kapital Banke čini 355.717 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 511,2919. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene.

Na dan 31. decembar 2021. godine jedini akcionar Banke je OTP Bank Plc Budapest sa 100% udjela u kapitalu.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je na dan 31. decembar 2021. godine obavezna da održava minimalan koeficijent solventnosti kapitala od 10%. Koeficijent solventnosti Banke na dan 31. decembar 2021. godine bio je 20,94%.

Grupa je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembar 2021. godine Grupa ne odstupa od propisanih limita.

IV.1.1 Sopstvena sredstva

Prema Zakonu o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10 i 40/11) iznos osnivačkog kapitala ne može biti manji od EUR 5.000 hiljada. Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“ br. 38/11, 55/12 i 82/17) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi sopstvenih sredstava, kao apsolutnog i koeficijenta solventnosti kao relativnog pokazatelja. Sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir uplaćenog akcionarskog kapitala i drugih osnovnih i dopunskih elementa sopstvenih sredstava umanjenog za odbitne stavke.

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti na nivou koji je jednak ili veći od:

- iznosa minimalnog novčanog dijela osnivačkog kapitala;
- ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

Sopstvena sredstva Banke na dan 31. decembar 2021. godine čine:

		U hiljadama EUR
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Osnovni elementi sopstvenih sredstava		
Akcijski kapital	181.875	181.876
Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja	1.003	757
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	(777)	(777)
Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odlukuda bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove	21.525	
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	389	544
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	204.015	182.400
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Gubitak iz prethodnih godina		(15.718)
Gubitak iz tekuće godina	-	-
Nematerijalna imovina	(7.314)	(6.847)
Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	-	(259)
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	(8.906)	(8.560)
Ukupno odbitne stavke od osnovnog kapitala banke	(16.220)	(31.384)
Osnovni kapital	187.795	151.016
Odbitne stavke od sopstvenih sredstava – direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	(198)	(206)
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	187.696	150.913
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	(99)	(103)
Osnovni kapital po potrebi umanjen	187.597	150.810
SOPSTVENA SREDSTVA	187.597	150.810

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“ br. 38/11,55/12 i 82/17) Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

Koeficijent solventnosti predstavlja procentualni odnos sopstvenih sredstava Banke prema zbiru:

- ukupnog iznosa rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za tržišne rizike;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za operativni rizik;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za druge rizike.

Banka je tokom godine održavala veoma snažnu poziciju kapitala, koja se ogleda u činjenici da se koeficijent solventnosti Banke kretao u rasponu od 20,07% do 20,94% u IV kvartalu 2021, značajno iznad zakonski propisanog minimuma.

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Osnovni kapital	187.696	150.913
Dopunski kapital	(99)	(103)
Ukupno sopstvena sredstva	<u>187.597</u>	<u>150.810</u>
Ponderisana bilansna aktiva	703.262	622.620
Ponderisane vanbilansne stavke	103.000	56.117
Iznos kojim se ublažavaju neg. i efekti na sopst. sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	389	544
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	<u>806.651</u>	<u>679.281</u>
Potreban kapital za operativni rizik	8.586	7.025
Potreban kapital za rizik zemlje	<u>3.347</u>	<u>1.883</u>
Koeficijent solventnosti banke	<u>20,94%</u>	<u>20,07%</u>

IV.2. Ulaganja u akcije pravnih lica

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Banke i finansijske organizacije:		
- Montenegroberza, Podgorica (učešće Banke 4,88%)	98	98
- Beogradska berza a.d., Beograd	6	6
- SWIFT Brisel	61	57
- Centralna depozitarna agencija, Podgorica (učešće Banke 15%)	143	143
- CG Broker AD, Podgorica (učešće Banke 11,57%)	56	63
	<u>364</u>	<u>367</u>
Druga pravna lica:		
- Elektroprivreda Crne Gore, Nikšić (učešće Banke 0,04%)	168	163
- Lutrija Crne Gore, Podgorica (učešće Banke 0,47%)	18	18
- Tržište Novca AD, Beograd	5	4
- Plantaze AD, Podgorica (učešće Banke 9,23%)	1.986	1.490
- Montenegro Airlines, Podgorica	1	1
	<u>2.178</u>	<u>1.676</u>
	<u>2.542</u>	<u>2.043</u>

Na dan 31. decembar 2021. godine, Grupa nema hartije od vrijednosti pod zalogom.

V. Upravljanje rizicima

U Strategiji upravljanja rizicima, Grupa je kao materijalno značajne rizike kojima je izložena u svom poslovanju identifikovala sljedeće:

- Kreditni rizik – predstavlja rizik gubitka kao posljedica klijentovog neizvršenja obaveza prema Grupi.
- Operativni rizik – definisan je kao rizik gubitaka u poslovanju banke usljed neadekvatnih internih procesa, ljudskog faktora i sistema ili uslijed spoljnih događaja. Ova definicija uključuje pravni rizik, ali isključuje strategijski i reputacioni rizik.
- Tržišni rizik – predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka po bilansnim i van-bilansnim stavkama, kao posljedica promjena kamatnih stopa, deviznog kursa, cijene HoV, vrijednosti tržišnih indeksa ili drugih faktora od značaja za vrijednost finansijskih instrumenata, kao i rizik utrživosti finansijskih instrumenata.
- Rizik zemlje – predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka za Grupu zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore, iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika (u daljem tekstu: zemlja dužnika).
- Rizik likvidnosti – definiše se kao vjerovatnoća da Grupa neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili vjerovatnoća da će Grupa za izmirivanje dospjelih obaveza morati pribavljati novčana sredstva uz značajne troškove.
- Reputacioni rizik – predstavlja potencijalni gubitak ugleda Grupe kao posljedica realnog ili percipiranog gubitka povjerenja u Grupu.

Grupa je organizovala proces upravljanja rizicima kao sastavni dio svoje strukture upravljanja koja je ugrađena u sve ključne procese počevši od razvoja proizvoda do naplate nekvalitetnih potraživanja.

U pogledu upravljanja rizicima, Grupa je definisala sljedeće strateške ciljeve:

- Povećanje nivoa automatizacije procesa odobravanja kredita kao i njegove brzine
- Kreiranje standardizovanog procesa odobravanja kredita pravnim licima
- Unaprjeđenje postojećih baza podataka u cilju razvoja kvalitetnijih modela za automatsko odlučivanje
- Jačanje i unaprjeđenje kontrolnog okvira u domenu operativnog rizika, tržišnog rizika, rizika zemlje i druge ugovorne strane
- Razvoj ljudskih resursa i organizacije upravljanja rizicima koji će biti u stanju da odgovore izazovima tržišnih trendova i biti podrška ostvarivanju poslovnih ciljeva Grupe.

U cilju ostvarivanja navedenih ciljeva, funkcija upravljanja rizicima koristi sljedeći skup alata:

- identifikacija glavnih rizika koji su svojstveni njenim procesima stvaranja vrijednosti
- procjena nivoa rizika na osnovu istorijskih podataka i procjene budućih trendova
- kontrola rizika
- tehnike ublažavanja rizika kao što su definisanje limita izloženosti, zahtjeva u pogledu kolateralna, hedžinga, uspostavljanje kontrolisanog okruženja itd.

V.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki

Glavni izvor kreditnog rizika su krediti stanovništvu, malim i srednjim preduzećima i velikim pravnim licima.

Kreditni portfolio Banke je porastao kao rezultat napora da se poveća plasman uz minimalno povećanje tolerancije na rizik u određenim segmentima.

Portfolio stanovništva sastojao se od gotovinskih (nenamjenskih) kredita, koji su činili 49% portfolija, stambenih i hipotekarnih 48% i kreditnih kartica koje su činile 3% portfolija stanovništva. U četvrtom kvartalu 2021. godine se nastavila aktivnost u segmentu poslovanja sa stanovništvom. Odobravanje novih kredita bilo je značajno u segmentu stanovništva, a u skladu sa opštom strategijom OTP grupe koja akcenat stavlja na ovaj segment.

Kvalitet portfolija se zadržao na nivou iz prošle godine u relativno nisko učešće kredita lošeg kvaliteta (NPL) na koje su izdvojene adekvatne rezervacije za kreditne gubitke.

U segmentu mikro i malih pravnih lica, Grupa je kvalitetnom politikom praćenja rizika, uspjela održati prihvatljiv nivo kreditnog kvaliteta kao u prethodnoj godini.

Korporativni portfolio Grupe, tj. portfolio velikih i srednjih pravnih lica, koji uključuje i kredite državnom sektoru se sastojao većinom od investicionih kredita i kredita za obrtni kapital. Glavni fokus aktivnosti u ovom segmentu bio je porast plasmana kao i održavanje kvaliteta kreditnog portfolija.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17) Banka počevši od 1. januara 2013. godine primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama koja je usaglašena sa zahtjevima Međunarodnih računovodstvenih standarda. U napomenama uz finansijske izvještaje Grupa je objelodanila metodologiju obračuna obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama, kao i iznose obračunatih ispravki vrijednosti.

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Grupa je dužna da zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

- a. grupu A – „dobra aktiva“; U klasifikacionu grupu „A“ klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.
- b. grupu B – „aktiva sa posebnom napomenom“, sa podgrupama „B1“ i „B2“; U klasifikacionu grupu „B“ podgrupe „B1“ i „B2“ klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate.
- c. grupu C – „substandardna aktiva“, sa podgrupama „C1“ i „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
- d. grupu D – „sumnjiva aktiva“; U klasifikacionu grupu „D“ klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
- e. grupu E – „gubitak“; U klasifikacionu grupu E – „gubitak“ klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Grupa je razvila sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrdila godišnje operativne ciljeve vezane za smanjenje nivoa nekvalitetnih kredita. Glavni cilj kod upravljanja lošim plasmanima je da se poboljša kvalitet portfolija čime se smanjuju troškovi rizika i unaprjeđuje ukupna finansijska pozicija i pozicija likvidnosti banke.

Iznos rezervi za potencijalne gubitke za plasmane Grupe klasifikovane u kategoriju A je obračunat primjenom procenata od 0,5%. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

Sumirajući rezultate ispitivanja kvaliteta bilansne i vanbilansne aktive Banke sa stanovišta naplativosti i potrebe za stvaranjem rezerve za obezbjeđenje Banke od potencijalnih gubitaka, saglasno iznijetom pristupu, dobijeni su sljedeći odnosi i pokazatelji na dan 31. decembar 2021. godine:

Konsolidovani godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju
Crnogorske komercijalne banke a.d Podgorica
za 2021. godinu

31. Decembar, 2021	Bruto izloženost					Ispravka vrijednosti					Ukupno ispravka vrijednosti
	Ukupna neto izloženost	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno bruto	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	121.813	-	-	-	121.813	(151)	-	-	-	(151)
- Stambeni krediti	162.543	127.954	34.372	4.887	573	167.786	(291)	(1.229)	(3.704)	(19)	(5.243)
- Prekoračenje po tekućim Računima	3.018	1.374	1.597	251	15	3.237	(7)	(21)	(183)	(8)	(219)
- Potrošački krediti	205.818	193.779	10.539	6.646	529	211.493	(560)	(569)	(4.268)	(278)	(5.675)
- Kreditne kartice	3.411	2.818	525	436	8	3.787	(13)	(28)	(331)	(4)	(376)
- Namjenski krediti	216	137	65	191	7	400	-	(2)	(180)	(2)	(184)
- Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	55.967	36.266	18.409	3.960	483	59.118	(74)	(573)	(2.403)	(101)	(3.151)
- Ostali potrošački krediti	1.412	765	206	1.796	-1	2.766	(3)	(11)	(1.340)	-	(1.354)
- Krediti za automobile	106	90	8	11	-	109	-	-	(3)	-	(3)
- Krediti malim i preduzećima	11.295	8.167	1.836	2.977	616	13.596	(43)	(77)	(2.055)	(126)	(2.301)
- Krediti srednjim i velikim Preduzećima	339.955	244.401	94.345	32.211	1.315	372.272	(4.989)	(7.970)	(19.308)	(50)	(32.317)
- Krediti Vladi i opštinama	141.548	142.688	203	-	-	142.891	(1.322)	(21)	-	-	(1.343)
- Krediti finansijskim institucijama	2.650	2.713	-	-	-	2.713	(63)	-	-	-	(63)
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	927.939	761.152	162.105	53.366	3.545	980.168	(7.365)	(10.501)	(33.775)	(588)	(52.229)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	70.019	-	-	-	70.019	(678)	-	-	-	(678)
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	1.919	12	2	-	1.933	(6)	(2)	(1)	-	(9)
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.542	2.542	-	-	-	2.542	-	-	-	-	-
Ostala finansijska imovina	3.827	3.641	319	9.881	-	13.841	(363)	(48)	(9.603)	-	(10.014)
	1.127.235	961.086	162.436	63.249	3.545	316	(8.563)	(10.551)	(43.379)	(588)	(63.081)
Neopozive obaveze za davanje kredita	148.159	144.448	6.352	155	18	150.973	(2.108)	(639)	(57)	(10)	(2.814)
Plative i činidbene garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditiv	81.907	80.389	1.581	716	200	82.886	(812)	(17)	(97)	(53)	(979)
	230.066	224.837	7.933	871	218	233.859	(2.920)	(656)	(154)	(63)	(3.793)

V.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane

Grupa je razvila sopstveni regulatorni okvir upravljanja rizikom na osnovu domaćeg zakonodavstva, kao i standarda matične banke, i definisala pristup, metode i odgovornosti kod upravljanja rizikom zemlje.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja pomoću sistema limita izloženosti za lica koja borave u stranim zemljama kojima je Grupa izložena. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika zemlje i poziciji kapitala Grupe u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

Grupa nije imala izloženosti prema centralnim vladama stranih zemalja. Osim izloženosti prema Mađarskoj kao zemlji srednjeg rizika koja se sastojala u potpunosti od izloženosti prema matičnoj banci, Grupa je plasirala većinu svojih sredstava u zemljama bez rizika.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja uz pomoć Sistema limita izloženosti za različite ugovorne strane sa kojima Grupa saraduje. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika ugovorne strane i poziciji kapitala Grupe u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

V.3. Tržišni rizik

Grupa je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik predstavlja potencijalni gubitak uzrokovan nepovoljnim promjenama na tržištu: kamatnih stopa, deviznih pozicija, cijena, indeksa i/ili ostalih faktora koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata. Najčešće, glavni izvori tržišnog rizika su devizne pozicije i rizik kamatne stope.

Uzimajući u obzir biznis model, veličinu i kompleksnost poslovanja, a u vezi sa tržišnim rizikom, Grupa je uglavnom izložena deviznom riziku. Devizni ili valutni rizik predstavlja rizik da Grupa ostvari gubitke u svom poslovanju uslijed promjena u deviznim kursovima. Rizik deviznog kursa definiše se prije svega kao potencijalni gubitak na nepokrivenoj i nezaštićenoj otvorenoj deviznoj poziciji (imovini, potraživanjima, kapitalu i obavezama koje glase na stranu valutu). Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Kako bi ograničila i ublažila devizni rizik, Grupa je uspostavila sistem internih limita deviznog rizika u skladu sa strukturom bilansa Grupe, poslovnim aktivnostima i tržišnim uslovima, kao i definisanim limitima Centralne banke Crne Gore i OTP Grupe.

Grupa određuje limite pozicija (dnevnu i noćnu) i VaR (vrijednost u riziku) limit koji se stalno prate.

Limits se prate na dnevnim nivou, dok se uprava Grupe izvještava kvartalno.

V.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću da Grupa neće biti u mogućnosti da obezbijedi dovoljno novčanih sredstava kako bi ispunila svoje obaveze na datum dospjeća ili vjerovatnoću da će Grupa morati da dobije novčana sredstva za ispunjenje svojih obaveza uz značajne troškove.

Grupa upravlja rizikom likvidnosti uvođenjem Sistema kontrola, mjera za ublažavanje rizika i planova u slučaju nepredviđenih okolnosti. Glavni cilj upravljanja rizikom likvidnosti je uspostavljanje Sistema za monitoring likvidnosti Grupe, njen kvalitet, sastav i dospjeće kako bi se dostigla optimalna struktura likvidnosti koja bi podržala njene primarne poslovne aktivnosti.

Radi praćenja likvidne pozicije, Grupa priprema dnevne (RLS) i dekadne izvještaje (DPL) u skladu sa regulativom Centralne Banke Crne Gore Banka.

U 2021. godini Grupa je zadržala likvidnu poziciju i poslovala je sa koeficijentom koji je bio iznad zakonski utvrđenog minimuma. Koeficijent likvidnosti na dan 31. decembar 2021. godine iznosi 1,51, dok je zakonom utvrđeni minimum 0,9.

Dnevni izvještaj likvidnosti, DPL:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Gotovina	47.096	45.956
Žiro račun	127.508	158.048
Sredstva kod agenata platnog prometa	499	453
Sredstva na računima kod inobanaka (depoziti po viđenju)	121.813	62.097
Obavezna rezerva kod CBCG (50%)	28.074	24.794
Likvidna sredstva/potraživanja	324.990	291.348
Dospjele obaveze po primljenim kreditima	198	63
Dospjele obaveze po kamatama i naknadama	11	11
Dospjele obaveze po oročenim depozitima	4.044	1.316
30% Depozita po viđenju	189.539	152.321
10% Odobrene a neiskorišćene, neopozivekreditne obligacije (kreditne linije)	15.097	8.885
Ostale dospjele obaveze	6.157	185
	215.046	162.781
Suficit / (Deficit)	109.944	128.567
Pokazatelj likvidnosti	1,51	1,79

V.5. Operativni rizik

Centralizovana funkcija upravljanja operativnim rizikom smještena je u Sektoru odobravanja kredita i upravljanja rizikom i zadužena je za nadgledanje i koordinaciju upravljanja operativnim rizikom na nivou cijele organizacije kroz kreiranje politika, metodologija i alata koji koriste sve druge organizacione jedinice Grupe. Operativnim rizikom se upravlja na decentralizovan način u smislu da potencijalnim incidentima upravljaju organizacione jedinice gdje su se incidenti javili. Uzimajući u obzir značaj upravljanja operativnim rizicima za uspješno poslovanje cijele organizacije, uspostavljen je efikasan sistem izvještavanja menadžmenta Grupe o izloženostima operativnom riziku i aktivnostima povezanim sa tim.

Korišćenjem postojećeg Sistema za upravljanje operativnim rizikom, nivo izloženosti Grupe ovoj vrsti rizika procijenjen je kao umjeren. Sistem upravljanja operativnim rizikom se stalno unaprjeđuje kako bi bio u mogućnosti da odgovori na stalne promjene i izazove u eksternom i internom okruženju.

Grupa je usvojila Plan za vanredne situacije kojima se osigurava kontinuitet poslovanja odnosno pravovremeno ponovno uspostavljanje poslovno kritičnih aktivnosti Grupe u slučajevima narušavanja ili prekida poslovanja. Plan se redovno ažurira i testira.

Shodno članu 242 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka ("Službeni list CG" br. 38/11 i 55/12), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Grupa koristi jednostavni metod.

Grupa je na dan 31. decembar 2021. godine formirana rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu sudskih sporova iznose EUR 2.068 hiljada.

Na dan 31. decembar 2021. godine, Grupa je izdvojila rezervisanja za moguću štetu u iznosu od EUR 23.544 hiljada. Kao rezultat ranije pokrenute sveobuhvatne kontrole poslovanja, konstatovana je moguća zloupotreba službenog položaja u privrednom poslovanju od strane dijela zaposlenih, kao i ugrožavanja interesa za približno 200 klijenata Banke. Banka je o saznanjima do kojih je došla prilikom pomenute kontrole poslovanja obavijestila Upravu policije i Specijalno državno tužilaštvo i podnijela krivične prijave zbog moguće zloupotrebe službenog položaja u privrednom poslovanju. Radi potpune nadoknade potencijalne štete učinjene klijentima, Banka je konzervativno procijenila moguću štetu na osnovu trenutno raspoloživih informacija i izdvojila navedena rezervisanja za moguću štetu.

V.6. Reputacioni rizik

Rizik tekućih i budućih prihoda i kapitala zbog negativnog javnog mišljenja o načinu poslovanja Grupe. Pitanje reputacije je vrlo složeno i u osnovi nastaje kao ocjena koju daju klijenti, o načinu, vođenju i pružanju usluga. Na kratak rok na reputacioni rizik Grupe utiče i reklamna aktivnost i marketing.

VI. Obrazovanje zaposlenih

Upravljanje ljudskim resursima i kontinuirano ulaganje u njihov razvoj jedan je od ključnih ciljeva Grupe, kojem je i u toku četvrtog kvartala 2021. godine bila posvećena posebna pažnja. Kroz uvođenje novih standarda u oblasti upravljanja ljudskim resursima svojim zaposlenim želimo obezbijediti dobre uslove za kontinuiran lični i profesionalni razvoj.

Posebna pažnja u četvrtom kvartalu 2021. godine bila je posvećena unapređenju znanja kroz interne obuke, kao i građenju menadžerskih vještina, kroz eksterne obuke namijenjene direktorima filijala Grupe.

Počevši od oktobra do kraja decembra održane su obuke iz oblasti sprečavanja novca i finansiranja terorizma za sve kolege iz mreže filijala kao i kolege iz Odjeljenja platnog prometa. Obuku su održale kolege iz AML odjeljenja, a teme su bile: procedura KYC – upoznaj svog klijenta, transakcije – utvrđivanje porijekla novca i pretpostavljene prirode poslovnog odnosa, izvještavanje kao i izmjene u AML internoj regulativi, a nakon obuke svi učesnici su radili test znanja.

U novembru je nastavljena mini Menadžerska akademija namijenjena svim direktorima filijala, koju naša Grupa organizuje u saradnji sa kompanijom Gi Group. Cilj ovog treninga je bio da podstakne učesnike da sagledaju svoj tim, njegove jake strane i razvojne potrebe i da razumiju kako da na efikasniji način prilagode svoj stil rukovođenja svakom članu tima i specifičnostima situacije. Kroz interaktivan trening radilo se na prepoznavanju ličnih stilova komunikacije i ponašanja, preferiranih stilova rukovođenja, ali i na unapređenju vještina delegiranja, kao i davanja povratne informacije zaposlenima.

Takođe, organizovana je i četvorodnevna obuka: upravljanje poslovnim procesima – napredni nivo za dvoje kolega iz Sektora za IT i operacije.

U skladu sa savremenim standardima upravljanja ljudskim resursima, Grupa je tokom četvrtog kvartala 2021. godine, u svim organizacionim djelovima, kontinuirano primjenjivala uspostavljeni sistem mjerenja radnog učinka i motivacije zaposlenih. Pomoću ovog alata, prepoznati su i nagrađeni zaposleni koji najviše doprinose uspješnom poslovanju Grupe.

Obrazovna struktura zaposlenih na dan 31. decembar 2021. godine je kako slijedi:

	Broj zaposlenih	u %
Visoka stručna sprema	444	77,72%
Viša stručna sprema	19	3,33%
Srednja stručna sprema	108	18,95%
	571	100%

VII. Planirane aktivnosti

Uvođenjem novih proizvoda, adaptacijom i daljim razvojem postojećih proizvoda, kao i digitalizacijom proizvoda i procesa i uvođenjem novih kanala prodaje, Banka planira zadržati vodeću poziciju u bankarskom sektoru Crne Gore, kako u dijelu kreditnog portfolija tako i u segmentu platnog prometa i kartičnog poslovanja i u razvojnom smislu da zadrži lidersku poziciju u digitalizaciji i obezbjeđivanju alternativnih kanala prodaje.

U skladu sa Strategijom banke početkom 2021. godine, Banka je usvojila detaljne akcijske planove koji se odnose na uvođenje novih proizvoda, modifikacije postojećih proizvoda, procesa i unaprjeđenje ukupnog zadovoljstva klijenata u cilju zadržavanja liderske pozicije na tržištu i ostvarivanja zadatih planova prodaje, nivoa digitalizacije, opremljenosti klijenata proizvodima banke kao i drugih bitnih pokazatelja uspješnosti prodaje Banke. Banka je u četvrtom kvartalu odradila reviziju svih proizvoda za retail i corporate, shodno usvojenim kreditnim politikama za različite klijentske segmente, i radila na uvođenju potpuno novih proizvoda kao što su: završena je studija izvodljivosti za finansijski lizing za pravna i fizička lica i pristupilo se odobravanju proizvoda, hipotekarni kredit za kupovinu poslovnih prostora na bazi trojnog ugovora sa izvođačem radova. Takođe, tokom ovog perioda Banka je razmatrala mogućnost finansiranja stranih klijenata za kupovinu nekretnina u Crnoj Gori a koji imaju račun kod neke od OTP podružnica. Banka je u ovom kvartalu uklonila većinu strožijih rizik kriterijuma uvedenih zbog pandemije. Tokom ovog kvartala, Banka je revidirala sve retail proizvode i uvela brojne izmjene parametara svih retail proizvoda kako bi se povećala prodaja. Takođe, tokom ovog perioda Banka je radila na usavršavanju BPM rješenja za gotovinske kredite, overdraft i kartice.

Shodno usvojenoj Strategiji za poslovanje Banke sa klijentima iz oblasti poljoprivrede, Banka je otpočela brojne aktivnosti među kojima je posebno važno intenziviranje saradnje sa Ministarstvom poljoprivrede tako što je potpisan NDA u cilju razmjene potrebnih informacija o poljoprivrednim proizvođačima. Napravljena su dva nova proizvoda koja visinu kredita vezuju za obim odobrenih subvencija za poljoprivrednu proizvodnju. Radi se studija izvodljivosti za „agro quick loan“ – pojednostavljeno odobravanje kredita u manjem iznosu za navedeni segment.

U isto vrijeme Banka značajan akcenat stavlja na poboljšanje kreditnog kvaliteta u svim poslovnim segmentima. Povećanje kreditnog portfolija se planira da se postigne uglavnom putem kreditiranja postojećih klijenata i preuzimanjem klijenata drugih banaka i njihovim kreditiranjem. Potencijalni klijenti su fizička lica i pravna lica, koja ispunjavaju sve neophodne preuslove definisane proizvodnim parametrima i poslovnim procedurama Grupe. Briga za klijente na najvišem profesionalnom nivou i kontrola kvaliteta proizvoda, usluga i servisa je ključ za zadržavanje udjela na tržištu i postizanje zadovoljstva klijenata.

Grupa će i u budućem periodu biti usmjerena na aktivno upravljanje sredstavima i likvidnosti, radi nesmetanog funkcionisanja Grupe. Osnovni cilj upravljanja sredstvima je unaprjeđenje strukture i odnosa sopstvenih i pozajmljenih sredstava, održavanje tekuće i obezbjeđenje adekvatnih rezervi likvidnosti, kao i održavanje optimalne valutne strukture.

VIII. Pitanje životne sredine i društvene odgovornosti

Grupa vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu. Zastita životne sredine dobija sve veći značaj u politici Evropske unije. Ciljevi ekološke politike u okviru Evropske unije jesu sljedeći:

- očuvanje životne sredine i poboljšanje njenog kvaliteta;
- zaštita čovjekovog zdravlja;
- oprezna i racionalna upotreba prirodnih resursa i
- unaprjeđenje mjera na međunarodnom nivou za prevladavanje regionalnih i globalnih problema životne sredine.

Grupa nije, shodno kriterijumima definisanim Zakonom, prepoznata da nezakonitim ili nepravilnim djelovanjem omogućava ili dopusta zagađivanje životne sredine, i po tom osnovu ne plaća nikakve kazne ili penale. Takođe, u doglednoj budućnosti ne planira nikakav projekat koji bi mogao da ima negativanm uticaj na životnu sredinu.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, Grupa će i nadalje u svojim poslovnim aktivnostima voditi racuna da neka njena aktivnost, direktno ili indirektno, ne izazove opasnost po životnu sredinu, život i zdravlje ljudi.

IX. PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA I SISTEM UNUTRAŠNJE KONTROLE

Grupa kontinuirano posvećuje pažnju poboljšanju funkcionisanja sistema interne kontrole unaprjeđujući internu regulativu, uspostavljanjem principa „4 oka“ i funkciju kontrole menadžmenta, ispunjavanjem preporuka datih od strane Centralne banke Crne Gore, eksternog i internog revizora, unaprjeđenjem poslovnih procesa, itd.

U četvrtom kvartalu 2021. trend unaprjeđenja sistema internih kontrola u CKB-u je nastavljen poboljšavanjem svih komponenti sistema. Relevantne politike i procedure su unaprjeđivane i ažurirane redovno. Pored toga, Grupa je nastavila punu implementaciju međunarodnih računovodstvenih standarda koji su proširili neophodne preduoslove za adekvatno funkcionisanje sistema internih kontrola.

Pravila korporativnog upravljanja i sistema unutrašnjih kontrola jeste na provjeri njihove usklađenosti s rizičnim profilom, poslovnim modelom i veličinom i složenošću poslovanja Grupe, kao i na stepenu u kome se Grupa pridržava propisa, standarda opreznog poslovanja i dobrih poslovnih običaja u vezi s korporativnim upravljanjem, upravljanjem rizicima i sistemom unutrašnjih kontrola.

Procjena ovog dijela služi kao značajna informacija u procjeni upravljanja pojedinačnim rizicima, kao i u procjeni adekvatnosti kapitala i likvidnih sredstava.

Pravila korporativnog upravljanja u Banci su zasnovana na zakonskim propisima i to na odredbama Zakona o bankama i Zakona o privrednim društvima kao i na nadležnosti i ovlašćenja organa Banke (Skupštine akcionara, Odbora direktora i ostalih tijela) propisima i internim aktima Grupe (Ugovorom o osnivanju, Statutom Banke i drugim internim aktima).

Nadležnost i ovlašćenja svih organa Grupe su zasnovana na pomenutim zakonskim propisima, definisanim internim aktima i ustaljenom bankarskom praksom.

Sistem interne kontrole Grupe je osmišljen tako da obezbijedi razumnu garanciju ostvarenja ciljeva iz slijedećih kategorija:

- Efektivno i efikasno poslovanje,
- Pouzdanost finansijskog izvještavanja i
- Usaglašenost sa važećim zakonima i propisima.

Prilikom razvoja sistema interne kontrole, CKB je koristila COSO 2017 okvir kao smjernice najbolje prakse. Komponente uspješnog sistema interne kontrole date su u tabeli:

Upravljanje i kultura	Strategija i postavljanje ciljeva	Učinak / implementacija	Pregled i revizija	Informisanje, komunikacija i izvještavanje
1.Omogućava kontrolu rizika od strane Odbora	6.Analizira poslovni kontekst	10.Identifikuje rizik	15.Procjenjuje značajnu promjenu	18.Koristi informacije i tehnologiju
2.Uspostavlja operativnu strukturu	7.Definiše sklonost ka riziku	11.Procjenjuje ozbiljnost rizika	16.Razmatra rizik i učinak/implementaciju	19.Prenosi informacije o riziku
3.Definiše željenu kulturu	8.Procjenjuje alternativne strategije	12.Određuje prioritetne rizike	17.Teži unaprjeđenju upravljanja rizikom preduzeća	20.Izveštava o riziku, kulturi i učinku/implementaciji
4.Pokazuje posvećenost ključnim vrijednostima	9.Formuliše poslovne ciljeve	13.Sprovodi odgovore na rizike		
5.Privlači, razvija i zadržava sposobnog pojedinca		14.Razvija pregled na nivou portfolija		

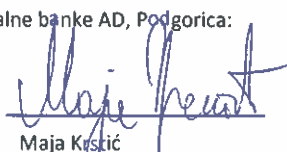
Podgorica, 20. april 2022. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Ratka Glumac

Rukovodilac Odjeljenja za izvještavanje

